

DIARIENUMMER:
KS 2019/0261

Granskningsredogörelse

**Granskningsredogörelse för Danderyds översiktsplan
Utförd mellan 6 december 2021 och 13 februari 2022**

Samsöviken – Fotograf Erik Somnäs

Innehållsförteckning

1. Processen för översiktsplanens granskningskede.....	5
1.1. Ändringar efter granskningskedet	6
1.2. Inkomna yttranden.....	6
2. Synpunkter på översiktsplanen.....	7
2.1 Synpunkter från remissinstanser	7
2.1.1 Synpunkter från myndigheter och organisationer.....	7
Länsstyrelsen Stockholm	7
Försvarsmakten	10
Statens Geologiska institut	10
Svenska kraftnät	10
Trafikverket	11
Region Stockholm.....	12
Lantmäteriet.....	16
Vattenfall Eldistribution AB	17
Käppalaförbundet.....	17
Storstockholms brandförsvaret	17
Naturskyddsföreningen.....	18
Svenska kyrkan	20
Trygg i Danderyd.....	21
Danderyds villaägareförening	23
Föreningen Nora Torgs framtid	32
Samfundet Djursholms forntid och Framtid	34
Stocksunds båtklubb.....	34
Västra Sveavikens Hamnförening.....	35
Brf Ovala Parken	35
Brf Eneby torg.....	35
Tranholmens samfällighetsförening och Tranholmens Fastighetsägares Intresseförening	35
2.1.2 Synpunkter från nämnder i Danderyds kommun.....	36
Byggnadsnämnden	36
Kultur- och fritidsnämnden	37
Miljö- och hälsoskyddsnämnden.....	38
Socialnämnden	42
Tekniska nämnden	43
Utbildningsnämnden	44
2.1.2 Synpunkter från politiska partier i Danderyd.....	45
Miljöpartiet i Danderyd.....	45

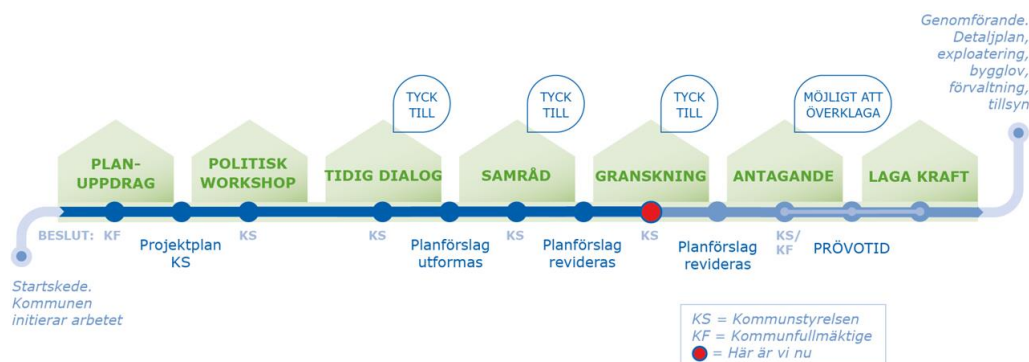
2.1.3 Synpunkter från andra kommuner.....	48
Norrtälje kommun.....	48
Sollentuna kommun.....	48
Solna stad.....	49
Täby kommun.....	50
Österåkers kommun.....	52
2.2 Synpunkter från privatpersoner.....	53
Privatperson 1.....	53
Privatperson 2.....	53
Privatperson 3.....	53
Privatperson 4.....	54
Privatperson 5.....	54
Privatperson 6.....	55
Privatperson 7.....	55
Privatperson 8.....	56
Privatperson 9.....	56
Privatperson 10.....	57
Privatperson 11.....	57
Privatperson 12, 13, 14.....	57
Privatperson 15.....	58
Privatperson 16.....	59
Privatperson 17.....	64
Privatperson 18.....	64
Privatperson 19.....	65
Privatperson 20 och 21.....	66
Privatperson 22.....	67
Privatperson 23.....	68
Privatperson 24 och 25.....	68
Privatperson 26.....	70
Privatperson 27.....	74
Privatperson 28.....	74
Privatperson 29 och 30.....	75
Privatperson 31.....	75
Privatperson 32.....	76
Privatperson 33, 34, 35 och 36.....	76
Privatperson 37.....	77
Privatperson 38.....	78
Privatperson 39.....	79
Privatperson 40.....	79

Privatperson 41 och 42	80
Privatperson 43	80
Privatperson 44 och 45	82
Privatperson 46	82
Privatperson 47 och 48	83
Privatperson 49	84
Privatperson 50 och 51	84
Privatperson 52	84
Privatperson 53	85
Privatperson 54	86
Privatperson 55	87
Privatperson 56	89
Privatperson 57	91
Privatperson 58	91
Privatperson 59 och 60	92
Privatperson 61	92
Privatperson 62	93
Privatperson 63 och 64	93
Privatperson 65	94
Privatperson 66 och 67	94

1. Processen för översiktsplanens granskningskedje

Enligt 3 kap 1 § i plan- och bygglagen (2010:900) ska alla kommuner ha en aktuell översiktsplan. Översiktsplanen är en strategisk plan som beskriver kommunens avsikter om exempelvis mark- och vattenanvändning, bebyggelseutveckling, riksintressen och allmänna intressen. Danderyds gällande översiktsplan är från 2006 och just nu pågår arbete med att ta fram en ny översiktsplan för kommunen.

Kommunfullmäktige beslutade 2018-06-11 § 69 att påbörja arbetet med att ta fram en ny översiktsplan som ska ersätta gällande översiktsplan från 2006. Kommunstyrelsen beslutade 2021-04-06 § 54 att genomföra samråd för översiktsplanen. Kommunstyrelsen beslutade 2021-11-29 § 162 att genomföra granskning för översiktsplanen mellan 6 december 2021 och 13 februari 2022.

Granskningshandlingar/Information om granskning har sänts till berörda remissinstanser enligt sändlista. Handlingarna har under granskningstiden funnits tillgängliga i fysisk form på kommunens kontaktcenter i Mörby centrum samt på kommunens bibliotek i Djursholm, Enebyberg och Stocksund. Utöver detta har handlingarna funnits att tillgå på kommunens webbplats, www.danderyd.se. Under granskningsperioden hölls två digitala öppna hus med möjlighet att ställa frågor om förslaget. Synpunkter kunde lämnas till kommunen skriftligen via mail och brev. Utöver detta erbjöds informationsmöten på förfrågan.

Granskningen var tredje och sista möjlighet att tycka till om innehållet för den kommande översiktsplanen.

Under granskningsperioden inkom 34 yttranden från myndigheter, organisationer med flera samt 91 yttranden från privatpersoner.

Denna granskningsredogörelse utgör kravet om särskilt utlåtande i enlighet med 3 kap 17 § i plan- och bygglagen (2010:900).

1.1. Ändringar efter granskningskedet

En sammanfattning av de ändringar i översiktsplanen som är av mer betydande karaktär redovisas nedan.

- Uppdateringar har gjorts för exempelvis bilder, illustrationer, statistik och kartor med mera där ny information ersätter granskningsförslagets uppgifter.
- Översiktsplanen har uppdaterats utefter antagna styrdokument som exempelvis dagvattenplan.
- Uppdaterad naturkarta där det framgår att kommunen nu har tre naturreservat samt uppdaterad kategorisering av grönstruktur.
- Uppdaterad hälsoriskkarta där drivmedelsstationer har lagts till.
- Uppdaterad karta för utvecklingsinriktning där utbyggnadsområde har ersatts av primär och sekundär utvecklingsinriktning.
- Ny karta för jordbruksmark.
- Tillägg om näringsliv.
- Tillägg om förnybara bränslen.
- Tillägg om båtliv.
- Förtydligat om tekniska olycksrisker och farligt gods.
- Kapitlet om utvecklingsinriktningar är uppdaterat med mer fokus på en kommande åtgärdsvalsstudie för E18 än på tidigare utredningar om centrala Danderyd.
- Tillgänglighetsperspektivet beaktas i högre utsträckning.
- Uppdaterad matris för potentiella risker och störningar.
- Riktlinjer för planeringen har uppdaterats och kompletterats.
- Nya illustrationer för målsättningar om dagvattenhantering och rekommenderade skyddsavstånd kompletterar tidigare texter.
- Nya illustrationer om hur riktlinjerna för planeringen beaktar de globala målen och Sveriges miljö kvalitetsmål.

1.2. Inkomna yttranden

Nedan följer en sammanfattning av varje inkommet yttrande. Vid enskilda fall återges yttrandena i sin helhet eller citeras.

Inkomna granskningsyttranden är offentliga handlingar och finns tillgängliga på kommunledningskontoret.

Kommunens kommentarer sker genom tjänstepersoner för översiktsplanens arbetsgrupp och markeras med indragen vänstermarginal. Kommunens

kommentarer beaktar endast det som berör översiktsplanen och övriga synpunkter vid enstaka fall.

2. Synpunkter på översiktsplanen

2.1 Synpunkter från remissinstanser

2.1.1 Synpunkter från myndigheter och organisationer

Länsstyrelsen Stockholm

Nedan citeras länsstyrelsens granskningsyttrande exklusive sammanfattning och bakgrund. Kommunens svar återfinns efter respektive kapitel med indragen vänstermarginal.

Stockholms län växer stadigt och ett bostadsbyggande som både håller hög volym och hög takt är avgörande för länets utveckling. Kommunernas översiktsplanering är en grundbult i detta arbete. En aktuell översiktsplan med tydliga ställningstaganden underlättar framtida detaljplanering och är därför ett viktigt verktyg för att nå målsättningar om ett ökat bostadsbyggande.

Danderyds kommun har överlämnat ett förslag till översiktsplan i samband med granskningen enligt 3 kap. 12 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Länsstyrelsen har den 27 september 2021 lämnat ett samrådsyttrande över samrådsversion av översiktsplanen. Av den redovisade samrådsredogörelsen framgår hur kommunen har beaktat Länsstyrelsens synpunkter.

Detta granskningsyttrande ska enligt 3 kap. 20 § PBL redovisas tillsammans med översiktsplanen. Om länsstyrelsen inte har godtagit planen i viss del ska det anmärkas i den antagna planen.

Svar: Noterat.

Länsstyrelsens uppdrag

I granskningsyttrande ska länsstyrelsen kontrollera och yttra sig i enlighet med bestämmelserna i 3 kap. 16 § PBL.

Länsstyrelsen har under granskningstiden samrått med Försvarmakten, Trafikverket och Statens geotekniska institut. Granskningsyttrandet redovisar svar från dessa gällande de frågor som Länsstyrelsen har att bevaka under granskningen. Se även bilagor med yttranden. Luftfartsverket har också remitterats men har inte yttrat sig.

Länsstyrelsens ställningstaganden

Riksintressen

Riksintresse för kulturmiljövården enligt 3 kap. 6 § miljöbalken, MB

Kommunen hänvisar i planen till en kulturmiljöhandbok som är under framtagande i frågan hur riksintressena för kulturmiljövården, Djursholm och Stocksund, ska tillgodoses. Länsstyrelsen har inte tagit del av den handbok som är under framtagande och kan därför inte uttala sig om förslaget till översiktsplanen tillgodoser riksintressena för kulturmiljövården eller inte. Detta kan ha betydelse för bland annat framtida detaljplanering.

Svar: Ett arbete har påbörjats med att ta fram ett kulturmiljöprogram i kommunen. Denna kommer att ersätta den nuvarande kulturmiljöhandboken. Översiktsplanen ambition är att inte föregå arbetet med kulturmiljöprogrammet och utgår således i detta skede endast utifrån kulturmiljöhandboken.

Riksintresse för totalförsvaret enligt 3 kap. 9 § MB

Översiktsplanen saknar en redogörelse för riksintresset för totalförsvarets militära del då hela landet är samrådsyta för höga objekt. För att visa att riksintresset kommer beaktas i kommande planering behöver det framgå att objekt högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse och högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse behöver remitteras Försvarsmakten för bedömning av påtaglig skada eller ej. Om kommunen inte beaktar detta förhållande kan det innebära skada på riksintresset för totalförsvaret.

Svar: Riksintressen behandlas bland annat i kapitel 2.4.2 och 3.3.1 i granskningshandlingarna med exempelvis msa-tytor. Eftersom det inte finns något utpekat riksintresse för totalförsvaret i kommunen tas det inte upp under nulägesbeskrivning. Men texten kompletteras i kap 6.2.1 med en riktlinje om att objekt högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse och högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse behöver remitteras Försvarsmakten för bedömning till laga kraft.

Miljö kvalitetsnormer för vatten

Kommunen redovisar i översiktsplanen en överblick över grundvattenförekomsterna i kommunen och deras status. Länsstyrelsen anser att kommunen även behöver redovisa om det föreligger någon risk för att status i någon vattenförekomst ska sänkas och vilka påverkanskällor som identifierats. Detta för att kommunen i kommande planering ska veta vad som behöver

beaktas för att kunna bibehålla vattenförekomsternas status och för att miljö kvalitetsnormerna ska kunna följas.

Länsstyrelsen vill också uppmärksamma kommunen på att från och med den 22 december 2021 gäller nya föreskrifter om kvalitetskrav för vattenförekomster varför uppgifter om vissa kvalitetsfaktorer och målår kan vara inaktuella.

Svar: Översiktsplanen uppdateras med uppdaterade kvalitetskrav för vatten i enlighet med Vattenmyndigheternas beslut 2 december 2021, (19FS 2021:10).

Hälsa och säkerhet samt risk för olyckor, översvämning eller erosion

Förorenade områden

Översiktsplanen saknar en kartläggning av förekomsten av markföroreningar som kan påverka markanvändningens lämplighet ur ett hälsoriskperspektiv. För att ge stöd till efterföljande planering behöver det framgå av översiktsplanen om det finns områden där markföroreningar kan innebära en risk och en redovisning av kommunens tänkta hantering av potentiellt förorenade områden.

Svar: En översiktlig redovisning av markföroreningar återfinns i granskningsförslagets kapitel 3.6.1 om miljö, hälsa och risk. Mer detaljerad redovisning finns dels i vattenplan samt i kommunens handlingsplan för förorenade områden. För utredningsområdena i kapitel 6 kommer matriserna att uppdateras med detta perspektiv.

Tekniska olycksrisker och farligt gods

Översiktsplanen redovisar inte om de föreslagna utbyggnadsområdena påverkas av andra riskkällor än transportleder för farligt gods och drivmedelsstationer.

Länsstyrelsen kan därför inte fullt ut bedöma om de föreslagna utbyggnadsområdena är lämpliga med hänsyn till risken för olyckor. Ett exempel på en riskkälla som kan behöva beaktas och tillfogas den sammanfattande tabellen är Roslagsbanan, där urspårning kan ge upphov till konsekvenser i omgivningen. Ett annat exempel är verksamheter som hanterar brandfarliga varor. För att översiktsplanen ska ge ett tillräckligt stöd i den efterföljande planeringen behöver alla riskkällor redovisas.

Svar: Översiktsplanen har uppdaterats med beskrivning av övriga riskkällor såsom urspårningsrisk av Roslagsbanan samt att

hänsyn ska tas till risker från verksamheter som hanterar brandfarliga varor. Till laga kraft uppdateras planen med tekniska olycksrisker både i text och i tabellen. Vidare kommer detta kompletteras med riktlinjer för att detta ska efterföljas.

Försvarsmakten

Försvarsmakten har remitterats av länsstyrelsen under granskningsperioden. Försvarsmakten saknar en redovisning och beskrivning av riksintressen för totalförsvarets militära del där det bör framgå av översiktsplanen att hela landet är samrådsyta för höga objekt.

För att Försvarsmakten ska bedöma att översiktsplanen tillgodosett riksintressen för totalförsvarets militära del bör texten avseende höga objekt och remisshantering tillföras planhandlingen.

Svar: Riksintressen behandlas bland annat i kapitel 2.4.2 och 3.3.1 i granskningshandlingarna med exempelvis msa-tytor. Vidare står det i kapitel 6.2.1 " Alla byggnadsobjekt oavsett typ som bostäder, master, torn, pyloner, skyltar, konstverk, byggnader och tillfälliga föremål som byggkranar et cetera som är högre än 20 meter över mark eller vattenytan ska remitteras till Luftfartsverket samt berörda flygplatser inom influensområdet på 90 km från flygplats." Texten kompletteras till laga kraft.

Statens Geologiska institut

Statens geologiska institut (SIG) har remitterats av länsstyrelsen under granskningsperioden.

SIG lämnade ett yttrande i samrådsskedet och anser nu att kommunen har uppmärksammat de geotekniska säkerhetsfrågorna i handlingen och gav mycket bra beskrivningar och riktlinjer i både text och karta.

Svar: Noterat.

Svenska kraftnät

Svenska kraftnät har remitterats av länsstyrelsen under granskningsperioden och anser att tidigare synpunkter kvarstår som:

- Då ny bebyggelse planeras ovanpå överdäckningen av kraftledningstunneln är det viktigt att dessa inte förses med energibrunnar eller andra anläggningar som går ner i marken.
- Samråd ska ske med Svenska kraftnät vid detaljplaneläggning och bygglov ovanpå kabeln.

Svar: Synpunkterna är noterade och Svenska Kraftnät är en remissinstans som remitteras vid bland annat detaljplanehandläggning.

Trafikverket

Trafikverket har remitterats av länsstyrelsen under granskningsperioden. Nedan citeras Trafikverkets granskningsyttrande. Kommunens svar återfinns efter respektive kapitel med indragen vänstermarginal.

Trafikverket anser att utställningsförslaget är väl omarbetat och har kompletterats med nödvändiga förtydliganden avseende bland annat E18:s funktion i transportsystemet och behovet av samråd vid planläggning av höga byggnader. Det är även positivt att behovet av bebyggelsefritt avstånd utmed statliga vägar nu uttrycks i riktlinjerna vid planering av ny bebyggelse.

Gällande prioritering av trafikslag är det fortsatt Trafikverkets mening att det vore önskvärt med ett tydligare ställningstagande för prioritering av gång-, cykel- och kollektivtrafik framför biltrafik i kommunen. De revideringar som har gjorts i kapitel 6.2.2 kan eventuellt tolkas som att trafikslagen likställs prioriteringsmässigt vilket kan göra översiktsplanens vägledning i den efterföljande planeringen otydlig.

Gällande en åtgärdsvalsstudie för sträckan av E18 genom bl.a. Danderyd finns det i dagsläget inget beslut om när den kan påbörjas. Trafikverket ser fram emot fortsatt dialog med kommunen i denna fråga.

Svar: Synpunkterna om de genomförda revideringarna är noterade.

För prioriteringen av trafikslag utvecklades detta från samrådsskedet till granskning i kapitel 6.2.2 där detta är en riktlinje. Översiktsplanen utgår från kommunens vision där en av strategierna är "Stor valfrihet". Därav formuleringen att "Utvecklingen ska ske utan att framkomligheten påverkas negativt för övriga trafikslag."

Till översiktsplanens laga kraft-handlingar kommer vikten av ÅVS:en att lyftas fram tydligare och där den tidigare utredningen för centrala Danderyd kan lyftas in som underlag i denna kommande utredning.

Vikten av samarbete mellan berörda kommuner, region och stat kommer vara högt prioriterat från Danderyds sida när det kommer till ÅVS E18 och Roslagsbanan. Det som nödvändigt att dessa frågor kopplas samman då det finns flera

beröringspunkter som bland annat framkomlighet på E18, bättre kollektivtrafikknutpunkt vid Danderyds sjukhus där utvecklingen av Danderyds sjukhus ingår samt att utredning om en bättre kollektivtrafikknutpunkt måste beaktas omgående innan Roslagsbanan dras in till city. Kommunen är villig att påbörja detta omfattande dialogarbete omgående med berörda grannkommuner, region och stat.

Region Stockholm

Nedan citeras Region Stockholms granskningsyttrande exklusive sammanfattning och bakgrund. Kommunens svar återfinns efter respektive kapitel med indragen vänstermarginal.

Region Stockholm ställer sig positiv till de övergripande målen och ansatserna i Danderyds kommuns förslag till översiktsplan, som i flera avseenden ligger i linje med den Regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen (RUF 2050). Däremot avviker planförslaget från det regionala målet i RUF 2050 om att tillskapa tillräckligt många nya bostäder i Stockholmsregionen. Region Stockholm anser också att vissa områden i översiktsplanen med fördel kan förtydligas, exempelvis avseende bebyggelseutveckling utmed E18-stråket, prioriteringen för hållbart resande, samt kollektivtrafikens bytespunkter och framtida utveckling.

Svar: Kommunen har idag inga kvantifierade volymer vad gäller bostadsbyggande vilket är en brist i översiktsplanen. Riktlinjer för bostadsförsörjning är under utarbetande där mål för bostadsbyggande ska fastställas och de insatser som planeras för detta beskrivs. Riktlinjerna utgår från kommunens analys av demografi, efterfrågan och behovet hos särskilda grupper samt de fysiska förutsättningarna för bebyggelse. Hittillsvarande bedömning är att målen för bostadsbebyggelse kommer att avvika från de regionala målen vilket poängteras i översiktsplanen. För volymer kan detta ingå i den kommande planeringsstrategin som kommunen ska ta fram senast den 11 september 2024.

För framtida bostadsförsörjningsmål både i översiktsplanen och för revidering av RUF:en bör dialog ske om lämpliga nivåer.

I kapitel 6 under utredningsområden beskrivs för alla områden som ligger längs med E18 typ av bebyggelseutveckling, hur kollektivtrafikens bytespunkter kan nyttjas och eventuell framtida utveckling av dessa.

Bebyggelsestruktur och markanvändning

Region Stockholm ser positivt på att den större delen av bebyggelseutvecklingen i Danderyds kommun föreslås i närhet till kollektivtrafik och stödjer föreslagen utveckling av E18-stråket med Danderyds sjukhus och Mörby Centrum i fokus, vilka är utpekade som strategiska stadsutvecklingslägen i RUFSS 2050. En stor del av kommunens planerade bostadsutbyggnad i anslutning till tunnelbanan ligger i Danderyds sjukhus direkta närhet. Region Stockholm vill lyfta fram vikten av att bebyggelseutvecklingen behöver ske med hänsyn till sjukvårdens utvecklingsbehov. Samplanering och fortsatt dialog om framtida behov är därmed nödvändigt.

Region Stockholm ser positivt på planförslagets inriktning med bebyggelseutveckling längs E18-stråket. Däremot kvarstår tidigare lämnade synpunkter, om att planeringsintentionen gällande det framtida scenariot med en eventuell tunnelförläggning av E18 skulle kunna förtydligas, då den beskrivs som avgörande för omfattningen av kommunens bebyggelseutveckling. Danderyds kommun framhåller att en tunnelförläggning skulle möjliggöra en ökning av bostadsbeståndet med cirka 9 000 - 11 000 bostäder. Kommunen uttrycker att ett nollalternativ (ingen tunnel) inte förväntas medföra någon omfattande exploatering eller utveckling i centrala Danderyd. Vidare skriver kommunen att planeringen ska syfta till att inte omöjliggöra en framtida tunnelförläggning. I det framtida scenariot med en tunnelförläggning av E18 genom kommunen beskrivs att Roslagsbanan kan dras om västerut, närmare Danderyds sjukhus, för att skapa en bättre koppling till tunnelbanan. Förslaget om ny bytespunkt mellan Roslagsbanan och tunnelbanan samt en ny bussterminal behöver utredas vidare innan Region Stockholm tar ställning och får inte innebära försämringar avseende restider för resenärerna på Roslagsbanan.

Svar: Vikten av samarbete mellan kommuner, region och stat kommer vara högt prioriterat från Danderyds sida när det kommer till Roslagsbanan och ÅVS E18 som planeras att påbörjas av Trafikverket under 2022. I den kommande ÅVS:en kommer ett vidare perspektiv än centrala Danderyd att beaktas.

Danderyds kommun ser det som nödvändigt att dessa frågor kopplas samman då det finns flera beröringspunkter som framkomlighet på E18, bättre kollektivtrafikknutpunkt vid Danderyds sjukhus där utvecklingen av Danderyds sjukhus ingår samt att utredning om en bättre kollektivtrafikknutpunkt måste beaktas omgående innan Roslagsbanan dras in till city.

Kommunen är villig att påbörja detta omfattande dialogarbete omgående med berörda grannkommuner, region och stat.

Till översiktsplanens laga kraft-handlingar kommer vikten av ÅVS:en att lyftas fram tydligare och där den tidigare utredningen för centrala Danderyd kan lyftas in som underlag i denna utredning.

Bostadsbyggande och befolkningsutveckling

Enligt RUF 2050 behöver tillskottet av nya bostäder i Danderyd uppgå till mellan 200 - 350 bostäder årligen fram till år 2030 och 170 - 300 bostäder årligen mellan åren 2030 och 2050 för att det regionala demografiska bostadsbehovet ska kunna mötas. Danderyds kommun framhåller i planförslaget att den regionala utvecklingsplanens mål om bostadstillskott inte kommer att uppnås då de anser att dessa är för högt ställda.

Region Stockholm vill framhålla att, för att bostadsförsörjningen i Stockholms län som helhet ska fungera på lång sikt, behövs det en god mark- och planberedskap i samtliga kommuner. Region Stockholm är väl medvetet om kommunens utmaningar när det gäller förutsättningar för bostadsbyggande och har tillsammans med länets kommuner genom kommunförbundet Storsthlm enats om gemensamma positioner för ett ökat bostadsbyggande och en tryggad bostadsförsörjning i Stockholmsregionen. Region Stockholm understryker vikten av att kommunen behöver ta ett större ansvar gällande det regionalt viktiga bostadsbyggandet.

Svar: Kommunens bedömning i översiktsplanen är att de mål som satts upp i regionplanen med nuvarande planeringsförutsättningar inte kommer att uppnås.

Hållbart resande

Danderyds kommun har i översiktsplanen pekat ut fyra huvudmål där målet "hållbara transporter och resor" är i linje med de mål som finns utpekade i både RUF 2050 och det regionala trafikförsörjningsprogrammet för Stockholms län. Region Stockholm anser att det saknas konkreta åtgärder som styr utvecklingen mot att öka andelen hållbara resor.

I RUF 2050 finns ett utvecklingsbehov för transportsystemet fram till år 2050 utpekade mellan de två regionala stadskärnorna Täby C-Arninge och Kista-Sollentuna-Häggvik. Detta skulle med fördel kunna inkluderas i översiktsplanen som en planeringsförutsättning.

Svar: Översiktsplanen anger övergripande inriktningar. I kapitel 6.2.2 listas bland annat riktlinjer för gång, cykel och

kollektivtrafikriktlinjer som anger vad ska/bör göras. Konkreta åtgärder kan tas fram i olika handlingsplaner såsom gångplaner, cykelplaner med mera.

Parallellt med översiktsplanen pågår ett arbete att ta fram en trafikstrategi. I detta dokument kommer åtgärder att lyftas fram för att öka andelen hållbara resor. Översiktsplanen ska inte föregå detta arbete. I den mån att trafikstrategin blir klar innan översiktsplanen kommer detta perspektiv att framgå även i översiktsplanen.

Till laga kraft kommer kapitel 5 om utvecklingsinriktningar att kompletteras med text angående de regionala stadskärnorna och öst-västlig koppling.

Bytespunkter och kollektivtrafikanläggningar

Det är positivt att översiktsplanen pekat ut kollektivtrafikens bytespunkter som är grundläggande ur ett regionalt perspektiv. Dessa bör därför synliggöras i plankartan för en ökad tydlighet. Några av dessa anläggningar som är utpekade i utvecklingsområdena för ny bebyggelse ägs av Region Stockholm (AB SL) och samverkan med Region Stockholm behövs om dessa områden påverkas. Detta gäller exempelvis Roslagsbanans depå vid Mörby (Mörbydepån) och kollektivtrafiknoden Danderyds sjukhus.

Region Stockholm ser positivt på att kommunen har kompletterat översiktsplanen med Roslagsbanans influensområde och beskrivit dess markanspråk. Det saknas fortfarande en skrivelse om Roslagsbanans säkerhetsavstånd på 25 meter.

Svar: I markanvändningskartan pekas hållplatser för tunnelbana och Roslagsbanan ut. Bedömningen är att fler bytespunkter riskerar att bli otydligt på kartan. I den digitala versionen finns ett separat kartsikt där detta framgår.

En skrivning om Roslagsbanans säkerhetsavstånd med illustration kommer att kompletteras till laga kraft.

Regional helikoptertrafik

Region Stockholm ser positivt på att kommunen i granskningsversionen har lagt till att hänsyn behöver tas till att helikoptertrafiken till Danderyds sjukhus förväntas öka, vilket kan påverka bullerförhållandena i området.

Svar: Noterat.

Kultur och kulturmiljö

Region Stockholms framtagna kulturstrategi för Stockholmsregionen, som är en del av RUF5 2050, lyfter fram användandet av kultur och kulturmiljöer som resurs i samhällsplaneringen. Strategin framhåller också att länets kulturmiljöer kan bidra till en gemensam identitet och sammanhang för länets invånare och att dessa därmed ska bevaras och utvecklas.

Svar: Noterat. Arbetet med att ta fram ett nytt kulturmiljöprogram har påbörjats och beräknas vara klart 2024. Översiktsplanen ska inte föregå detta arbete utan utgår i detta skede endast från det befintliga materialet.

Hälsa och klimat

Region Stockholm ser positivt på att kommunen utvecklat planens skrivningar om bebyggelseutveckling i bullerutsatta områden.

Psykisk hälsa och välbefinnande hos befolkningen är en viktig förutsättning för en hållbar utveckling för flera aspekter av samhället. Region Stockholm ser gärna att kommunen i översiktsplanen för ett resonemang om hur förslaget bidrar till hälsofrämjande, både på individ- och befolkningsnivå.

Svar: Noterat. Översiktsplanen redovisar flera förutsättningar som har en positiv inverkan på psykisk hälsa och välbefinnande hos befolkningen. Bland annat bullerdämpande åtgärder, utpekade av rekreationsområden och friluftsområden och befolkningens tillgång till service och grönområden. Alla dessa är förutsättningar för att skapa ett välbefinnande på individ- och befolkningsnivå.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser för Region Stockholm.

Svar: Noterat

Lantmäteriet

Lantmäteriet framför att om kommunen avser att tillämpa enskilt huvudmannaskap för allmänna platser i detaljplaner kan detta belysas i översiktsplanen genom att dessa områden pekas ut samt att de särskilda skälen redovisas. I övrigt har lantmäteriet inga synpunkter på planförslaget.

Svar: I dagsläget finns inga planer att tillämpa enskilt huvudmannaskap för allmänna platser i Danderyds kommun.

Vattenfall Eldistribution AB

Vattenfall Eldistribution AB noterar att framförda synpunkter under samrådsskedet är beaktade i samrådsredogörelsen och i granskningsförslaget till översiktsplanen och har inget ytterligare att tillägga i ärendet.

Svar: Noterat.

Käppalaförbundet

Käppalaförbundet har tagit del av granskningsversionen för översiktsplanen och har inga synpunkter på förslaget.

Svar: Noterat.

Storstockholms brandförsvaret

Storstockholms brandförsvaret (SSBF) anser att en effektiv och konsekvent riskhantering tar vid redan i översiktsplanen som sedan fortsätter genom program och detaljplaner med en stegvis ökande detaljgrad. Kommunerna kan då tänkas behöva göra färre riskanalyser för ett och samma geografiska område. En översiktlig riskhantering över kommunen och dess riskkällor gör att grunden för riskhantering kan bli mer stabil och likriktad.

SSBF anser att översiktsplanen och hållbarhetsbedömningen inte är synkade avseende riskfrågor. I hållbarhetsbedömningen lyfts till exempel Länsstyrelsen rekommenderade skyddsavstånd men inte i översiktsplanen. I översiktsplanen framgår att riskanalys ska göras inom 150 meter vilket SSBF vill påtala att det inte alltid är nödvändigt enligt Länsstyrelsens riktlinjer.

Hantering av riskkällor

Kommunen har identifierat riskkällorna Roslagsbanan och farligt gods-leder samt markerat ut dessa på en karta. Vidare skulle även helikopterflygplats och drivmedelsstationer kunna pekas ut.

SSBF rekommenderar även att suicid hanteras övergripande i översiktsplanen för att det ska få genomslag i senare delar av plan- och byggprocessen. Till exempel finns det särskilda platser så kallade "Hot spots" att ta extra hänsyn till, exempelvis spårnära bebyggelse, broar och höga byggnader.

Möjlighet till räddningsinsatser

I översiktsplanen framgår att "Räddningstjänstens insatstider vid brand och olyckor i Danderyd uppnår mycket god status till de flesta delarna av kommunen förutom i de sydöstra delarna.

Brandvatten

I översiktsplanen nämns kommunens hantering av dricksvatten. SSBF vill påtala att kommunen även svarar för att erforderligt brandpostsystem för tillgång till vatten för brandsläckning finns.

Vid planering av ny bebyggelse behöver det tas hänsyn till tillgång på brandvatten.

Svar: Översiktsplanen utgår bland annat från kartmaterial som påvisar eventuella övergripande risker på kommunnivå som exempelvis översvämningskartor m.m. För respektive utredningsområde har olika risker definierats som efterföljande planering bör ta hänsyn till. Här finns utredningsmaterial på olika detaljeringsnivå beroende hur långt planeringen för dessa områden har kommit. Bedömningen är att översiktsplanen är i linje med Storstockholms brandförsvares önskemål.

Till laga kraft kommer kartmaterial att kompletteras med drivmedelsstationer. I översiktsplanen framgår det att det finns en helikopterflygplats vid Danderyds sjukhus och bedömningen är att denna inte bör pekas ut i kartmaterialet i översiktsplanens markanvändningskarta.

För suicidala hot spots är bedömningen att detta är en gestaltungsfråga som behandlas i efterföljande planering.

Gällande skyddsavstånd lyfts detta i granskningsförslagets kapitel 6. Till laga kraft kommer detta att kompletteras med illustration.

För insatstider och brandvatten kommer riktlinjerna att kompletteras enligt önskemål till laga kraft.

Naturskyddsföreningen

Naturskyddsföreningen (NF) anser att klimat -och miljöhänsyn får för lite utrymme. Vidare anser NF att då biologisk mångfald är ett målområde kommunens miljöprogram bör det betonas tydligare i översiktsplanen.

NF lyfter vikten av att Danderyd ska bevaras som villastad och betonar vikten av att värna och stärka befintliga grönområden och gröna samband. Sammanhängande grönområden är en absolut förutsättning för biologisk mångfald.

NF anser att all byggnation, också i villaområden, innebär ytterligare hårdgjorda ytor, påverkan på dagvatten och minskad biologisk mångfald.

I översiktsplanen finns några naturområden markerade som "utvecklingsområden". Här betyder utveckling bebyggelse. NF anser att två områden bör undantagas från bebyggelse. Dessa är sydöstra hörnet av Rinkebyskogen och östra delen av Rinkebyskogen vid E18, Danderydsberg.

NF ser med tillfredsställelse att delar av Rinkebyskogen ska registreras som naturreservat. NF yrkar på att den del av Rinkebyskogen som kommunen förvärvat samt det ovan nämnda sydöstra hörnet av Rinkebyskogen ska införlivas i reservatet för att skapa ett sammanhållet reservat. NF anser att reservatet också bör omfatta kyrkans mark vid Sättra ängar för att stärka länken Nationalstadsparken – Edsviken – Sättra ängar – Rinkebyskogen.

NF lyfter vikten av att stärka grönstrukturens svaga samband och anser att Sambandet mellan Altorpskogen och Rinkebyskogen förstördes då Enebyängens handelsplats byggdes. Detta samband föreslås stärkas genom någon form av utökad plantering.

Detta gäller även sambandet mellan Ekebysjöns naturreservat - våtängarna samt Rinkebyskogen som också bör stärkas.

I översiktsplanen finns tre gröna stråk över E18 markerade. NF ställer sig frågande till hur dessa ska kunna fungera. Stråken hänger dåligt ihop med större gröna områden.

På sikt anser NF att E18 bör tunnelförläggas. Att begränsa hastigheten är en enkel åtgärd som omedelbart minskar buller och partikelutsläpp.

NF ser med tillfredsställelse att ljusföroreningar kommit med i granskningsversionen av översiktsplanen. Det finns dock inga förslag till konkreta åtgärder. NF föreslår att kommunen med det snaraste ger TK i uppgift att utreda vad som kan och bör göras i nuläget.

Våtmarker kan effektivt rena dagvatten samt samla upp vatten och fördröja avrinningen vid häftiga regn. NF föreslår att kommunen återskapar:

- Dalkarlskärret: För att samla upp och rena dagvattnet från E18 och fördröja avrinningen till Ekebysjön.
- Våtmarken nordost om kyrkan: För att marken ska samla upp och rena dagvattnet från E18, Industriområdet och hästgården norr om våtmarken samt samla upp vatten och fördröja avrinningen till Nora ån och Nora träsk.

Svar: Översiktsplanen ligger i linje med övriga styrdokument som exempelvis miljö- och klimatprogrammet. Översiktsplanen bejakar klimat- och miljöhänsyn samt biologisk mångfald genomgående då exempelvis planen utgår från Sveriges

miljökvalitetsmål och hur översiktsplanen svarar upp mot dem. För exempelvis biologisk mångfald återfinns det i kapitel 3.5.1 Natur och biologisk mångfald, i det övergripande målet Grön och hälsosam livsmiljö för alla, samt i kapitel 5.2 om utvecklingsinriktningar för Grön och hälsosam livsmiljö för alla. Dessutom genomsyras flertalet planeringsinriktningar i kapitel 6 av detta perspektiv.

De gröna stråk och samband med större grönområden utgår från den regionala utvecklingsplanen för Stockholm (RUF5 2050). Dessa lyfts fram i granskningsförslaget med ambitionen att dessa kopplingar ska förstärkas.

För de föreslagna utredningsområdena utvecklades dessa delar från samrådsversionen till granskning där exempelvis hänsyn för efterföljande planering lyfter vikten av gröna samband, kilar et cetera för berörda utredningsområden. Vid den efterföljande planeringen ska hänsyn tas till grönområden och detta gäller både för planeringsinriktningar som kapitel 5.2 lyfter samt för respektive utredningsområde. Översiktsplanens inriktning är att de gröna kilar som passerar i Danderyd ska stärkas.

För omfattningen av naturreservatets omfattning är detta en fråga för kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. Översiktsplanen kommer att förhålla sig till detta beslut till laga kraft.

För frågan om ljusföroreningar så nämns förhållningssätt i kapitel 6.2.5.5 för riktlinjer kring detta. I dagsläget finns inget uppdrag för så som NF föreslår utan detta sker kontinuerligt från fall till fall i efterföljande planering.

Angående förslagen om anläggande av våtmarker så hanteras dessa inom kommunens vattenplan, där förslag till vattenåtgärder återfinns för hela kommunen, vilka är prioriterade utifrån fastställda kriterier.

Svenska kyrkan

Svenska kyrkan vill komplettera sitt samrådsyttrande med bedömningen om att det om cirka fem år kommer att saknas kistgravplatser på Danderyds begravningsplats i anslutning till Danderyds kyrka och ser det som angeläget att detta beaktas i översiktsplanen.

Svar: I översiktsplanens markanvändningskarta pekades områden för begravningsplatser ut. På grund av rådande

markägoförhållanden i det efterfrågade området kring Danderyds kyrka är det i dagsläget inte lämpligt att peka ut ytterligare mark för ändamålet om begravningsplatser. Dock är en diskussion om denna fråga angelägen i närtid för att identifiera det framtida behovet om detta.

Trygg i Danderyd

Trygg i Danderyd lyfter fram att brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet kommer att få mer inflytande i den framtida stadsplaneringen.

Gällande översiktsplanen anser Trygg i Danderyd att det är svårt att utläsa hur det trygghetsskapande arbetet i praktiken kommer lyftas fram i stadsbyggnadsprocesserna då:

- Det finns få klargörande exempel på relevanta åtgärder som baseras på systematiskt arbete.
- Det saknas definitioner av trygghet, säkerhet samt brottsförebyggande arbete.
- Referenser till nationella eller lokala styrdokument saknas.

Vidare finns ett antal oklarheter som framkommer vid genomläsning av översiktsplanen, som exempelvis:

- Trygghet är ett begrepp borde definieras tydligare.
- Det kan vara av vikt att klargöra vad trygghetsarbete är i relation till säkerhetsarbete och brottsförebyggande arbete. En gemensam rubrik för detta är inte optimalt.
- Orsaksanalyser har inte presenterats vilket gör det svårt att avgöra om de få metoder som föreslås är relevanta
- För att det brottsförebyggande arbetet samt det trygghetsskapande arbetet ska bli effektivt krävs ett systematiskt förebyggande arbete. Mycket görs idag men lyfts inte fram som exempelvis medborgardialoger och trygghetsvandringar.
- Det finns både nationella och kommunala styrdokument som berör frågan. Dessa är inte omnämnda i Översiktsplanen.
- Ett uttalat mål i regeringens brottsförebyggande program är att *"brottsförebyggande aspekter beaktas i fysisk planering liksom vid ny- eller ombyggnation av bostäder och offentlig miljö"*. I Översiktsplanen saknas exempel på hur man kan ta hänsyn till trygghet eller brott i samband med nybyggnation/stadsutveckling/ombyggnation. Det kan till exempel vara perspektiv såsom att använda material och former som minskar förekomst av klotter, att analysera och planera för platsers funktioner, mix av människor på platserna, överblickbarhet

eller orienterbarhet samt möjlighet att tillämpa en god och effektiv förvaltning över tid.

- I Översiktsplanen beskrivs att Danderyds brottsförebyggande råd, Trygg i Danderyd är en remissinstans. Det är korrekt och bra. Samtidigt finns det andra samverkanskonstellationer som också med fördel kan rådfrågas i stadsplanering.
- Trygghet och brottsförebyggande arbete är de enda inriktningar/mål där det poängteras att man ibland måste ta hänsyn till andra faktorer. Detta kan nämnas mer övergripande att kompromisser måste göras beträffande alla mål.

Svar: Översiktsplanen utgår främst från mark- och vattenanvändning och det konkreta arbetet som genomförs av kommunen nämns inte alltid gällande exempelvis detaljplanering, och övriga dialoginsatser.

För övergripande mål och dokument nämns endast exempel på sådana i översiktsplanen som exempelvis de globala målen och regionplanen.

Angående begrepp och definitioner finns inte separat ordlista i granskningsversionen, eventuella förtydligande av begrepp görs i löpande text och dispositionen gällande Trygghet- och brottsförebyggande åtgärder kommer fortsättningsvis att kvarstå till laga kraft.

Bedömningen gällande flertalet av de benämnda oklarheterna i yttrandet är att dessa inte alltid har direkt koppling till markanvändningen primärt. Vidare är synpunkten om materialval och utformning en fråga om gestaltning och på en för detaljerad nivå för att det ska vara lämpligt att ingå i översiktsplanen. Dock finns en övergripande riktlinje i granskningsförslaget att "Den fysiska miljön ska utformas så att Danderyds invånare känner sig trygga oavsett tid på dygnet i hela kommunen". Även om dessa synpunkter ej kommer att ingå i översiktsplanen är de viktiga att beakta i stort av kommunen i dess övriga arbete.

För de tre sista punkterna kommer översiktsplanens riktlinjer kring detta att förtydligas enligt önskemål. Därutöver kommer granskningsförslaget kapitel 5.4. om utvecklingsinriktningar för trygga och inbjudande utemiljöer och mötesplatser att uppdateras trygghetsaspekten till laga kraft.

I granskningsförslaget kapitel 6.2 om riktlinjer för planeringen av mark- och vattenområden framgår att "planeringen bör

eftersträva en utveckling där olika intressen kan tas hänsyn till och samexistera, men i vissa fall kan planeringsriktlinjer vara motstridiga och svåra att kombinera. Vilka värden som ska prioriteras behöver utredas och tas ställning till i det enskilda fallet i efterföljande planering". Detta gäller för samtliga riktlinjer.

Danderyds villaägareförening

Danderyds villaägarförening (DVÄF) har inkommit med yttrande inklusive bilagor samt flygblad. Sammanlagt har 24 personer ställt sig bakom Danderyds villaägareförenings skrivelser under granskningen.

Yttrandet innehåller 21 yrkande som redovisas i sin helhet nedan och besvaras efter respektive yrkande. I yttrandet lyfts även specifika förslag på förändringar av planen. Några exempel av större karaktär omnämns efter yrkandena medan samtliga återfinns i hela remissvaret.

1. Att översiktsplanen skall grunda sig på fakta och givna löften och alltså korrigeras med avseende på de punkter där fel och oklarheter påpekats. Så har inte skett.

Svar: Översiktsplanen utgår från globala, nationella och regionala styrdokument och mål samt Danderyds kommunövergripande vision. Den statistik som finns i översiktsplanen är främst från SCB och överensstämmer med de skrivelser och bilagor som Danderyds villaägareförening har skickat in som granskningsyttrande.

2. Att översiktsplanen skall konkretiseras genom att ange konkreta ambitioner, mål och tidsplaner. Som det är nu kan man i princip bygga nästan överallt och hur mycket som helst.

Svar: Översiktsplanen konkretiserades från samråd till granskning med att utvecklingsinriktningarna som presenteras tar sikte på 2050 och framåt samt att utredningar ska påbörjas innan 2030 för de föreslagna utredningsområdena. Vidare utvecklades beskrivningarna av respektive utredningsområden med underrubrikerna "användning idag", "förslag på utveckling" och "förslag på hänsyn för den efterföljande planeringen". Vad som slutligen ska ske för samtliga områden konkretiseras i efterföljande planering som exempelvis detaljplaner.

3. Att Danderyd skall bevaras som villa- och trädgårdsstad.

Svar: Detta är något som översiktsplanen värnar om vilket bland annat framgår av översiktsplanens övergripande mål för "Bygga och bevara för idag och imorgon" samt "Grön och hälsosam livsmiljö för alla" samt att en ambition är att så lite jungfrulig mark som möjligt ska tas i anspråk för ny bebyggelse.

4. Att Danderyd skall motstå trycket att bygga mera. Danderyd är i princip fullbyggd. Att under en kort tidsperiod öka antalet invånare med nästan det dubbla skapar mer problem än det löser.

Svar: Översiktsplanen innehåller inga konkreta byggnadsvolymer utan detta kommer att utredas från fall till fall inom respektive utredningsområde där så är lämpligt. Parallellt med översiktsplanen pågår arbete med att ta fram riktlinjer för bostadsförsörjning där denna fråga kan konkretiseras. Detta kan ingå i den kommande planeringsstrategin som kommunen ska ta fram senast den 11 september 2024.

5. Att man beaktar att fler skattebetalare nödvändigtvis inte ökar Danderyds ekonomi.

Svar: Översiktsplanen tar fasta på att försörjningskvoten inte utgör hela sanningen men ger en indikation på hur kommunens ekonomi påverkas av det demografiska underlaget.

6. Att privata villafastigheter inte skall ingå i utrednings-/utvecklingsområden. Det skapar oro.

Svar: I översiktsplanen visas inte utredningsområden och utvecklingsområden i exakta fastighetsgränser utan detta utreds i efterföljande planering som exempelvis detaljplaner där planeringen konkretiseras ned på fastighetsgränser. För privata fastigheter är ambitionen att markanvändningen för dessa ska kvarstå.

7. Att eventuell ny bebyggelse inte skall tillkomma förrän problemen med genomfartstrafiken är lösta långsiktigt. Mest belastade är områdena kring E18, Roslagsbanan, Edsbergsvägen, Enebybergsvägen, Gamla Norrtäljevägen, Danderydsvägen, Vendevägen, Bråvallavägen, Stockholmsvägen och Edsviksvägen. Kommunen skall inte avhända sig varken handlingsutrymme eller förhandlingsutrymme.

Svar: All tillkommande exploatering ska följa gällande lagar och förordningar gällande exempelvis miljöaspekter som uppstår

kring vägar och spårtrafik. Istället för att stoppa alla planer på exploatering i väntan på att alla problem är lösta för exempelvis E18 och annan infrastruktur som yrkande 7 förespråkar, så är det lämpligare att säkerställa att alla lagkrav uppnås vid eventuell exploatering samt att kommande bebyggelse ej omöjliggör en eventuell tunnelförläggning av E18 i ett långsiktigt perspektiv.

8. Att Danderyd skall söka samarbete med Täby för att tillsammans med statsmakterna och övriga nordostkommuner lösa problemen enligt "polluter pays"- principen. Förslagsvis genom att utnyttja urberget och lägga såväl E18 som en förlängd tunnelbana i tunnlar till dalsvackan vid Roslags Näsby, för att anknyta till Roslagsbanan innan den delas i två grenar, en mot Österskär och en mot Kårsta. Förlägg trafiknoden vid Roslags Näsby i stället för Rinkeby.

Svar: Då gällande miljölagstiftning redan är tydlig med att förorenare eller belastare som ansvarar för detta är polluter pays-principen inte nödvändigt att beskriva i översiktsplanen. Detta arbete sker löpande då exempelvis kommunens miljö- och hälsoskyddsnämnd utgår från lagstiftning vid tillsyn gentemot exempelvis Trafikverket och Region Stockholm.

9. Att trafiken avlastas även längre norrut, t.ex. förlängd tunnelbana mot Täby, Arninge.

Svar: Noterat. Förslag på tunnelbanans framtida utveckling återfinns i granskningsförslagets kapitel 5 för utvecklingsinriktningar.

10. Att internationellt erkända gränsvärden och normer inte skall överskridas, helst ligga lägre med god marginal. Den internationellt vetenskapligt rekommenderade grundnormen för buller, 55 dB(A) ute/ 30 dB(A) inne skall eftersträvas. Notera att decibelskalan är logaritmisk, vilket betyder att en höjning med 3 decibel (t.ex. från 55 till 58) innebär en fördubbling av bullertrycket, med 10 decibel (t.ex. från 55 till 65) 10 gånger och med 20 decibel (t.ex. från 55 till 75) 100 gånger!

Svar: Noterat. Översiktsplanen utgår från gällande lagstiftning och riktvärden gällande exempelvis buller.

11. Att kommundelarna skall förenas med gröna samband i stället för höga murar, som reflekterar bullret mot vägens andra sida. Bullervallar eller bullerplank med vintergrön vegetation dämpar bullret effektivare och kan minska även andra miljöproblem (CO₂ och andra avgaser, partiklar, damm) och dessutom syresätta luften genom fotosyntesen.

Schaktmassor finns att tillgå från tunnelprojekten Stockholms ström och förbifart Stockholm samt enskilda byggprojekt. Att bygga bostäder i bullerstörda, eller annars miljöbelastade områden är inte etiskt försvarbart och skapar dessutom andra infrastrukturproblem förutom att området kommer att vara en stökig byggarbetsplats under flera år framöver. Det går snabbare att driva fram en tunnel än att bygga hus.

Svar: Översiktsplanen lyfter fram möjligheten att bättre koppla samman kommunen i öst-västlig riktning genom exempelvis gröna samband. Detta återfinns bland annat i granskningsförslagets kapitel 5 för utvecklingsinriktningar samt för respektive berört utredningsområde under "förslag på utveckling".

12. Att parker och grönområden i stenstaden skall bevaras och rustas upp. Bygg inte i Skuggboparken, Gropen eller parken väster om Golfbanevägen (Vågen och Svärdet).

Svar: För de föreslagna utredningsområdena lyfts exempelvis bevarandet av värdefull natur samt gröna samband fram. Vid efterföljande planering kommer övriga värdefulla grönområden att ses över vid exempelvis detaljplaneskedet.

13. Att säkerhetsaspekter längs våra vägar beaktas ur alla aspekter. Tankbilsexplosioner, brinnande bilar (notera att elbilar brinner med hög låga och avger giftiga gaser) kräver avsevärda säkerhetsavstånd till bebyggelse.

Svar: Säkerhetsfrågan lyfts genomgående exempelvis inom hänsyn för efterföljande planering för respektive utredningsområde samt bland annat för riktlinjer i granskningsförslagets kapitel 6.2.5 för "Miljö, hälsa och risk". Denna fråga kommer att kompletteras både gällande text, kartmaterial i form av drivmedelstationer samt illustration om rekommenderat säkerhetsavstånd för väg- och spårinfrastruktur.

14. Att villatomter inte omvandlas till flerbostadshus.

Svar: Granskningsförslaget innehåller ej att villatomter ska omvandlas till flerbostadshus. Vidare innehåller granskningsförslaget en riktlinje i kapitel 6.2.1 om bebyggelse att "stor restriktivitet gäller för avstyckning av småhusfastigheter i kommunens villaområden".

15. Att fördelningen mellan lägenheter i enfamiljshus och lägenheter i flerfamiljshus skall vara till fördel för enfamiljshus (villor).

Svar: Granskningsförslaget förespråkar inte ett kvantifierat mål för fördelningen av varken antal bostäder, upplåtelseform, eller antal byggnader.

16. Att miljö- och climateffekter skall prioriteras under kommande mandatperiod. Detta gäller för såväl befintlig bebyggelse som planerad. Det finns villatomter, som ligger så lågt (på gammal sjöbotten) så att de kan översvämmas såväl vid regn som vid högvatten. Kommunens (dag)vattensystem måste förstärkas och föroreningar omhändertas. Vi saknar färdig dagvattenplan och vattenplan. De borde ingå som en väsentlig del i översiktsplanen.

Svar: Översiktsplanen ligger i linje med kommande styrdokument för vatten och framtagandet av dessa dokument sker parallellt. Till granskningskedet utvecklades översiktsplanen gällande att ytor reserverades för skyfallshantering vilket framgår i kapital 6 i granskningsförslaget som ett led av att belysa framtida climateffekter.

17. Att grundvattennivåerna hålls under kontroll. Såväl tunneldragningar som bergvärme har påverkan på grundvattennivåerna och detta kan förorsaka stora sättningar i befintliga hus.

Svar: Noterat.

18. Att avfall och återvinning skall ses som en resurs. Påskynda den planerade förändringen där FTI AB svarar för fastighetsnära materialåtervinning i stället för skräpiga återvinningsstationer. Det behövs en tydlig ansvarskedja där brukaren ansvarar för sitt avfall tills att det hämtas av behörig ansvarig.

Svar. Granskningsförslaget utgår från avfallsplanen där det cirkulära perspektivet är ett av planens målområden. Detta återfinns exempelvis i granskningsförslagets kapitel 3.4.4 om avfallshantering. Översiktsplanen ligger i linje med gällande lagstiftning vad gäller förpackningsavfall. Det som beskrivs i yttrandet är under utredning på nationell nivå. Hur FTI kommer att utvecklas i framtiden ligger utanför översiktsplanens ansvarsområde.

19. Att samhällets sårbarhet beaktas. Gäller såväl människan som infrastrukturen. Här krävs rejäla satsningar. Sjukvård,

livsmedelsförsörjning, lagerhållning, transporter, lokaler, elförsörjning, bensin- och laddstationer...

Svar: Översiktsplanen ska behandla mark- och vattenanvändning. Granskningsförslaget omfattar delar av det som efterfrågas som exempelvis framtida förutsättningar av sjukvård vid Danderyds sjukhus, infrastruktur av olika slag med mera. Potentiella risker, sårbarheter, klimatförändringar med mera beaktas löpande i granskningsförslaget under exempelvis kapitel 6 för respektive utredningsområde.

20. Att tryggheten i samhället stärks. Se över de skyddsrum som byggdes under kalla kriget. Gäller i allra högsta grad de, som byggdes under Mörby centrum och som enligt uppgift är stora och mycket säkra, men allmänna skyddsrum, mer eller mindre bortglömda, finns också i privata villor och fastigheter.

Svar: Ett av granskningsförslagens övergripande mål är Trygga och inbjudande utemiljöer och mötesplatser. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) tillhandahåller en skyddsrumskarta och för tillfället finns inget uppdrag om att göra en skyddsrumsinventering i kommunen.

21. Att man planerar ansvarsfullt och inte bygger in problem. Låt demokratin få komma till tals genom öppna samrådsförfaranden enligt vad som i den nya plan- och bygglagen (PBL 2010:900) kallas för utökat planförfarande (motsvarades i PBL 1987:10 av normalt planförfarande). Respektera den enskilda individen, såväl fastighetsägaren som grannen/medmänniskan. Respektera rätten och möjligheten att överklaga. Bostadens trivsel och värde är beroende av omgivningen. Bygg lågskaligt. Bygg harmoniskt. Bygg vackert. Bygg ändamålsenligt. Bevara kulturvärden. Bevara och stärk grönområden. Bevara öppna landskap.

Svar: Noterat.

Utöver ovanstående yrkanden anser DVÄF att det finns en ständig press på Danderyd att bygga trots att det är en av landets mest tätbebyggda kommuner. Enligt DVÄF är kommunen idag i princip färdigbyggd och därmed ifrågasätts om utvecklingsinriktningarna som föreslås är lämpliga då dessa kan omfatta uppemot 11 000 bostäder och över 20 000 nya invånare. Vidare ifrågasätts det att det finns 33 pågående planprojekt i kommunen vilket inte rimmar med att vara en villastad.

Svar: Översiktsplanens föreslagna utredningsområden utgår bland annat från pågående och aktuella planuppdrag. Flera av de totala antalet pågående detaljplaner i kommunen är av mindre karaktär och återfinns inte i översiktsplanen.

För frågan om tunnelförläggningen av E18 utgår granskningsförslaget från den utredning som gjordes 2016 för E18, Centrala Danderyd, Program för fördjupning av översiktsplanen. Efter denna utredning har kommunfullmäktige beslutat att två alternativ ska studeras vidare vilka återfinns i översiktsplanen. Kommunen har ännu inte tagit ställning i frågan gällande alternativ och eventuell bostadsbebyggelse. Trafikverket avser att genomföra en åtgärdsvalsstudie för E18 med ett vidare regionalt perspektiv än den genomförda utredningen där främst framkomligheten och miljöaspekten kommer utredas. Först därefter kan kommunen fatta beslut i denna fråga.

Vidare undrar DVÄF hur kommunens vision har tillkommit och hänvisar vidare till Moderaternas, Liberalernas och Kristdemokraternas överenskommelse för denna mandatperiod och dess innehåll samt att detta ska återspeglas i översiktsplanen gällande exempelvis bevarandet av villasamhället.

Svar: Kommunens vision antogs av kommunfullmäktige 2017. En översiktsplan ska visa på kommunens samlade viljeinriktning för mark- och vattenanvändningen. Beslut om översiktsplan fattas av kommunfullmäktige.

Gällande buller anser Danderyds villaägareförening att det inte finns konkreta förslag till bullerproblematiken trots att den identifieras i planen både för E18 och Roslagsbanan. Här efterfrågas bullerplank, vallar och andra lösningar omgående då detta inte kan vänta längre. Att bygga bostäder i dessa områden är inte lämpligt och ger inte någon förändring. För den bullerkartering som finns på sid 91 i förslaget är dessa gränser inte tillräckligt tydliga och även vilseledande.

Svar: Riktlinjer för buller återfinns i granskningsförslagets kapitel 6.2.5.3. om buller. Specifika bulleråtgärder görs dels löpande inom ordinarie verksamhet och dels i efterföljande planering där miljö kvalitetsnormer för buller följs. Olika åtgärder väljs som är lämpliga efter rådande förutsättningar. Kommunen har dock inte full rådighet över den mark som är mest bullerutsatt utan jobbar där med påverkansåtgärder. Den bullerkartläggning som återfinns i översiktsplanen gjordes 2019 och ger en bild av hur

bullersituationen ser ut. Bullerpåverkan är komplex och mångbottnad så det är inte möjligt att få skarpa gränser.

Danderyds villaägareförening konstaterar att det idag finns två resandenoder och att en tredje vid Rinkebyskogen skulle skapa ett mindre effektivt transportsystem och bli rörigt med många resor mellan noderna. Vidare finns få bostäder i området idag och då kommunen i princip är färdigbyggt behövs inte fler bostäder där. Det är positivt om tunnelbanan förlängs till Roslags Näsby som är en naturligt kollektivtrafiknod och fler sådana behövs inte i Danderyd. Vidare ifrågasätts även utvecklingsinriktningen för väg 262 där det med fördel kan anläggas bullervallar på båda sidor av vägen.

Svar: Granskningsförslagets kapitel 5 för utvecklingsinriktningar har utvecklats från samråd till granskning då det tydligare beskrivs att en ny kollektivtrafiknod endast är aktuell om tunnelbanan förlängs till Täby. Först därefter skulle en vidare utveckling av väg 262 ske. I dagsläget planerar Trafikverket för en gång- och cykelväg för väg 262 då det är ett utpekat regionalt prioriterat cykelstråk.

För kapitel 6 om mark- och vattenanvändning lyfts synpunkter för följande utredningsområden:

Utredningsområdena 1, 2, 3, 9 Knutpunkt Danderyd, Mörby Centrum, Danderyds Gymnasium med omnejd samt Banvakten vid Stockholmsvägen/Bengt Färjares väg. För dessa områden lyfts förslag på textrevideringar för utredningsområdena. Överlag anser DVÄF att dessa områden är färdigbyggda.

Utredningsområde 10 Nora Torg

I granskningsförslaget uppges Nora Torg som ett utredningsområde för Mindre centrumutveckling med service och mötesplatser samt komplettering med bostäder längs Noragårdsvägen som följer områdets karaktär. I området föreligger översvämningsproblematik där dagvattenfrågan och påverkan på miljö kvalitetsnormer för vatten bör utredas. Lärkängens odlingsområde kan användas som reserverad skyfallsyta. Problematik gällande exempelvis buller, luft och partiklar kan föreligga då området ligger i nära anslutning till E18.

Med ovanstående problembild anser Danderyds villaägareförening att Nora Torgsområdet bör lämnas utan fortsatt utredande beträffande centrumutveckling, bostadsbyggande med mera. Området bör istället ingå i det utredningsarbete som ska göras beträffande skyfallshantering och andra klimat- och miljöåtgärder.

I granskningsförslaget ligger som en utvecklingsinriktning, Noragårdsstråket: ett grönt, attraktivt promenadstråk som knyter ihop Edsviken, Nora Träsk och Nora Torg i väster med området kring Danderyds kyrka och naturreservatet Ekebysjön i öster. DVÄF ser positivt på att utveckla Noragårdsstråket som en pulsåder genom västra Danderyd. DVÄF anser att denna inriktning, utan kända risker från miljö och klimatsynpunkt, ska prioriteras högt. Dock skulle ett utrednings/byggprojekt som det ovan skisserade nr 10 Nora Torg, med bostadsbebyggelse längs Noragårdsvägen helt låsa förutsättningarna, rentav sabotera för en intressant utveckling av Noragårdsstråket.

Utredningsområde 11. Kraftledningen vid Skogsviksvägen

Området är redan idag kraftigt exploaterat med höga flerfamiljshus. Det vore förödande för befintliga höghus om ytterligare höga hus byggs där. Därmed anser DVÄF att det inte finns plats för ytterligare bebyggelse i Kraftledningsgatan. Däremot skulle ett vård- och omsorgsboende på Solgården kunna byggas. Vidare angränsar området till Rinkebyskogen på andra sidan Edsbergsvägen och DVÄF önskemål är att hela Rinkebyskogen fram till Rinkebykorset blir naturreservat.

Utredningsområde 12. Sätraängsvägen vid Sätra äng.

Området ligger i vacker och känslig naturmiljö och tål inte ytterligare förtätning.

Utredningsområde 13, Enebyängen

Området utgör Enebybergs enda ingång till Altorpsskogen. För området vid handelsområdet skulle de hårdgjorda parkeringsytorna, som står tomma till stora delar, kunna återföras till naturen. Fram till dess att det klargjorts var tunneln skall gå ska inte någon ny bebyggelse anläggas i området för att avhända oss handlingsutrymme eller förhandlingsutrymme.

DVÄF anser att meningen: *"För området nordost om nuvarande handelsområde kan bostäder för studerande prövas"* bör strykas.

Enligt DVÄF är alla förslag på att bygga höga flerfamiljshus i området att betraktas som en stridshandling från kommunen gentemot Enebybergsborna. Därför bör meningen "Utveckling av handelsområde till bostäder med inslag av handel" ersättas med "utveckling av attraktivt låghusområde med inslag av handel".

Utredningsområde 14, Östra Enebytorget

För beskrivningen av detta område anser DVÄF att texterna är för svepande trots flera och omfattande dialoger. DVÄF anser att inte att översiktsplanen

ligger i linje med det som framkom under dialogerna för Östra Enebytorp gällande bostäder, verksamheter och mötesplatser. Mer centrumutveckling behövs inte då närheten till Enebytorp, Enebyängen och blivande handelsplatser i Roslags Näsby finns inom gångavstånd samt att Täby Centrum ligger i nära anslutning.

DVÄF lyfter fram ett önskemål om att korrigera texterna kring detta område enligt följande skrivningar:

Förslag på utveckling: Enklare småhusbebyggelse med möjlighet till mindre affärsverksamhet i gatuplan. Enstaka flerfamiljshus som i stil och storlek harmonierar med småhusen kan tillåtas.

Förslag på hänsyn för efterföljande planering: Småhusbebyggelsen skall ses som helt fristående från Enebytorp. Även om byggnationerna blir enklare och med mindre tomter skall en anpassning till intilliggande villaområde ske. Husen placeras så att bullerbykänsla, så långt rimligt, uppnås. Trygga lekrområden för barn skall skapas. Placering av uteplatser, tomtyta och sovrum läggs så att störningen från Enebybergsvägen minimeras.

Svar: Förslagen om utredningsområdena är noterade. Översiktsplanens granskningshandlingar identifierar många av de synpunkter som lyfts fram gällande grönstruktur, risker, skyfallsytor med mera.

Bedömningen är att samtliga utredningsområden kommer att kvarstå till laga kraft. Ambitionen är att översiktsplanen ska ge förslag på inriktning och att detta konkretiseras i efterföljande planering. Översiktsplanen förespråkar inte en viss typ av bebyggelse, upplåtelseform et cetera för respektive utredningsområde, därav kommer texterna i granskningsförslaget ej att revideras avseende detta för utredningsområdena till laga kraft. Dock kommer beskrivningarna för utredningsområdena att preciseras överlag.

Föreningen Nora Torgs framtid

Föreningen Nora Torgs framtid (FNTF) anser att det är positivt att granskningsförslaget innehåller ett förslag om att utveckla Noragårdsstråket som ett grönt, attraktivt och sammanhängande promenadstråk i exempelvis kapitel 5 för utvecklingsinriktningar. FNTF vill även att översiktsplanen kompletteras i detta avseende med den rika kulturmiljö som finns i området. Detta bör även ingå i kapitlet för kulturmiljöer i översiktsplanen.

Gällande Nora torg som utredningsområde anser FNTF med den bakgrund som beskrivs i översiktsplanen skyfall, buller samt luft och partiklar är det inte

seriöst att ha kvar området för utredning av handel, bostäder och centrumfunktioner. Detta är motsägelsefullt då all ny bebyggelse i detaljplanområdet utefter Noragårdsvägen bör uteslutas. Vidare anser FNTF att det inte heller är lämpligt med föreslagen centrumutveckling i Nora torg även då granskningsförslaget har reviderats något från samrådet.

För kapitel 3.2.2. Samhällsservice anser FNTF att det bör tydliggöras att biblioteket i kommundelen Danderyd återfinns i Mörby centrum.

För förskoleplatser bör detta brytas ned på relevanta planeringsenheter. Vidare anser FNTF att det idag råder brist på förskoleplatser i Noraområdet.

För kapitel 3.2.2. Gång- och cykeltrafik bör mer utrymme ges i planen för utrymme och separation mellan trafikslag och fotgängare då dagens situation inte är hållbar vid exempelvis Nora torgs busshållplats och Mörby centrum.

Kapitel 3.5.1. bör kompletteras med trädgårdsstadens kvaliteter samt hur den ska vårdas framöver.

För översiktsplanens övergripande mål bör kriterier anges om vad som avses. FNTF anser vidare att Nora torg lever upp till översiktsplanens övergripande mål för exempelvis ett blandat bostadsutbud för livets olika behov, skeden och situationer.

Förutom önskemålet att Nora torg ska utgå som utredningsområde lyfter FNTF att Nora torg ska inkluderas i den anslutande skyfallsytan i markanvändningskartan.

Slutligen önskar FNTF en transparens och tydligare motiv till de utpekade utredningsområdena som presenteras i översiktsplanen.

Svar: Synpunkten om Nora torg och Noragårdsstråket är noterad. För beskrivningar av kulturmiljöer görs detta i kapitel 3.7 om kulturmiljö i granskningsförslaget med tillhörande karta samt som riktlinjer i kapitel 6.2.6. Inom ramarna för det kommande kulturmiljöprogrammet kommer denna fråga att studeras vidare.

Samtliga utredningsområden bedöms kvarstå till laga kraft. Flertalet av de utredningsområden som presenteras i granskningsförslaget utgår från befintliga planuppdrag som exempelvis utredningsområde 10, Nora Torg. Översiktsplanen lyfter fram exempel på användning och hänsyn som behöver tas i efterföljande planering. Vid utredningsområden finns det vanligtvis intressekonflikter samt specifika förutsättningar vilket matriserna påvisar i kapitel 6. Vidare behöver även områdena

preciseras mer i efterföljande planering och utgå från exempelvis fastighetsgränser. Varken gränserna för utredningsområdena eller skyfallsytorna är exakta i översiktsplanen. Exempelvis är förslagen på skyfallsytor inte definitiva utan måste utredas vidare och hela området för Nora torg bedöms inte lämpligt att pekas ut som en skyfallsyta.

Formuleringen om att det finns ett bibliotek i respektive kommundel kommer att kvarstå till laga kraft och ej preciseras ytterligare.

För förskoleplatser kommer texterna att kvarstå. Uppgifter finns uppdelat på kommunnivå i kommunens befolkningsprognos som översiktsplanen utgår från.

För synpunkten om gångtrafikanter kan detta framgå i en kommande gångplan som är underordnad den kommande trafikstrategin. Översiktsplanen är i linje med den kommande trafikstrategin och utgår främst utifrån ett trygghetsperspektiv och prioriterar exempelvis säkra skolvägar samt trygghetsaspekten i trafiken.

Gällande trädgårdsstadens värden lyfts vikten av grönstruktur genomgående i översiktsplanen och utgör exempelvis översiktsplanens övergripande mål. För de övergripande målen kommer inga konkreta kriterier att ges utan hur kommunens avser att leva upp till dem kan följas i granskningsförslagets riktlinjer i kapitel 6. Till laga kraft kommer riktlinjerna att kompletteras med illustrationer för hur dessa förhåller sig till de globala målen samt Sveriges miljökvalitetsmål.

Samfundet Djursholms forntid och Framtid

Samfundet noterar med glädje att kommunen framhåller en tydlig avsikt att bevara Danderyds unika karaktär som trädgårds- och villastadsmiljö och planerar för en varsam utveckling med hänsyn till denna miljö. I övrigt har samfundet inga ytterligare kommentarer än de som framfördes under samrådskedet.

Svar: Noterat.

Stocksunds båtklubb

Stocksunds båtklubb anser att Danderyds geografiska förutsättningar gör det till en attraktiv båtkommun och anser att det är förvånansvärt översiktsplanen

inte har beaktat denna fråga på motsvarande sätt som övriga rekreation- och friluftaktiviteter. Utöver yttrandet bifogades förslag på formulering.

Svar: Översiktsplanen kommer att kompletteras inför laga kraft med utvecklat innehåll för båtliv i kommunen.

Västra Sveavikens Hamnförening

Västra Sveavikens Hamnförening anser att det är anmärkningsvärt att ordet båtliv endast finns på ett ställe i översiktsplanen och önskar att detta ska få större plats i översiktsplanen då behovet av båtplatser är stort och kommer säkerligen att bli än större i framtiden.

Svar: Översiktsplanen kommer att kompletteras inför laga kraft med utvecklat innehåll för båtliv i kommunen.

Brf Ovals Parken

Brf Ovals parken yttrar sig om utredningsområde 9, Banvakten vid Stockholmsvägen/Bengt Färjares väg. Det är viktigt att inte skymma sikten och kvällssolen även för de omkringliggande flerbostadshusen samt att ny trafik på vägarna kan hanteras utan att närmiljö och trafiksäkerheten försämras.

Utöver detta refererar Brf Ovals parken till föreningens kommentarer över start-pm:et för Banvakten från 2021.

Svar: Synpunkten om formuleringen kommer att beaktas till laga kraft.

Brf Eneby torg

Brf Eneby torg hänvisar till deras skrivelse från 2017 avseende utvecklingen av Östra Eneby torg och vidhåller dessa synpunkter. I övrigt är föreningen fortsatt intresserad att delta i det framtida planarbetet för Östra Eneby torg för att få den bästa möjliga planeringen för området.

Svar: Noterat.

Tranholmens samfällighetshetsförening och Tranholmens Fastighetsägares Intresseförening

Tranholmens samfällighetshetsförening (TSF) och Tranholmens Fastighetsägares Intresseförening (TFF) lyfter att all mark på Tranholmen som inte är privat tomtmark ägs av TFF samt att vatten- och avloppsnät, stigar, belysning, grönområden med mera sköts av TSF och anser att detta ska framgå tydligare av översiktsplanen gällande exempelvis markägoförhållanden. Likväl att det idag bor cirka 450 personer permanent

på Tranholmen. Där översiktsplanen framhåller vikten av förbindelse vill föreningarna förtydliga att vägarna på Tranholmen inte är anpassade för fordonstrafik. För riktlinjer om kollektivtrafik bör betydelsen av pendelbåtstrafik pekas ut samt behovet av bussförbindelse till Svanholmsparken.

Därutöver lyfter föreningarna vikten av inkludering av de planärenden som berör ön.

Svar: Det markägoförhållande som redovisas i översiktsplanen utgår huvudsakligen från kommunens markinnehav då detta är avgörande för översiktsplanens genomförande. Således kommer inte samtliga markägare att pekas ut i översiktsplanen.

För skötsel och avfall framgår det i översiktsplanens kapitel 3 att "alla verksamhetsområden i Danderyd med några få undantag ingår i kommunens verksamhetsområden".

För beskrivningen av utredningsområdena 6 och 7 (Svanholmsparkeringen och Förbindelse till Tranholmen) kan detta uppdateras med föreslagna texter.

För synpunkten om kollektivtrafik på vatten kompletteras detta till laga kraft. Synpunkten om bussförbindelse är noterad och ingår på övergripande stadiet i granskningsförslaget för bättre byten mellan kollektivtrafikslag. I dagsläget uppfyller inte den befintliga vägbredden regionens krav om utformning för busstrafik om körfältskrav på 3,5 meter per riktning. För att uppfylla regionens krav är bedömningen att en detaljplaneändring krävs där privat mark behöver ingå samt att ett parkeringsförbud bör tilläggas i området för att säkerställa framkomligheten. Således kommer översiktsplanen inte att innehålla detta förslag till laga kraft.

Synpunkten om inkludering vid framtida planärenden är noterad.

2.1.2 Synpunkter från nämnder i Danderyds kommun

Byggnadsnämnden

Byggnadsnämnden anser att synpunkter som framfördes i samrådet har i stort noterats och beaktats i granskningsförslaget.

Vidare anser nämnden att buller och dålig luftkvalitet innebär hälsopåverkan i många tätbebyggda miljöer med mycket trafik. En övergripande inriktning i

planförslaget är att luften i Danderyd ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.

Det finns stora utmaningar med buller och luftkvaliteten i vissa av de föreslagna utvecklingsområdena. Det är därför bra att det konstateras att utredningar måste göras. Synpunkten kvarstår dock att det är angeläget att efter noggranna utredningar utvärdera ett utvecklingsområdes ändamål innan planläggning beslutas.

Det är vidare positivt att länsstyrelsens översyn av kommunens riksintressen för kulturmiljövården tagits med även om den ännu inte är beslutad. Detta innebär att geografiska avgränsningar och riksintressebeskrivningar kan komma att ändras/utökas. Det är Riksantikvarieämbetet som fattar beslut om eventuella revideringar av riksintresseområdena.

Svar: Noterat. Kapitel 6.2 om riktlinjer för planeringen av mark- och vattenområden kommer att kompletteras med synpunkten om planläggning.

Kultur- och fritidsnämnden

Kultur- och fritidsnämnden har i stort inget att erinra över förslag till översiktsplan för Danderyds kommun.

Kultur- och fritidsnämnden lyfter fram att kommunen idag har en god kapacitet att nå det övergripande nationella folkhälsomålet som har ett tydligt fokus på jämlik hälsa där syftet är att skapa samhällsliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen.

Vidare lyfts vikten av nära och lättillgängliga grön- och naturområden som ger möjlighet till spontan fysisk aktivitet och motion, och har särskilt stor betydelse för barn och äldre som inte har möjlighet att förflytta sig längre sträckor för dessa aktiviteter. Detta, såväl som tillgängligheten till olika motionsanläggningar bidrar till att uppnå folkhälsomålet om fysisk aktivitet.

Det arbete kultur- och fritidsnämnden redan påbörjat avseende anpassning av idrottsanläggningar i form av spontanidrottsplatser i kommunen kommer, med största sannolikhet att fortsätta oberoende eventuell inflyttning till kommunen som kommunens befolkningsprognos från 2021 påvisar. Oavsett är det viktigt att Danderyds gröna karaktär bevaras och möjligheter till ett aktivt friluftsliv och fritidsliv utvecklas.

Gällande riktlinjer för planering av kultur- och fritidsanläggningar ser kultur- och fritidsnämnden positivt på att fokus läggs på hälsosamma och miljövänliga lokaler, anpassade rekreationsytor med goda möjligheter för lek

och aktiviteter samt säkra och miljöanpassade trafikmiljöer samt att fokus läggs på såväl luft, buller som klimatanpassningar.

Nämnden instämmer i att ett bevarande av den kulturhistoriska miljön i Danderyd inte utesluter förändringar för att få till en kulturell utveckling, med ett rikt kulturliv. Utgångspunkten ska vara att hantera värdefulla miljöer varsamt, samtidigt som den moderna arkitekturen ska ges möjligheter att sätta spår i kommunens utveckling.

Svar: Noterat.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden konstaterar att mycket av det som nämnden framhöll i sitt samrådsyttrande har beaktats och arbetats in i granskningsversionen av översiktsplanen.

Även om det är tydligare skrivet om utvecklingsområdena och de har blivit färre än i förra förslaget kvarstår risker för lokalisering av bostadsområden i utvecklingsområden med höga buller och luftemissioner och några av dessa områden riskerar att få bland de högsta ljudnivåerna i kommunen och den sämsta luftkvaliteten. Dessa områden bör utredas vidare och det är viktigt att utredningarna särskilt riktar in sig mot miljömedicinska aspekter avseende buller och luftföroreningars påverkan på människor.

Det saknas fortfarande skrivningar/planering av mark för viktiga behov som uppstår vid till exempel kommunal drift och vid byggande och exploateringar som exempelvis upplagsområden.

Förorenade områden

Otydligheten i punkt 6.2.5.8 kvarstår. Ordet *läcka* (miljö- och hälsofarliga ämnen) bör bytas ut mot att miljö- och hälsofarliga ämnen kan **spridas** från förorenade områden.

Bil- och godstrafik

Osäkerheter kvarstår i skrivningarna om E18, vilket leder till att miljö- och hälsoskyddsnämnden framöver kan behöva inta en mer restriktiv hållning vid prövningar exempelvis av bergvärmeanläggningar i E18 närhet.

Vatten och avlopp

Skrivningen från samrådet har ändrats avseende spillvatten och dagvatten och är nu tydlig.

Ett problem som dyker upp vid kommunens planläggning och bygglovsprövning är att spillvattennätet är föråldrat och på vissa platser underdimensionerat. Frågan bör belysas i översiktsplanen som en viktig förutsättning för utvecklad bebyggelse. Om exploatering sker utan utbyggnad/underhåll av infrastrukturen riskerar miljön att försämras, särskilt våra vattenområden. Resonemanget gäller även för dagvattennätet.

Luft

Sedan samrådet har nya fakta avseende luftkvalitet i kommunen framkommit. Naturvårdsverket mäter marknära ozon vid Vasaskolan. IVL utför mätningarna. Det har visat sig att miljö kvalitetsnormerna för dygn överskrids (Djursholm) för marknära ozon. Det på en plats som inte sedan tidigare anses utgöra en förorenad plats avseende luftkvaliteten i kommunen.

Denna nya fakta bör beaktas vid framtida planering för områden som ligger på ett sådant avstånd från utsläppskällorna och i förhärskande vindriktningar att den fotokemiska reaktionen (bildning av marknära ozon) har kunnat fortgått så pass länge att ozon bildats och risk för höga halter ozon inte kan uteslutas. Beräkningar eller mätningar av markozon kan behöva göras för att säkerställa om risk föreligger eller inte.

5.3.1.3 Skillnader mellan alternativen ingen tunnel och lång tunnel

Vid tunnelförläggning av E18 skulle exempelvis bullersituationen kunna förbättras. När det kommer till luftföroreningar är det svårare att bygga bort dessa genom tekniska lösningar men en tunnel ger möjlighet att kontrollera utsläppen jämfört med idag. Om avgaserna sugts ut kan de passera reningsutrustning innan de släpps ut.

Kapitel 6

Matriserna för potentiella risker vid utredningsområden bör även inkludera övriga risker (Luft och partiklar) för område 3 och övriga risker – Luft (ozon) för område 5.

Buller

Det kvarstår ett behov av förtydligande om varför kommunen, trots att buller är utpekat som en stor hälsorisk, föreslår att utreda ny bostadsbebyggelse i bullerutsatta lägen. Det är lämpligare att här konsekvent utreda arbetsplatser istället för bostäder. Stöd för den hållningen finns i miljöbalkens portalparagraf i kapitel 1, Sveriges miljömål, kommunens klimat- och miljöprogram liksom målsättningen att förbättra hälsan och livskvaliteten för kommuninvånarna.

Miljökonsekvenser

Sida 186. Vid målet *Grundvatten av god kvalitet* står bland annat: "Förtätning utmed E18 leder sannolikt även till att förorenad mark saneras vilket minskar risken för föroreningar av grundvatten över tid". Det är troligt att det finns föroreningar i marken, men det är oklart hur man kommer fram till det. Det är fortfarande ottydligt i granskningsförslaget och det bör utvecklas om det är kommunens enda åtgärd för att skydda grundvattnet.

Masshantering

Plats för masshantering saknas. Det är lämpligt att på en karta ange områden för masshantering i kommunen.

Hållbarhetsbedömningen

Miljö- och hälsoskyddsnämnden bedömer att gjorda justeringar efter hållbarhetsbedömningen är bra.

Det kan konstateras att det fortfarande finns synpunkter om att översiktsplanen inte är fullt ut "hållbar". Allt är inte möjligt i ett kort perspektiv men med täta uppföljningar och revideringar så kan översiktsplanen inom en relativt snar framtid bli hållbar. Trots detta är översiktsplanen ett verktyg för hållbarhetsarbetet i kommunen och är i stort i samklang med kommunens övriga miljöstrategiska planer.

Kommunen bör initiera en plan för hur de svagheter som kvarstår i översiktsplanen enligt hållbarhetsbedömningen ska rättas till och på vilken sikt.

Kapitel 5. Utvecklingsinriktning

Sammanfattningsvis anser nämnden att frågan om genomfartstrafikens miljökonsekvenser måste få en mer framträdande roll i översiktsplanen.

Övrigt

De största nya utmaningarna är att implementera klimat- och miljöåtgärder, ta höjd för kommande klimatproblem samt de ekonomiska och sociala hållbarhetsfrågorna som kommunen troligen kommer att ställas inför framöver. Utmaningarna är stora och delar av det forskare bedömt skulle ske om 20–30 år gällande skyfall, översvämningar, frekvens av värmeböljor med mera sker redan idag.

Medeltemperaturen är en annan faktor som överraskat jämfört med tidigare prognoser och förutsägelser. Varmare luft kan bära mer vattenånga och ge mer nederbörd.

I och med samhällets snabba utveckling, klimatutvecklingen som går fortare än vad som tidigare förutspått och annat sådant som man inte kunnat förutsäga är det viktigt att översiktsplanen ses över oftare än vad som hitintills skett. Den aktualisering som ska göras varje mandatperiod bör göras mer grundligt och utförligt än vad som är brukligt. Kommunen har här till sin hjälp hållbarhetsbedömningen och de andra miljöstrategiska dokumenten.

Svar: För de utpekade utredningsområdena utgår dessa främst från gällande översiktsplan från 2006 samt planuppdrag som därefter givits. Synpunkterna om luft, buller och markföroreningar är befogad och granskningsförslaget ger endast förslag på framtida utveckling. Här måste efterföljande planeringen avgöra vad som är lämpligast på platsen då utefter hur riktvärden kan uppnås för den specifika platsen.

Angående markföroreningar så beaktas förorenad mark i samband med eventuell exploatering. Texten korrigeras i enlighet med yttrande från "läckas" till "spridas".

Översiktsplanen kommer att kompletteras avseende upplag och riktlinjer för detta. Då det ej föreligger ett konkret behov kommer detta ej pekas ut i markanvändningskartan. Det framtida behovet kommer däremot att förtydligas i text till laga kraft.

För massahantering beskrivs riktlinjer för dessa. Mark har ej reserverats för detta men det är angeläget att utreda behovet av detta i närtid.

Den uppdaterade informationen angående marknära ozon noteras. Miljö kvalitetsnormer för ozon täcks in av riktlinje i kapitel 6.2.5.2. *Ny bebyggelse ska placeras och utformas så att miljö kvalitetsnormerna för luft uppnås.*

För vattenfrågor kommer översiktsplanen att uppdateras i linje med arbetet för vattenplan, dagvattenplan och riktlinjer för dagvattenhantering.

Texterna för centrala Danderyd och eventuell tunnelförläggning för kapitlet om utvecklingsinriktning kommer att uppdateras till laga kraft. Då kommunen ännu inte tagit ställning i frågan om tunnelförläggning av E18 är en inriktning att "förändringar i markanvändningen får inte förhindra en framtida utbyggnad av E18 eller en tunnelförläggning av E18 inom kommunen" fram tills att ett beslut fattas i frågan.

För frågan om konsekvenser kring Stockholmsregionens utveckling och de konsekvenser som Danderyd erhåller gällande exempelvis trafik, buller m.m. kan dessa utredas i en kommande åtgärdsvalsstudie för E18 som Trafikverket avser att påbörja under 2022.

Tabellerna för kapitel 6 kompletteras efter förslag till laga kraft.

Hållbarhetsbedömningen är en oberoende bedömning. För de punkter där översiktsplanen av olika skäl inte kan uppfylla det som föreslås i hållbarhetsbedömningen bör en framtida revidering av översiktsplanen särskilt fokusera på dessa kvarvarande områden.

Socialnämnden

Socialnämnden noterar att översiktsplanen reviderats under punkten 5.4 Utvecklingsinriktning – Trygga och inbjudande utemiljöer och mötesplatser, enligt följande:

"För samtliga miljöer i kommunen ska utformningen bidra till att kommunen upplevs trygg och inbjudande samt är tillgänglig för alla i samhället oavsett eventuella funktionsnedsättningar och tid på dygnet."

Socialnämnden menar att det utöver kommunens trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete i kommunen är av särskild vikt att tydliggöra kommunens inriktning kring tillgänglighet för personer med funktionsvariationer vid bostadsbyggande, planering av utemiljöer, tillgång till service och kommunala tjänster och att detta ska framgå av översiktsplanen på ett tydligare sätt.

Även om en utvecklingsinriktning med fokus på tillgänglighet är bra kan tillgänglighet med fördel belysas tydligare i övergripande mål, till exempel under punkten 4.4 Trygga och inbjudande utemiljöer och mötesplatser.

Socialnämnden noterar att översiktsplanen anger att kommunens brottsförebyggande råd "Trygg i Danderyd" ska samrådas med vid framtagande av detaljplaner och efterfrågar att motsvarande samråd sker gällande tillgänglighet för personer med funktionsvariationer vid framtagandet av detaljplaner.

Vidare kan konstaterats att revideringen av översiktsplanen medfört en tydlig skrivning om att friluftsområden och badplatser ska vara tillgänglighetsanpassade i möjligaste mån.

Svar: För granskningsförslaget övergripande mål 4.4 täcks tillgängligheten in av punkten " Utemiljöer och viktiga gång- och cykelstråk är tillgängliga för alla och säkert utformade samt upplevs som trygga dygnet runt och året om.

Granskningsförslaget kapitel 5.4. om utvecklingsinriktningar för trygga och inbjudande utemiljöer och mötesplatser kommer att uppdateras gällande exempelvis tillgänglighet till laga kraft. Därutöver kommer synpunkten om att tillgänglighetsaspekten ska beaktas i detaljplaneskeden ingå i riktlinjer för gestaltning och kompletteras enligt förslag till laga kraft.

Tekniska nämnden

Tekniska nämnden anser att det finns behov av ytterligare skrivningar om planering av mark. Exempelvis för behov som uppstår vid drift, byggande och exploatering. Det är önskvärt att översiktsplanen beskriver att det finns behov av platser som lämpar sig som upplagsområden för infrastrukturarbeten, masshantering, kompostering, upplag av sopsand, plats för uppställning av utrustning/materiel med mera.

Nämnden noterar den ambitiösa målsättningen om att utvecklingen av trafiken ska ske utan att framkomligheten påverkas negativt för övriga trafikslag. Nämnden ser dock att det kommer medföra utmaningar då det finns områden där det är ont om ytor och därmed kan vara svårt att genomföra målsättningen fullt ut. Tekniska nämnden ser därför gärna att målsättningen är kvar men föreslår att det ska ske i möjligaste mån.

Översiktsplanen tar upp att kommunen ska samordna utvecklingen av fiber med den befintliga planeringen av om- och utbyggnad av bland annat vägar, vatten och avlopp med mera vilket nämnden anser är positivt. Då det ofta är ont om plats under som ovan mark samt för en samhällseffektiv hantering av infrastrukturen vill nämnden poängtera att samordning även bör gälla för alla teknikslag.

Förslaget till översiktsplan beskriver ett mål om att varje kommundel ska ha en stor lekplats och några mindre. Tekniska nämnden ser utmaningar med hur målet är formulerat. Nämnden föreslår istället att målet sätts utifrån avstånd till närmaste lekplatser. Nämnden ser att det är rimligt att sätta målet till att ha 200–500 meter till en lekplats från bostaden.

Nämnden noterar kompletteringen om behovet av att revidera parkeringstal och instämmer i den då det ligger i linje med arbetet med föreslagen trafikstrategi. Vidare noterar nämnden att det är positivt att kapitel 6

kompletterats och justerats bland annat utifrån klimatrelaterade utmaningar som till exempel skyfallspåverkan.

Slutligen noterar nämnden att det saknas skrivningar om båtklubbar i översiktsplanen och önskar att båtklubbar omnämns i likhet med bland andra golf- och ridklubbar.

Svar: Översiktsplanen kommer att kompletteras avseende upplag och riktlinjer för detta. Då det ej föreligger ett konkret behov kommer detta ej pekas ut i markanvändningskartan. Det framtida behovet kommer däremot att förtydligas i text till laga kraft.

För synpunkten om samordning återfinns det i granskningsförslagets riktlinjer 6.2.3 om teknisk infrastruktur där det framgår att "för att minimera onödiga kostnader, störningar och inverkan på miljön är det viktigt att försöka samlokalisera olika tekniska infrastrukturer med varandra, såväl befintlig som planerad infrastruktur".

För lekplatser finns idag inga rekommendationer gällande storlek eller avstånd. Det närmaste en avståndsrekommendation som finns är de 300 meter som Boverket rekommenderar som maxavstånd till bostadsnära natur i sin skrift "Bostadsnära natur-Inspiration och vägledning" från 2007. Riktlinjerna för lekplatser kommer att justeras till laga kraft avseende detta.

Översiktsplanen kommer att kompletteras till laga kraft gällande föreslagna textjusteringar om exempelvis prioritering av trafikslag samt med tillägget avseende båtklubbar i kapitlet för rekreation och friluftsliv.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden hänvisar till nämndens samrådsyttrande.

Vidare uppmärksammar nämnden att många förskolor och skolor i Danderyd har ett fortsatt minskande barn- och elevunderlag och därmed tomma platser. Under det senaste året har denna utveckling förstärkts, särskilt i Djursholm och vill lyfta behovet av att möjligheter för nya bostadsområden, som särskilt vänder sig till barnfamiljer, bör planeras in, särskilt i kommundelarna Djursholm och Stocksund.

Svar: Noterat. För utredningsområden kommer efterföljande planering att beakta behov och planeras med detta som grund.

2.1.2 Synpunkter från politiska partier i Danderyd

Miljöpartiet i Danderyd

Miljöpartiet i Danderyd anser att granskningsförslaget har en bra ansats på det övergripande planet med Nationella miljömålen samt Agendan 2030 som utgångspunkt och de tre hållbarheterna, socialt-ekonomiskt-ekologiskt som också är viktiga byggstenar.

En möjlig tunnelförläggning av E18 präglar en stor del av planens utvecklingsmöjligheter. Tunneln skulle möjliggöra flera positiva framtidsscenarioer som en ekostadsdel i centralt läge, minskad miljöbelastning av buller och luftföroreningar samt förbättrad cykel- och kollektivtrafik. Dessutom skapar det möjligheter att återupprätta viktiga gröna samband/stråk mellan naturområden i Rösjökilen.

Det är dock inte realistiskt att tro att en sådan tunnelförläggning kan förverkligas under närmaste tioårsperioden och därför måste utmaningarna med klimatkrisen och den alarmerande utarmningen av biologisk mångfald hanteras med E18 i sin nuvarande utformning.

Vidare lyfts specifika förslag på förändringar av planen. Några exempel av större karaktär omnämns nedan medan samtliga återfinns i hela remissvaret.

Sid 94; 3.6.9 Ljusföroreningar: Även växter påverkas. Träd kan tex bladsättas tidigare och fälla bladen senare vilket ökar trädets sårbarhet för frysskador, stormar mm.

Sid 112; Bild "Utvecklingsinriktning" Kommentar: De gröna pilarna anger "Förbättrade gröna kopplingar över/under större trafikbarriärer". Dessa gröna samband är av största vikt för att upprätthålla livskraftiga ekosystem. Om de föreslagna sambanden förverkligas är det av särskilt stor betydelse för Rösjökilen. Det saknas dock gröna pilar från Rinkebyskogen och Altorpskogen till Ekebysjöns naturreservat ("Ekebyparken"). Det bör tillföras bilden.

Det bör påpekas att gröna kopplingar under vägar dvs tunnlar har betydligt sämre effekt än broar, så kallade Ekodukter, för att upprätthålla de gröna sambanden. Den gula pilen "Utbyggnadsinriktning" längs med Edsbergsvägen (väg 262) utgör ett betydande ingrepp i Rinkebyskogen och möjligheten att upprätthålla livsdugliga ekosystem och samband.

Sid 119; 5.3.1.2. Alternativ – Lång tunnel: Tilläggstext: "Tunnelförläggning av E18 skapar goda möjligheter att åstadkomma fungerande gröna kopplingar mellan Danderyds naturområden."

Utredningsområden

Kraftledningen vid Skogsviksvägen: Den skogsbeklädda bergknallen vid före detta Solgårdens äldreboende är olämplig för exploatering eftersom de hårdgjorda ytorna riskerar att öka problemen med översvämningar vid skyfall för omkringliggande bebyggelser och speciellt låglandet vid Lärkängen och Nora.

Dessutom är området en grön koppling mellan Rinkebyskogen och det gröna stråket längsmed Nora å.

Enebyängen: Handelsplatsens tillkomst skapade det svagaste gröna sambandet för Rösjökilen i Danderyd. Ytterligare exploateringar här hotar att totalt strypa det sambandet.

Banvakten: Varför finns inte Inverness med som utredningsområde trots att det finns kontor, handel, service och bostäder där? Samhörighet med utredningsområde 9. Banvakten.

Sid 141; Energi och resurshushållning: Ny tilläggs punkt: "Befintliga byggnader bör i första hand återbrukas och inte rivas för ny bebyggelse."

Sid 142; 6.2.2. Trafik och transporter: Att prioritera alla trafikslag blir inte möjligt, en rangordning bör finnas.

6.2.6 Kulturmiljö Kommentar: Det är värt att nämna att inte bara byggnaderna utan även gamla trädgårdar är av högt kulturellt och biologiskt värde. Alltför ofta sker ovarsamt nedtagning av träd, tilläggsbyggnader, stenläggning/asfaltering, bassäng- och altanbyggen utan hänsyn till påverkan av de kulturella och biologiska värdena.

Svar: Samtliga förslag på formaliaförändringar justeras till laga kraft. Liksom majoriteten av mindre förslag på kompletteringar av ordval och tillägg. Där synpunkterna inte beaktas beror detta främst på att lagstiftning tillgodoser behovet, eller att det ligger utanför översiktsplanens innehåll och bör beaktas i underliggande dokument som exempelvis trafikstrategi med flera eller att det berör utformning eller driftsfrågor. Vidare är bedömningen att de övergripande målen samt riktlinjerna inkluderar de synpunkter som lyfts fram avseende dessa.

Prioriteringsordningen för granskningsförslagets trafikslag utgår från den regionala utvecklingsplanen för Stockholm (RUFSS) med det tillägg att utveckling ska ske utan att framkomligheten påverkas negativt för övriga trafikslag.

För utvecklingsinriktningar visar kartbilden främst trafikbarriärer avseende gröna samband och sådan saknas mellan

Altorp/Ekebysjön. Utöver detta är det ett villaområde som inte avses ändras i planen. För eventuella åtgärder bör utredningar göras gällande vad som ger bäst effekt gällande exempelvis över- eller under E18 vid varje enskilt tillfälle.

Gällande väg 262 utvecklades beskrivningen från samråd till granskning då det tydligare beskrivs att en ny kollektivtrafiknod endast är aktuell om tunnelbanan förlängs till Täby. Först därefter skulle en vidare utveckling av väg 262 ske. I dagsläget planerar Trafikverket för en gång- och cykelväg för väg 262 då det är ett utpekad regionalt prioriterat cykelstråk.

Förslag på text att en tunnelförläggning av E18 kan bidra till att gröna kopplingar uppnås kommer att kompletteras till laga kraft.

Förslag om att se befintliga byggnader som resurser kommer att beaktas till laga kraft.

För synpunkterna om utredningsområdena så kommer dessa att utvecklas till laga kraft. De innehåller redan risker och förslag på värdefull natur som ska beaktas i efterföljande planering och detta kommer att konkretisera för dessa områden i efterföljande planering. För just Banvakten tangerar detta område granskningsförslaget utvecklingsinriktning men nuvarande planuppdrag inkluderar inte det efterfrågade och finns således inte beskrivet i granskningsförslaget. För Kraftledningen vid Skogsviksvägen identifieras risken för den sammanvägda risken då både risk för skred och översvämning sammanfaller. Till granskningskedet identifierades ytan för skyfallshantering i området vid Lärkängens odlingslotter.

För prioriteringen av trafikslag utvecklades detta från samrådskedet till granskning i kapitel 6.2.2 där detta är en riktlinje. Översiktsplanen utgår från kommunens vision där en av strategierna är "Stor valfrihet". Därav formuleringen att "Utvecklingen ska ske utan att framkomligheten påverkas negativt för övriga trafikslag". Till laga kraft kommer detta att kompletteras med tillägget "i möjligaste mån".

I kapitel 6.2.6 om kulturmiljö framgår det att det inte bara är byggnaderna som är intressanta ur ett kulturhistoriskt perspektiv utan att detta även inkluderar miljöerna. Översiktsplanens inriktning är att dessa områden ska värnas men utan krav eller lovplikt i detaljplan kan inte kommunen direkt påverka detta för privata fastigheter.

Hållbarhetsbedömningen är gjord av extern part och synpunkterna förmedlas vidare inför det kommande arbetet med laga krafthandlingarna.

2.1.3 Synpunkter från andra kommuner

Norrtälje kommun

Norrtälje kommun anser att förslaget, på ett tillfredställande sätt, beskriver hur Danderyd bör utvecklas för att uppnå en önskvärd framtida mark- och vattenanvändning utifrån översiktsplanens målområden vilka förhåller sig till de globala hållbarhetsmålen och Sveriges miljökvalitetsmål.

Norrtälje kommun ser positivt till att inriktning av utveckling av kommunikationer och bebyggelse i Danderyds kommun har som mål att främja kollektivtrafikens framkomlighet på E18. Att ny spårinfrastruktur mellan Danderyd och Solna/Kista lyfts bedöms positivt för Norrtälje kommuns utveckling.

Svar: Noterat.

Sollentuna kommun

Enligt Sollentuna kommun ingick inte Sollentuna kommuns samrådspunkter i samrådsredogörelsen.

I beskrivningen till Danderyds nya översiktsplan omnämndes i samrådsskedet att "en ny gång- och cykelförbindelse över Edsviken underlättar gång- och cykeltrafik mot Solna och Kista i väster". Men förbindelsen pekades inte ut på någon av plankartorna till den nya översiktsplanen. I Sollentunas förslag till översiktsplan 2040, som har varit utställd för granskning, under rubriken mellankommunal intressen kommenteras en gång- och cykelbro över Edsviken med att den skulle skapa en genkoppling mellan de stora arbetsplatserna Kista och Danderyds sjukhus. Hänsyn behöver tas till hur kopplingen påverkar natur, rekreations- och kulturvärden, samt till den statligt klassade farleden nummer 542.

Ur Sollentunas perspektiv vore det strategiskt intressant om den nya översiktsplanen för Danderyd tog upp förutsättningarna för att utveckla östvästliga kommunikationsstråk söder om Rösjön. Sollentuna noterar att granskningshandlingen förtydligat att det finns ett beslut om att Rinkebyskogen ska vara ett naturreservat men att det ännu inte är verkställt. När reservatsbestämmelserna utvecklas är det bra om de håller öppet för ett cykelstråk söder om Rösjön. I Sollentuna kommuns förslag till översiktsplan 2040 är ett nytt huvudcykelstråk utpekade söder om Rösjön in i Danderyd och vidare till Täby.

Förslaget till ny översiktsplan för Danderyd framhålls att "Västerut stärks förbindelsen mot Sollentuna med en ny gång- och cykelväg längsmed Edsbergsvägen." Detta rimmar väl med det genomförandeavtal som Sollentuna kommun tecknade 2019 med Trafikverket om utbyggnaden av det regionala cykelstråket utmed väg 262, mellan Rösjön och Enebybergsvägen. Tyvärr har Trafikverket meddelat att utbyggnaden försenas.

Svar: Danderyds kommun erhöll inget samrådsyttrande från Sollentuna kommun under samrådstiden och därmed har inga synpunkter kunnat bemötas i samrådsredogörelsen.

Cykelbron över Edsviken utgick till granskningsförslaget i översiktsplanen. Vid eventuell framtida planering för denna fråga bör samverkan ske mellan kommunerna.

Till laga kraft kommer vikten av öst-västliga kopplingar att framgå tydligare. Denna fråga har även diskuterats i ett StoNo-sammanhang.

För frågan om gång- och cykelväg på väg 262 avser Trafikverket att göra en omstart av projektet under år 2022. I förslag till Nationell plan utökades budgeten för denna åtgärd. Utöver väg 262 är även kompletterande cykelstråk vid Rinkeby positivt.

Solna stad

Solna stad poängterar att Danderyds omgivande vatten inte uppnår miljö kvalitetsnormerna för ytvatten. En av vattenförekomsterna är Edsviken, som bland andra delas med Solna, där ett kommungemensamt åtgärdsprogram har tagits fram. Detta bör nämnas som en åtgärd i översiktsplanen då det förutsätts att Danderyd kommer medverka till gemensamma åtgärder. Solna stad har även framfört denna synpunkt i samband med Danderyds remiss av sin vattenplan.

Danderyds ambition avseende *trafiken* är att planeringen ska bidra till att ökningen av transporter i kommunen främst sker inom gång-, cykel- och kollektivtrafik. Här nämns bland annat snabbcykelstråket Täby/Arninge-Roslagstull, som passerar genom Danderyd och Solna. Den del av stråket som ligger utmed E18/20 är Trafikverkets ansvar att förbättra och Solna stad samverkar gärna med Danderyd för att påverka Trafikverket att genomföra förbättringar.

Solna stad anser att det är bra att Danderyd anger att en förväntad utbyggnad av den spårbundna kollektivtrafiken exempelvis kan ske genom att tunnelbanans röda eller att gula linjen förlängs mot Täby. För Solnas del har en förlängning av gula linjen från Arenastaden via Bergshamra och vidare

norrut högst prioritet av tunnelbanealternativen. Solna stad har även en utbyggnad av tvärbanan från Solna station till Bergshamra och vidare som ett planeringsalternativ.

Svar: Synpunkterna om snabbcykelstråk och tunnelbana är noterade. Vattenplanen är uppdaterad med åtgärder som återfinns i det kommungemensamma åtgärdsprogrammet. Översiktsplanens karta under 6.2.5.1 uppdateras också så de fysiska kommungemensamma åtgärderna framgår.

Täby kommun

Täby kommun instämmer i stort med Danderyds kommun om den långsiktiga utvecklingen.

Täby kommun ser fortsatt positivt på utvecklingen av Knutpunkt Danderyd och förbättrade bytesmöjligheter mellan Roslagsbanan, tunnelbana och bussar. Utvecklingen av knutpunkten är en prioriterad fråga för Stockholm Nordost och betydelsefull för övrig utveckling av Roslagsbanan.

Danderyds översiktsplan pekar ut en utveckling av tunnelbana till Täby. Täby kommun vill uppmärksamma om att det inom kommunen inte pågår planering för tunnelbana och det pekas heller inte ut i förslaget till ny översiktsplan för Täby. I Täbys förslag till översiktsplan lyfts behovet av tvärförbindelse mellan Täby centrum och Helenelund. Täby kommun saknar i Danderyds översiktsplan förhållningssätt till denna förbindelse.

Täby kommun vill också framföra att det inte pågår planering kring en tunnelförläggning av E18 inom kommunen. Täby kommun ser fram emot nära samverkan med Danderyds kommun när det finns tydligare ställningstaganden hur frågan ska drivas vidare tillsammans med berörda aktörer.

Täby kommun ser fram emot samverkan för att främja den biologiska mångfalden genom åtgärder för att stärka ekologiska spridningssamband och utveckla mellankommunala rekreativa samband.

Täby kommun anser fortsatt att frågor som rör framkomlighet på Enebybergsvägen, utvecklingen av mellankommunala cykelvägar samt redovisning av VA och dagvattenhantering behöver utvecklas i översiktsplanen. Följande synpunkter fanns med i remissvaret under samrådet och Täby bedömer dem fortsatt viktiga att hantera.

I samband med centrumutveckling och komplettering av bostäder vid Enebytorget samt eventuell planering av ny spårstation Rinkeby är det viktigt att ökad kapacitet och förbättrad framkomlighet på Enebybergsvägen

samtidigt studeras. Vägen har stor betydelse för kollektivtrafik och övrig biltrafik mellan Täby och viktiga målpunkter i Danderyd och Stockholm. Täby kommun vill poängtera att det är olämpligt att planera för tillkommande bebyggelse längs med vägen innan trafiksituationen är utredd och framkomligheten förbättrad. Översiktsplanen bör därför tydliggöra och lyfta fram frågan om framkomlighet på Enebybergsvägen och den bör också hanteras som ett mellankommunalt intresse. Täby kommun samverkar gärna med Danderyds kommun i frågan.

Det regionala snabbcykelstråket mellan Täby centrum – Arninge och Roslagstull finns med i kartan för utvecklingsinriktningen. Dock saknar Täby kommun den utpekade nya cykelförbindelsen över Edsviken från samrådsförslaget. Även andra mellankommunala cykelförbindelser saknas. Det vore förtjänstfullt om samtliga föreslagna huvudcykelstråk och behov av nya mellankommunala cykelförbindelser pekas ut i en karta. Detta för att öka förståelsen för hur cykelvägnätet kan bidra till förutsättningar för hållbara resor och för att tydliggöra behov av mellankommunalt samarbete.

Täby kommun vill återigen framhålla vikten av samverkan kring såväl den gemensamma grundvattenförekomsten som god ytvattenstatus för Stora Värtan. Det bör framgå i översiktsplanen att delar av Danderyds kommun är anslutna till Täby kommuns VA-anläggning och att avrinningsområdet från stora delar av Enebyberg mynnar ut i Stora Värtan strax söder om Viggbyholms båtklubb, inte Näsbyviken som granskningsförslaget anger.

Svar: Synpunkterna om samverkan är noterade och många av dessa frågor bedrivs inom StoNo-nätverket för bland annat infrastruktur, kollektivtrafik, framkomlighet och miljöfrågor på olika nivåer.

Till laga kraft kommer vikten av öst-västliga kopplingar att framgå tydligare gällande utvecklingsinriktningar.

Cykelbron över Edsviken utgick till granskningsförslaget i översiktsplanen. Vid eventuell framtida planering för denna fråga bör samverkan ske mellan kommunerna. Utöver de förslag som redovisas i översiktsplanen föreligger inga ytterligare förslag på mellankommunala cykelstråk.

Synpunkten för Östra Enebytorget och framkomligheten kommer att beaktas till laga kraft.

Samverkan är även viktigt för hantering av gemensamma grundvattenförekomster. Kommunens vattenplan hanterar frågan och har åtgärd kring samverkan. Gällande tydliggörande

om Täbys dagvattenanläggning så kompletteras texten under 3.4.3. Vatten och avlopp kring detta.

Österåkers kommun

Österåkers kommun ställer sig fortsatt positiv till förslaget till översiktsplan för Danderyds kommun. Nedan kommenteras de synpunkter på planförslaget som kvarstår efter samrådet.

Kommunikationer: Österåkers kommun anser fortsatt att Danderyds kommun kan fördjupa resonemanget kring kopplingen mellan tunnelbanan, roslagsbanan och busstrafiken vid knutpunkt Danderyd, samt hur kopplingen kan bidra till ett mer hållbart resande för hela Stockholm Nordost, även om frågan nu är utvecklad jämfört med samrådet. En tydligare koppling kan med fördel göras mellan Danderyds översiktsplan och de förslag som föreslås i den regionala kollektivtrafikplanen 2050, med fokus på förbindelser västerut och dess koppling till viktiga knutpunkter i Danderyds kommun som, till exempel, föreslagen kollektivtrafiknod vid Rinkeby. Österåker oroas över att ÖP-förslaget i hög grad lutar sig mot en förlängning av tunnelbanan mot Täby inklusive ny station i Rinkeby, då denna lösning inte finns med som förslag i regionens Kollektivtrafikplan 2050 (remissversion). I avsnitt 3.3.3 önskas tydliggöranden vad som är bristerna i kollektivtrafikkopplingarna till Kista och Solna.

Österåkers kommun ser positivt på att Danderyd i utvecklingsinriktningen skriver om en stärkt koppling över Edsviken mot Solna och Kista för gång- och cykel.

Natur och friluftsliv: Österåkers kommun efterfrågar tydligare beskrivningar om vatten och hur Danderyds kommun avser arbeta med att förbättra miljö kvalitetsnormerna för vatten ur ett mellankommunalt perspektiv.

Svar: Översiktsplanen ligger mestadels i linje med remisshandlingarna för den regionala kollektivtrafikplanen från maj 2021. Det som skiljer förslagen åt är exempelvis att den regionala kollektivtrafikplanen pekar ut förslag på sträckning av tvärbanans förlängning (förslag 76 och 79 i planen). Sträckningarna är intressanta men behöver analyseras vidare då de föreslås att dras i nära anslutning till villabebyggelse och kulturhistorisk värdefull miljö. På sikt kommer Roslagsbanans förlängning till city ej vara tillräcklig för att möta den framtida efterfrågan och därmed lyfts förslaget om tunnelbanans utveckling i nordostsektorn som nödvändig.

Till laga kraft kommer vikten av öst-västliga kopplingar att framgå tydligare för utvecklingsinriktning. Denna fråga har även diskuterats i ett StoNo-sammanhang. För övriga kopplingar till Kista och Solna framgår det av granskningsförslaget att det föreligger brister som kan åtgärdas genom föreslagna utvecklingsinriktningar.

Till granskningsversionen utgick förslaget om cykelbron över Edsviken och bedömningen är att detta inte kommer att inkluderas i översiktsplanen till laga kraft.

Angående vattenarbete i mellankommunalt perspektiv så hänvisas till kommunens vattenplan där samverkan belyses kring exempelvis lokala åtgärdsprogram för vatten.

2.2 Synpunkter från privatpersoner

Privatperson 1

Privatperson 1 undrar hur översiktsplanen ska beakta tankstationer för vätgas samt lokal produktion av vätgas och var i kommunen det finns lämplig mark för detta.

Svar: Översiktsplanen kommer att uppdateras gällande ett kapitel om fossilfria bränslen där bland annat vätgas kommer att ingå.

Privatperson 2

Privatperson 2 påpekar att översiktsplanen inte hanterar problemen med hastighetsöverträdelser på Riksväg 262 där det ofta förekommer olyckor till följd.

Svar: För väg riksväg 262 ansvarar Trafikverket då det är statlig väg. Detta gäller exempelvis hastighetsbegränsning. Översiktsplanen behandlar inte hastigheter för enskilda vägar specifikt. Den övergripande inriktningen återfinns i granskningsförslaget kapitel 6.2.2.3. om riktlinjer för bil och godstrafiken där hastighetsbegränsningar och gatuutformning ska motsvara vägnas funktion.

Privatperson 3

Privatperson 3 anser att översiktsplanen är bra och hoppas se fler utbyggnader av kommunen som gör det möjligt för fler boenden i kommunen och ett större utbud av aktiviteter.

Svar: Noterat.

Privatperson 4

Privatperson 4 anser att översiktsplanen är för otydlig angående användningsområden för parkering i anslutning till Svanholmsparken. Vidare bör det nämnas att parkeringens främsta nytta är boendeparkering för boenden på Tranholmen.

Svar: För utredningsområdet Svanholmsparkeringen medger detaljplanen bostadsbyggande. Dock måste exempelvis parkeringssituationen i området säkerställas. När det kommer till Svanholmsparken är översiktsplanens ambition att användningen för denna ska kvarstå då den utgör ett välbesökt rekreationsområde i kommunen.

Översiktsplanen kompletteras med tillägg om att parkeringen även används av boende på Tranholmen.

Privatperson 5

Privatperson 5 anser att det finns en risk att översiktsplanen kommer att medföra att detaljplaner endast kommer att ske med standardförfarande där endast de närmsta grannarna får möjlighet att yttra sig och anser att det bör skrivas in att "samtliga detaljplaner som innefattar annat än enfamiljshus skall underställas utökat planförfarande."

Gällande parkering bör det skrivas in i avsnitt 3.3.5. att kommunens parkeringstal ska vara oförändrade.

För trafik och transporter bör det i kapitel 6.6.2 framgå att bil även framgent kommer att vara det huvudsakliga transportsättet för kommunens invånare, och att inget ska göras för att försvåra biltrafik samt att bil kommer vara det dominerande trafiklaget under överskådlig framtid.

Vidare bör skrivningen att "planeringen ska leda till att risken att dödas eller skadas allvarligt i trafiken minimeras" ersättas med "Planeringen ska beakta risken att dödas eller skadas allvarligt i trafiken".

Slutligen bör översiktsplanen genomarbetas för att för att ta bort floskler och orimliga målkonflikter.

Svar: Översiktsplanen kommer inte att förorda typ av planförfarande för detaljplaner. Val av planförfarande görs i enlighet med gällande lagstiftning.

Kommunens parkeringstal ska ses över i en kommande parkeringsstrategi. Därav ska översiktsplanen inte utgöra några begränsningar inför detta arbete.

Prioriteringsordningen för trafikslag utgår från den regionala utvecklingsplanen för Stockholm (RUF) med det tillägg att utveckling ska ske utan att framkomligheten påverkas negativt för övriga trafikslag. Planering innebär ofta målkonflikter och detta identifieras i granskningsförslaget genom exempelvis kapitel 6 för de föreslagna utredningsområdena.

Översiktsplanen ska enligt plan- och bygglagen bland annat ta hänsyn till nationella och regionala mål. Skrivningen i granskningsförslaget om att planeringen ska leda till att "risken att dödas eller skadas allvarligt i trafiken minimeras" utgår från Trafikverkets nollvision.

Privatperson 6

Privatperson 6 undrar vad som avses med utredningsområde 4 avseende Östberga-området.

Svar: I dagsläget finns inget planuppdrag för utredningsområde 4, Östberga. Gemensamt för samtliga utredningsområden är att dessa ska utredas innan 2030. För dessa utredningsområden krävs ytterligare utredningar innan konkreta beslut kan fattas av kommunen. Utredningsområdena är inte exakt definierade gällande avgränsning och innehåll. Detta görs först i efterföljande planering som exempelvis detaljplaner för exempelvis eventuell bostadsbebyggelse vid utredningsområde 4, Östberga. Granskningsförslaget anger endast förslag på utveckling samtidigt som den ger exempel på aspekter som bör beaktas i den efterföljande planeringen som exempelvis buller, trafiksäkerhet med mera.

Privatperson 7

Privatperson 7 anser att översiktsplanen är för diffus angående hur kommunikationen mellan Stocksund-Tranholmen ska utvecklas. Detta gäller även för utredningsområdet vid Svanholmsparken.

Svar: För samtliga utredningsområden krävs ytterligare utredningar innan konkreta beslut kan fattas av kommunen. I granskningsförslaget kapitel 6 lyfts exempel på framtida användning fram. För utredningsområdet om förbindelse till

Tranholmen måste konsekvensanalyser studeras om en permanent bro eller färjeförbindelse är lämpligt.

För utredningsområdet Svanholmsparkeringen medger detaljplanen bostadsbyggande. Dock måste exempelvis parkeringssituationen i området säkerställas. När det kommer till Svanholmsparken är översiktsplanens ambition att användningen för denna ska kvarstå då den utgör ett välbesökt rekreativt område i kommunen.

Privatperson 8

Privatperson 8 anser att utredningsområdet för Sätträängsvägen inte ska exploateras ytterligare samt att kommunen istället bör tillgodose ett bättre utbud av restauranger och serveringar i befintliga lokaler samt möjlighet till servering längs strandpromenaden vid Edsviken.

Svar: Till granskningskedet utvecklades översiktsplanen gällande exempelvis en centumprioritering där det framgår att mindre centra som Sätträ äng ska utvecklas varsamt gällande exempelvis mötesplatser och service som kompletterar större kringliggande kommundelscentra.

När det kommer till själva användningen av lokalerna är det slutligen fastighetsägaren som avgör detta utefter vad detaljplanen medger för användningen.

Synpunkten om eventuell servering längs Edsvikens strandpromenad är noterad.

Privatperson 9

Privatperson 9 anser att kommunen måste ta hänsyn till hur invånarna i Danderyd önskar att utveckla sina närområden och är kritisk till ytterligare förtätning.

Svar: Synpunkten är noterad. Översiktsplanen förhåller sig till plan- och bygglagen där det är ett krav att översiktsplanen ska redovisa hur kommunen förhåller sig till det långsiktiga bostadsbehovet. Översiktsplanen pekar ut förslag på utredningsområden och för eventuell bostadsbebyggelse kommer detta att utredas i efterföljande planering för respektive utredningsområde.

Privatperson 10

Privatperson 10 anser att översiktsplanen i stort är bra och har funderingar om hur utredningsområdena Nora torg och Sätträängsvägen planeras att utvecklas.

Svar: För samtliga utredningsområden krävs ytterligare utredningar innan konkreta beslut kan fattas av kommunen gällande exempelvis parkeringsfrågan, värdefull grönstruktur och hur områdena används. I granskningsförslagets kapitel 6 lyfts exempel på framtida användning, samt exempel på potentiella risker som den efterföljande planeringen måste ta hänsyn till.

För Nora torg finns ett pågående detaljplanearbete och översiktsplanen ligger i linje med det uppdrag som finns för detta område.

Till granskningskedet utvecklades översiktsplanen gällande exempelvis en centriprioritering där det framgår att mindre centra som Nora torg och Sätträ äng ska utvecklas varsamt gällande exempelvis mötesplatser och service som kompletterar större kringliggande kommundelscentra.

I efterföljande planering som exempelvis detaljplanering kommer eventuella förslag att konkretiseras och visualiseras på ett tydligare vis än i översiktsplanen.

Privatperson 11

Privatperson 11 anser att formuleringen gällande utredningsområde 14, Östra Enebytorget ska ändras under rubriken "Förslag på hänsyn för efterföljande planering" att en naturlig avtrappning i anslutning till befintlig villabebyggelse kan eventuellt skapas till bör skapas.

Svar: Noterat. Översiktsplanen är inte juridiskt bindande utan det är först i detaljplaneskedet som det blir juridiskt bindande. Granskningsförslaget ger endast förslag på inriktning. Skrivningarna för utredningsområdena är endast exempel på vad den efterföljande planeringen kan innehålla och bör förhålla sig till och innehåller inga definitiva ska-krav.

Privatperson 12, 13, 14

Privatpersonerna 12, 13, 14 anser i ett gemensamt yttrande att Danderyd är och ska förbli en villastad där ny bebyggelse endast ska tillkomma i ytters begränsad omfattning så att villastaden bevaras.

Enligt privatpersonerna 12, 13, 14 är Enebyängen i många avseenden ett utsatt område där närheten till både E18 och Roslagsbanan skapar miljöproblem i form av buller, avgaser och partiklar samt fara i händelse av olyckor i samband med transport av farligt gods. Dessutom är marken nordost om järnvägen förorenad. Därav är detta område olämpligt för bostadsbebyggelse och det är bättre att omvandla affärslokaler vid Enebyängens handelsområde till bostäder.

Området borde i stället göras mer attraktivt genom exempelvis en promenadväg genom det förfallna skogsområdet nordost om järnvägen så att det är lätt att ta sig under motorvägen till de attraktiva strövområdena i Alviksskogen.

Vidare lyfter privatpersonerna 12, 13, 14 fram en namninsamling som skedde 2015 där över 450 underskrifter samlades in mot kommunens planer att ytterligare exploatera området vid Enebybergs station/Enebyängen.

Svar: Synpunkten om villastadens bevarande är noterad och detta ingår bland annat i ett av översiktsplanens övergripande målområde som är "Bygga och bevara för idag och imorgon" vilket återfinns i granskningsförslagets kapitel 4.

För samtliga utredningsområden, inklusive utredningsområde 13 Enebyvägen, där bland annat Enebyängens handelsområde ingår, krävs ytterligare utredningar innan konkreta beslut kan fattas av kommunen gällande exempelvis buller, partiklar med mera som lyfts fram i yttrandet. I översiktsplanen lyfts exempel på framtida användning fram samt exempel på potentiella risker som den efterföljande planeringen måste ta hänsyn till.

Synpunkten om promenadväg är noterad och granskningsförslaget lyfter fram gröna kopplingar i kapitel 5 för utvecklingsinriktningar.

Privatperson 15

Privatperson 15 undrar vad planerna för Östbergaområdet är vilket inte framgår på ett tydligt sätt.

Vidare anser privatperson 15 att småhus, radhus eller kedjehus vore att föredra då Djursholms Trä borde få en bättre placering inom kommunen då exempelvis långtradarna medför olägenhet när de ska vända samt innebär en stor risk för barnen på Hildingavägens förskola att bli påbackade. Därutöver föreligger även risk för ridskolans elever och hästar.

Svar: Synpunkterna för bebyggelse är noterade. I dagsläget finns inget planuppdrag för utredningsområde 4, Östberga. Gemensamt för samtliga utredningsområden är att dessa ska utredas innan 2030. För dessa utredningsområden krävs ytterligare utredningar innan konkreta beslut kan fattas av kommunen. Utredningsområdena är inte exakt definierade gällande avgränsning och innehåll. Detta görs först i efterföljande planering som exempelvis detaljplaner för exempelvis eventuell bostadsbebyggelse vid utredningsområde 4, Östberga. Översiktsplanen anger endast förslag på utveckling samtidigt som den ger exempel på aspekter som bör beaktas i den efterföljande planeringen som exempelvis buller, trafiksäkerhet med mera.

Privatperson 16

Privatperson 16 anser att Danderyd är en av de bästa och mest exklusiva kommunerna i Sverige med många högtbildade invånare och anser vidare att kommunen är tätbebyggd och undrar om målet ska vara att bli den mest tätbebyggda kommunen i Sverige, samt att kommunen ska utvecklas utifrån de boendes önskemål.

Nedan sammanfattas privatperson 16 synpunkter genom rubriker.

Trygghet: Trygghet borde få större utrymme i planen samt att planen borde innefatta ett scenario för gated communities och vara proaktiva för den eventuella utvecklingen i samhället.

2.3.1 - 2030-målen: Är det möjligt att ha med alla mål? Blir det verkligen kraftfullt?

3.1 Demografi: Mål borde finnas att ta in grupper som ej kostar pengar för kommunen och inte endast 30–45-åringar med barn. Kommunen bör attrahera fler grupper som studenter och medelålders utan barn.

Trafikstrategi: Under trafikstrategi borde även finnas en promenadstrategi, bilstrategi och transportplan. Att bara ha parkeringsstrategi och cykelplan är att bara fokusera på miljöaktivisters prioriteringar. Där är fokus att alla ska cykla och att det inte ska finnas parkeringar, vilket inte är godtagbart. Trafikstrategin måste innehålla mycket mer än så.

Planen bör beakta biltrafiken mer då många i kommunen har flera bilar och den behövs för att transportera sig i samhället. Den kommer bli mer miljövänlig och kommer fortsatt vara det dominerande färdssättet.

Promenadstråk: Fler gångvägar och stråk borde lysas upp och underhållas under vintern och inte bara de gångvägar som ligger intill cykelvägar. Cykelvägar bör inte prioriteras vid snöoväder då kostnaden per cyklist borde vara hög.

Tvärbana: Borde finnas en från Danderyds Sjukhus via Bergshamra till Karolinska och en till Kista.

Parkering: Både cykelparkeringar och bilparkeringar är viktigt och parkeringstalet bör hållas högt.

Stocksunds hamn/båtuppläggningsplats: Vid Stocksunds hamn/båtuppläggningsplats skulle bostäder kunna upprättas då läget är ett av de vackraste i Stocksund. Båtarna skulle kunna läggas vid Ranängen istället. Färre uppläggningsplatser möjliggör att utnyttja strandläget bättre med ett promenadstråk. Om även motorvägen grävs ned skulle kommundelarna hållas ihop bättre.

Buller: Viktigt att se till att buller från E18 och spårtrafik minskar. Även flygtrafiken bullrar för stora delar kommunen.

Hållbara resor: Ska även inkludera bil då vi kommer få fler elbilar. Och bilen kommer alltid vara en stor del av våra transporter.

Förslaget om förlängning av Roslagsbanan till Odenplan och T-centralen är dåligt. Bättre förlänga Roslagsbanan till T-centralen enligt nuvarande bana via KTH.

Bygga och bevara: Är invånarna med på att vi ska dubbla antalet invånare i kommunen och bli den mest tätbebyggda kommunen i Sverige? I handlingarna utgår man från att vi ska öka med 9–11 000 mot dagens 13 000 bostäder? Danderyd kanske ska planera för 3–5000 fler bostäder och bygga i ett omfång som kommunen vill, mysigare och exklusivare?

Utredningsområden

Danderyds Gymnasium: Går det att bygga ut på höjden?

Stocksunds Torg: Hur ska man kunna bygga ut det? Finns inte så mycket mark där?

Banvakten: Varför har man lagt till att just det området ska byggas och anpassas till befintlig bebyggelse? Kommunen bör utgå från de riktlinjer som lyfts fram i kapitel 6 i översiktsplanen.

I matriserna borde även Banvakten ha ett kryss för *Påverkan på riksintressen – Kulturmiljö* och parkering.

6.2.5.1 Skyfallshantering: Vad kan de som bor i närheten förvänta sig av detta? Hur påverkar det boenden i närheten? Dammar? Stockhagen är utsatt till ett sådant område. Det är jord ner till 70 cm, därunder blålera i många meter. Hur bygger man ett bra område då underlaget består av blålera och där vattnet har svårt att ta sig igenom?

6.2.5.2. Kommunen ska verka för att E18 på sikt tunnelförläggs. Har kommunen tagit det beslutet? Är invånarna med på det? Är det ett beslut som våra invånare har tagit? Kommunen ska verka för buffertzoner med växtlighet längs trafikintensiva sträckor. Växtlighet binder partiklar och bidrar till bättre luftkvalitet. Det är toppen!!

6.2.5.5. *Rörelsestyrd eller självaktiverande belysning bör prioriteras där så är lämpligt utifrån ett trygghetsperspektiv.* Detta kan leda till otrygghet istället.

6.2.5.10 - *Trygghet och brottsförebyggande åtgärder:* En av de viktigaste punkterna! Varför är inte kriminalitet, inbrott, rån mm medtaget i grafen?

Synpunkter på hållbarhetsbedömningen:

8.2 Trygghet och trivsel. Denna behöver innehålla långt fler planer på åtgärder för att få grön upp pil.

7.3.1. Hur mycket man än vill ta bort bilarna så behövs bilarna i vår kommun. Vi har dåliga kommunikationer, långa avstånd mellan olika aktiviteter. Flyttar man till ett centralt läge med t ex barn kommer man ändå behöva ta sig med bil till olika aktiviteter, detta gäller även vuxna. Viktigt att ta höjd för att bilar kommer fortsätta ta plats i vår kommun. Hållbara transportmedel är även elbil, och det borde också ingå.

Ett rikt växt- och djurliv. Diskuterar vi inte trygghet mer så kommer djurlivet bli lidande. Öppna trädgårdslandskapet kommer det öppna landskapet mellan husen försvinna. Vi ser redan idag att häckar, murar och staket tar plats för att garantera säkerhet. Detta kommer bara öka om vi inte tar hänsyn till den ökade brottsligheten. Och detta påverkar våra djur som springer omkring i våra trädgårdar.

Myllrande våtmarker. Våtmarker hör inte hemma i bostadsområden, de utgör en sanitär olägenhet i form av mygg, fara för barn och djur som kan drunkna, dessutom förfulande miljö och omöjliggör rekreation.

Alla otrygga platser borde identifieras. Och vi tar inte höjd för utveckling!

7.3.3. Saknar verkligen en vision för företagandet i kommunen. Kommer bli än mer viktigt att hitta möjligheter att få hit fler företag.

Svar: Granskningsförslaget utgår från SCB:s uppgifter gällande bostadsbebyggelse, täthet med mera och är detsamma som privatperson 16 tar upp.

Agenda 2030: Översiktsplanen utgår från de globala hållbarhetsmålen och Sveriges miljö kvalitetsmål. Bland annat i kapitel 4 för översiktsplanens mål och för kapitel 6 om planeringsriktlinjer visas hur dessa mål beaktas.

Demografi: Granskningsförslaget konstaterar endast att det finns förhållandevis få personer i åldersgruppen 20–40 år och många i åldersgruppen 70 och uppåt. Översiktsplanens inriktning verkar inte för att denna ska förändras.

Trygghet: En översiktsplan ska utgå från mark- och vattenanvändningen utifrån ett trygghetsperspektiv. Mycket av det efterfrågade råder kommunen inte över. Ett scenario för gated communities kommer ej att ingå i översiktsplanen då utformningsfrågor avgörs i detaljplaneskedan och bygglovshandlingen.

Trafikstrategi: En kommunal trafikstrategi är under framtagande. Först när denna är klar kan kommande dokument som berör trafikplanering. Prioriteringsordningen för trafikslag utgår från den regionala utvecklingsplanen för Stockholm (RUF) med det tillägg att utveckling ska ske utan att framkomligheten påverkas negativt för övriga trafikslag.

Promenadstråk: Drift och skötsel av gång och cykelvägar där såväl belysning och vinterväghållning ingår, hanteras av kommunens tekniska kontor. Driftsfrågor hanteras endast översiktligt i översiktsplanen.

Tvårbana: Denna sträcka har ingått i ett förslag från regionen i den kommande regionala kollektivtrafikplanen. Danderyds kommun har ännu inte kunnat tagit ställning i frågan då planeringen är i ett tidigt stadium från regionens sida.

Parkeringstal: Kommunens parkeringstal ska ses över i en kommande trafikstrategi samt parkeringsplan. Därav ska översiktsplanen inte utgöra några begränsningar inför detta arbete.

Stocksunds hamn: båtuppläggningsplats: Synpunkten är noterad. För tillfället finns inga planer från kommunens sida om ändrad markanvändning för efterfrågat område.

Buller: Kommunen arbetar kontinuerligt med bullerfrågan. I översiktsplanen lyfts övergripande förhållningssätt fram i kapitel 6.2.5.3 om buller.

Hållbara resor: För Roslagsbanan till city är det Region Stockholm som ansvarar för utvecklingen. För andra hållbara kan exempelvis elbilar vara ett hållbart transportmedel i kommunen.

Bygga och bevara: Översiktsplanens granskningsversion innehåller endast scenarier för utvecklingen av E18 där den utredning som gjordes 2016 innehöll ett alternativ med tunnelförlängning där bostadsvolymen om 9 000–11 000 bostäder ingick. Framtagandet av E18 utredningen föregicks av omfattande medborgardialoger i flera skeden. Mer information finns att läsa på kommunens hemsida om detta. Kommunen har ännu inte tagit ställning i frågan och översiktsplanens intentioner är att inte omöjliggöra en framtida tunnelförläggning. Vidare är E18 en statlig väg och det är Trafikverket som ansvarar för denna fråga.

Utredningsområden: För samtliga utredningsområden krävs ytterligare utredningar innan konkreta beslut kan fattas av kommunen. I översiktsplanen lyfts exempel på framtida användning fram. Vidare lyfts exempel på hänsyn för den efterföljande planeringen för dessa områden där exempelvis kulturmiljö ingår. Exempelvis ingår inte banvakten i det som är klassat som riksintresseområdet, och matrisen konstaterar att den är i nära anslutning och därmed påverkar delvis.

Skyfallshantering: Detta ingår i granskningsförslagets vattenkapitel. Kommunen arbetar med klimatanpassningsfrågan både genom översiktsplanen och i kommunens klimat- och sårbarhetsanalys. Det är viktigt att kommunen är rustad mot effekterna av klimatförändringar där skyfall är en effekt. Anpassningsåtgärder för skyfall innefattar bland annat att markytor ska reserveras för att kunna översvämmas. Detta görs genom anläggande av dammar, våtmarker och öppnande av kulvertar.

Till granskningskedet utgick det efterfrågade utredningsområdet vid Grängärdet till förmån för en skyfallsyta.

Angående synpunkten om 6.2.5.5: Riktlinjen syftar främst till ljusföroreningar och trygghet berörs i den tredje punkten för detta kapitel.

För texter om näringslivet kommer detta att uppdateras till laga kraft inklusive riktlinjer för detta.

Synpunkter på hållbarhetsbedömningen:

Hållbarhetsbedömningen är gjord av extern part och synpunkterna förmedlas vidare inför det kommande arbetet med laga krafthandlingarna.

Privatperson 17

Privatperson 17 undrar vad som kommer att hända vid grönområdet som avgränsas ungefär av Svampvägen i norr och Cypressvägen i söder. I öster och väster avgränsas området av kedjehusbebyggelsen. Området har till en del tills för några år sedan varit bebyggt med en kraftledning. Under den tiden och idag används gräsytor till lokala aktiviteter och en promenadväg.

Eftersom en förändring har gjorts under senare år, behöver invånarna kring området känna en trygghet i vad som på lång sikt händer med området.

Svar: Detta område pekas inte ut som ett utredningsområde i översiktsplanen och ingår i kategorin sammanhållen bostadsbebyggelse. För efterfrågat område finns inget planuppdrag om annan användning.

Privatperson 18

Privatperson 18 anser att översiktsplanen ska innehålla ett begränsande volymmål för befolkningsmängd och bebyggd yta, som ska vara bindande. Volymmålen bör vara satta till max +10% till år 2050. Detta med bakgrund i följande:

- Danderydsborna har vid flera tillfällen kraftigt uttryckt att man vill att Danderyd fortsatt ska vara en trädgårdsstad.
- Danderyds lokalt styrande politiker uttrycker att man vill bevara trädgårdsstaden.
- Danderyd är idag Sveriges näst mest tätbebyggda kommun och på 9:e plats vad gäller befolkningsmängd per yta (tom mer tätbefolkat än Täby).

ÖP anger flertal områden i kommunen för utveckling av framförallt bostäder och det finns eventuella framtida möjligheter att motorvägen överdäckas och skulle ge plats för fördubbling av Danderyds befolkning, vilket kommer köra över ovan punkter fullständigt och därför måste ett begränsande volymmål

införas som hindrar en alltför stor expansion, som väldigt många i kommunen inte vill se.

Även om överdäckning av motorvägen inte blir av, så måste begränsande volymmål införas då risken annars är alltför stor att befintliga villatomter successivt kommer ersättas med höghus. Detta då ÖP anger att grönytor ska bevaras och utvecklas (som grönytor), vilket gör att möjligheterna är mycket begränsade att omvandla villaområden till höghusområden, eller att klämma in höghus i befintliga områden. Det har vi sett alltför många försök till de senaste åren, tex Östra Enebytorget, Nora Torg, Enebyängens nya detaljplan, med mera.

Svar: Översiktsplanen innehåller inga volymmål och kommer heller inte att innehålla ett begränsande volymmål. För utredningsområdena innehåller de både förslag på utveckling och förslag på hänsyn för efterföljande planering. Eventuell bostadsbebyggelse och vad som bör bevaras kommer att utredas för respektive område huruvida det är lämpligt eller inte.

Översiktsplanens granskningsversion innehåller endast scenarier för utvecklingen av E18 där den utredning som gjordes 2016 innehöll ett alternativ med tunnelförlängning där bostadsvolymen om 9 000–11 000 bostäder ingick. Framtagandet av E18 utredningen föregicks av omfattande medborgardialoger i flera skeden. Mer information finns att läsa på kommunens hemsida om detta. Kommunen har ännu inte tagit ställning i frågan och översiktsplanens intentioner är att inte möjliggöra en framtida tunnelförlängning. Vidare är E18 en statlig väg och det är Trafikverket som ansvarar för denna fråga.

Privatperson 19

Privatperson 19 delger sina synpunkter kring några av de föreslagna utredningsområdena i översiktsplanen.

Sätraängsvägen

Det låter bra att bygga fler bostadsrätter i området och att det på så vis också ges utrymme till nya restauranger, fik/ bagerier, nagelvård, mindre matbutik etc. Området saknar närhet till butiker. Området genomgår ett generationsskifte där äldre flyttar ut och barnfamiljer in. Många av de nya familjerna kommer från Stockholms innerstad och är vana vid att ha restauranger och service runt hörnet. Idag saknas detta i Danderyd. Det är viktigt att det som tillkommer har en tilltalande arkitektur och kommunen bör fråga invånarna om vilken typ av bostadsrättshus som bör byggas.

Låt Sättra äng inspireras av Djursholms torg och en finare restaurang med utsikt över Edsviken kan locka många restauranggäster. Sättra äng behöver blomstra, men på rätt sätt. Vackra bostadsrättshus, inbjudande restauranger och fik samt en mindre matbutik.

Nora torg

Ett sånt fruktansvärt tråkigt torg men med så mycket potential. Nora torg har alla möjligheter att bli ett mysigt torg, med något bageri, restauranger och vackra planteringar. Mer grönska till området behövs definitivt.

Svar: Synpunkterna är noterade. Till granskningskedet utvecklades översiktsplanen gällande exempelvis en centriprioritering där det framgår att mindre centra som Sättra äng ska utvecklas varsamt gällande exempelvis mötesplatser och service som kompletterar större kringliggande kommundelscentra.

Synpunkten om eventuell servering längs Edsvikens strandpromenad är noterad.

Gemensamt för samtliga utredningsområden är att dessa ska utredas innan 2030. Översiktsplanen anger endast förslag på utveckling samtidigt som den ger exempel på aspekter som bör beaktas i den efterföljande planeringen. För efterföljande processer kan olika former av medborgardialog ingå för kommande planarbeten.

Privatperson 20 och 21

Privatpersonerna 20 och 21 anser att friytor för lek och utevistelse vid fritidshem, förskolor och skolor ska i möjligaste mån följa Boverkets allmänna råd enligt BFS 2015:1 och innehålla ett SKA-krav på detta.

I dagsläget saknas en kommunal gångplan. Översiktsplanen borde innehålla detta samt förslag på åtgärder för hur säkra skolvägar ska säkerställas. För detta arbete bör en inventering föregås av kommunen på samtliga skolor vid rusningstid.

Vid framtida byggnation bör det utgå från de som bor i kommunen nu, och inte dem som hypotetiskt kommer att flytta till kommunen. Lägenheter behövs för unga, äldreboenden, och småhus/radhus för småbarnsfamiljer för att få större rörelse på bostadsmarknaden. Det som byggs ska passa in i omgivningen, och med tidig dialog med de omkringboende.

Slutligen anser privatpersonerna 20 och 21 att trafiken på Enebybergsvägen från Täby behöver ledas ut på E18 och att grönområden ska bevaras då Danderyd redan är tätbebyggt.

Svar: Översiktsplanen utgår bland annat från Boverkets allmänna råd. Ambitionen är att dessa ska följas så långt som det är möjligt.

Parallellt med arbetet med översiktsplanen pågår ett arbete att ta fram en kommunal trafikstrategi. En eventuell gångplan bör ligga under en trafikstrategi där mer konkreta åtgärder kan lyftas än inom ramarna för en översiktsplan.

Översiktsplanen anger inget mål för bostadsbyggandet utan detta får utredas i efterföljande planering som exempelvis detaljplaner. Önskemålet om mer dialog med dessa processer är noterade.

Grön- och hälsosam livsmiljö för alla är ett av översiktsplanens övergripande mål och återfinns i kapitel 4.

För Enebybergsvägen är denna väg hårt belastad både för norr och södergående riktning. Täby är en regionkärna enligt den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen. Även Danderydsbor nyttjar Enebybergsvägen till Täby med målpunkter som exempelvis Täby C, simhall, gymnasieskolor et cetera. För kommande arbete kan synpunkten beaktas i kommande hastighetsplan, cykelplan med flera samt i det dagliga arbetet med andra aktörer, kommuner med flera.

Privatperson 22

Privatperson 22 undrar hur kommunen möter den trafikökning som beror på den ökade bebyggelsen norr om Danderyd? Åtgärder redovisas främst på längre sikt om förhandlingar om T-bana, E18 i tunnel, men redan på kort sikt står vi inför dessa problem med trafikökningen. Förhandlingarna om E18 i tunnel måste påskyndas!

Privatperson 22 anser vidare att kommunen måste påskynda utbyggnaden av T-banan. Genom att bygga bostäder i sydöstra Rinkebyskogen och på Golfrangen söder om Enebyberg upp mot Anneberg skulle vi kunna bygga 1 500 bostäder vilket är ett acceptabelt underlag för en T-station, södra stationsentrén vid sydöstra Rinkebyskogen, norra stationsentrén i höjd med Golfrangen.

Behovet av bostadsbyggandet är stort av även andra skäl än att bygga ut T-banan. En kommun måste utvecklas så att det blir balans mellan olika årsgrupper och deras behov av bostäder, infrastruktur mm. Bygg för de äldre och det blir lediga bostäder för de yngre. Ovanstående förslag till bostadsbyggande! Golfrängen nära handelsområdet och kommunikationer ska inte användas för golf.

Slutligen anser privatperson 22 att Östra Enebytorget ska bebyggas med olika slags bostäder samt att den ensidiga propagandan från enskilda villaägare och villaägarföreningar et cetera inte får styra kommunens beslut.

Svar: För mellankommunala frågor som kollektivtrafik och infrastruktur pågår samarbete med grannkommuner samt Trafikverket och Region Stockholm. Luft och bullerpåverkan från exempelvis E18 och Roslagsbanan är exempel på frågor som ständigt diskuteras med berörda parter från kommunens sida. Exempelvis arbetar kommunen aktivt med miljöövervakning av luftkvalitet och buller från väg- och spårtrafik.

Synpunkterna om bostadsbyggande är noterade och i översiktsplanen kommer markanvändningen för golfbanorna i kommunen att kvarstå.

Privatperson 23

Privatperson 23 anser att det finns en otydlighet angående användningsområden för parkeringen i anslutning till Svanholmsparken i kapitel 6.1.1. Utredningsområden.

Det bör framgå att det parkeringen framför allt används som boendeparkering för boende på Tranholmen.

Svar: För utredningsområdet Svanholmsparkeringen medger detaljplanen bostadsbyggande. Dock måste exempelvis parkeringssituationen i området säkerställas. När det kommer till Svanholmsparken är översiktsplanens ambition att användningen för denna ska kvarstå då den utgör ett välbesökt rekreativt område i kommunen.

Översiktsplanen kommer att kompletteras med tillägg om att parkeringen även används av boende på Tranholmen.

Privatperson 24 och 25

Privatpersonerna 24 och 25 anser att planen grundar sig bland annat på scenarier för regionens utveckling. Det innebär att den delvis blir styrd av yttre händelser. Den borde i stället vara målstyrd, det vill säga att planen bör

uttrycka kommunens, innevånarnas, vilja med utvecklingen. Kommunen har ju ett planmonopol.

Målen bör i största möjliga omfattning vara konkret utformade, till exempel innevånarantal vid planens borte horisont, fördelning av bostäder mellan villor och flerfamiljshus, tillgång till bostäder för 55+ och äldreboende, behov av skolor och tillgång till grönytor/innevånare m.m.

Ju fler mål som är tydligt och konkret angivna, desto större stöd har man sedan i planarbetet i olika frågor. Övergripande allmänna fraser som "trädgårdsstad", "grön kommun", "tillgänglig för alla" duger inte som styrning. De är självklara värderingar.

I planarbetet bör införas en fas där man inför en bearbetning av ett exploateringsområde, med stöd av målen i översiktsplanen, kan ange ramar för hushöjder, förtätningsgrad, allmänna utrymmen, parkmark och grönytor m.m. (Hade en sådan fördjupning av översiktsplanen skett inför utbyggnaden av Östra Enebytorget och Nora Torg skulle planförslagen möjligen blivit accepterade i stället för det haveri som skedde.)

I en sådan målstyrd översiktsplan skulle också framgå behovet av nybyggnationer. Ett sådant behov kan inte styras av efterfrågan utifrån, eftersom den alltid kommer att vara större än tillgången så länge kommunen är attraktiv. Danderydsbor vill väl fortfarande bo i en attraktiv kommun? Däremot skulle man kunna finna stöd för hur man skall tillgodose behovet av bostäder för t.ex. 55+ och för äldre med vårdbehov. Man kan låta renovera radhusen vid Eneby Torg och eventuellt bygga nya liknande bostäder. Kommunen kan också ålägga byggherrar som får en markanvisning att ordna ett visst antal sådana lägenheter inom projektet. Det skulle uppmuntra äldre att sälja sina villor och flytta dit och yngre att köpa de frigjorda villorna. På så sätt kan man få snurr på bostadsmarknaden.

En sådan översiktsplan skulle också, med stöd av beslutat mål för befolkningsantalet, stödja eller förkasta en överbyggnad av E18 som avses finansieras med nybyggnation av ett mycket stort antal lägenheter ovanpå överdäckningen. Likaså skulle en "trafiknod" med bussar och tunnelbana vid korsningen av E18 och Sollentunavägen styras av planen. En tunnelbanestation kräver ett visst befolkningsunderlag och/eller kommersiell verksamhet vilket betyder en väsentlig utbyggnad av bostäder och lokaler.

Svar: Översiktsplanen utgår från globala, nationella och regionala mål. Slutligen är det alltid kommunen som avgör vad som ska byggas i slutändan i och med planmonopolet.

Översiktsplanen innehåller inga volymer för byggnation utan utredningsområdena i planen beskriver endast förslag till utveckling där bostäder kan ingå. Exakta volymer och utformning sker i efterföljande planering som exempelvis detaljplanering.

Synpunkten om hur pass vägledande översiktsplanen kommer att bli är noterad.

Parallellt med översiktsplanen pågår ett arbete med att ta fram riktlinjer för bostadsförsörjning. Dessa två dokument ska tillsammans ge en tydlig inriktning för kommunens framtida bostadsbehov. Översiktsplanen kan i en kommande rullande översiktsplanering att innehålla mer specifika mål för volymer av bostäder men kommer inte att göra detta i denna omgång.

Privatperson 26

Privatperson 26 hänvisar till koalitionsöverenskommelsen mellan Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna efter valet 2018 där det bland annat står att villa- och trädgårdsstaden ska bevaras.

Övergripande synpunkter på översiktsplanen

Privatperson 26 anser att översiktsplanen i sin granskningsversion är ett gediget dokument, men förefaller ha missat målet. Fokus bör vara att den småskaliga miljön ska bevaras istället för flera centrumutvecklingar i kommunen. Förslaget är att samtliga avsnitt som behandlar centrumutveckling lyfts ur och ersätts med avsnitt som behandlar åtgärder för bevarande av kommunens attraktiva miljö avseende bebyggelse, grön natur, sjöar, kust med mera.

Privatperson 26 anser att kommunen är på väg bort från en villastad och det då det behövs konkreta målsättningar för antalet småhus och lägenheter i flerfamiljshus inom planperioden.

Enligt privatperson 26 råder det en intressekonflikt mellan kommunen och dess invånare avseende det stora antalet utredningsområden. För kommunen utgör det en möjlighet att hålla handlingsalternativ öppna. För invånarna är det en otrygghet.

Det finns för närvarande många långtidsplaner på gång i Danderyd. Vattenplan, Kulturmiljöplan, Trafikverkets utredning om E18 etc. Dessa planer bör bakas ihop med översiktsplanen för att få samstämmighet. Därför bör översiktsplanen skjutas något år in i framtiden och inkludera övriga pågående planer.

Utredningsområden

Nedan följer privatperson nummer 26 synpunkter på översiktsplanens utredningsområden.

Utredningsområde 1, Knutpunkt Danderyd: Översiktsplanen föreslår att: "bättre knyta samman sjukhusområdet med Mörby- och Stocksundssidan". Vad innebär detta? Ska boende i Mörby och Stocksund få mer sjukhuskänsla? Samtidigt vill man skapa attraktivare stads- och trafikmiljöer för gående och cyklister. Leder inte denna ökade förtätning med ökad trafik till motsatsen?

Utredningsområde 2, Mörby Centrum: En grön omgivning är viktig för människors mentala och fysiska hälsa. I Mörby centrum finns endast små gröna plättar kvar. Granskningsförslaget föreslår ytterligare förtätning i området. Detta bör ersättas med en ansträngning att maximalt framhäva de små grönområden som fortfarande finns kvar till förmån för en hållbar miljö avseende hälsa.

Utredningsområde 5, Djursholms Torg: Granskningshandlingen föreslår en utveckling med mer verksamhetslokaler. Ordet har en bred betydelse. Om affärslokaler avses, får konkurrensen i området inte öka. Flertalet verksamheter går redan med förlust.

Djursholms Torg är kommunens mest trivsamma torg som utgör en trivsam mötesplats. En sådan miljö är synnerligen känslig för förändringar. Ordet varsamhet saknas i granskningshandlingen.

Utredningsområde 6, Svanholmsparkeringen: Eftersom parkeringen är helt nödvändig för såväl Tranholmsborna som för badgästerna och greppbar förklaring till hur parkeringen skall ordnas saknas, så bör utredningsområdet tas bort ur översiktsplanen.

Utredningsområde 7, Förbindelse till Tranholmen: Granskningshandlingen ger följande förslag på utveckling: "Förbindelse med exempelvis bro eller färja" och att krav för räddningsfordon bör beaktas.

Idag finns redan bro till Tranholmen vintertid. Man kan av texten ana att man avser en permanent bro för biltrafik och att en del av motiveringen är "behovet" av att kunna nå Tranholmen med räddningsfordon.

Tranholmen saknar vägar lämpade för biltrafik och det är oklart om avsikten är att anlägga asfalterade vägar på skärgårdsön. Utredningsområdet bör tas bort från granskningsförslaget.

Utredningsområde 8, Stocksunds Torg: Granskningshandlingen föreslår centrumutveckling med komplettering av bostäder. Stocksunds Torg ligger i

en omgivning med 1800-tals villor med mycket stort bevarandevärde. Torget har en greppbar storlek och är i den bemärkelsen trivsamt. Hur ska en centrumutveckling ske här? Detta område bör utgå eller att texten förtydligas.

Utredningsområde 10, Nora Torg: På grund av översvämningsriskproblematiken och att centrumutveckling inte efterfrågas, så bör granskningsförslaget tankar på utveckling av centrum och bostäder strykas och ersättas med utveckling av området som ett kulturstråk.

Utredningsområde 11, Kraftledningen vid Skogsviksvägen: Granskningsförslaget skriver, helt korrekt, att området ligger i anslutning till högre punkthus, radhuslängor och villakvarter. Man föreslår förtätning med ny bostadsbebyggelse, men anger inte vilken hänsyn till anslutande bebyggelse som skall tas.

Med hänsyn till ambitionen att bevara Danderyd som villastad bör området bebyggas med villabebyggelse.

Utredningsområde 13, Enebyängen: Meningen: "*För området nordost om nuvarande handelsområde kan bostäder för studerande prövas*" bör strykas. Ett planförslag i denna riktning har varit uppe till prövning och mött hård kritik. Det är då rimligt att förslaget stryks.

Området utgör Enebybergs enda ingång till Altorpsskogen. I övrigt utgör Enebyängen ett av de områden som medger småskalig nybebyggelse förutsatt att handlarna instämmer. Andra förutsättningar är att man bygger högre bullervallar mot motorvägen och att man inte försvårar möjligheten att anlägga in- och utfart från en framtida E18 i tunnel intill området.

Formuleringen "Utveckling av handelsområde till bostäder med inslag av handel" ersätts med "utveckling av attraktivt låghusområde med inslag av handel".

Utredningsområde 14, Östra Enebytorget: Granskningsversionen föreslår Centrumutveckling med komplettering av bostäder, verksamheter och mötesplatser. Detta är inte vad tidigare dialoger visar på. Förslag på text bör vara:

Förslag på utveckling: Enklare småhusbebyggelse med möjlighet till mindre affärsverksamhet i gatuplan. Endast affärsverksamhet som har minimalt behov av parkeringsplatser får förekomma. Enstaka flerfamiljshus som i stil och storlek harmonierar med småhusen kan tillåtas.

I stycket för förslag för efterföljande planering är det oklart vad en underordning innebär. Texten kan ersättas med:

Förslag på hänsyn för efterföljande planering: Småhusbebyggelsen skall ses som helt fristående från Enebytorg. Detta inkluderar behov av parkeringsplatser, då Enebytorgs parkeringsyta är privatägd.

Även om byggnationerna blir enklare och med mindre tomter skall en anpassning till intilliggande villaområde ske. Husen placeras så att bullerbykänsla, så långt rimligt, uppnås. Trygga lekrområden för barn skall skapas. Placering av uteplatser, tomtyta och sovrum läggs så att störningen från Enebybergsvägen minimeras.

Kollektivtrafiknod i Rinkeby: Danderyd behöver inte en tredje kollektivtrafiknod. För en förlängning av tunnelbanan är det fullt tillräckligt med Mörby Centrum och Roslags Näsby som stationer. En kollektivtrafiknod i Rinkeby skulle innebära att belastningen på vägarna i kommunen ökar. Därmed bör det skrivas om att förslaget för tunnelbana till Roslags Näsby inte ska innehålla en hållplats i Rinkeby.

Småsjöar: Vattenplanen finns i remitterad form och är inte antagen av Kommunfullmäktige. Vattenplanen omfattar endast sjöar som faller under det "Vattenförekomst". Små sjöar som Ösby- och Ekebysjön bör tas upp i Översiktsplanen.

Svar: En översiktsplan ska visa på kommunens samlade viljeinriktning för mark- och vattenanvändningen. Beslut om översiktsplan fattas av kommunfullmäktige. Vattenplan, dagvattenplan och tillhörande kunskapsunderlag ger en djupare bild av status och vattenarbete i kommunen. Övergripande förhållningssätt från vattenplanen återfinns i översiktsplanen.

Granskningsförslaget förhåller sig till plan- och bygglagen där det är ett krav att översiktsplanen ska redovisa hur kommunen förhåller sig till det långsiktiga bostadsbehovet. Granskningsförslaget pekar ut förslag på utredningsområden och för eventuell bostadsbebyggelse kommer detta att utredas i efterföljande planering för respektive utredningsområde.

Översiktsplanen innehåller inga volymer för byggnation utan utredningsområdena i planen beskriver endast förslag till utveckling där bostäder kan ingå. Exakta volymer, utformning och bebyggelsetyp utreds i efterföljande planering som exempelvis detaljplanering. Därav finns heller inga förslag på upplåtelseform et cetera. Översiktsplanens utredningsområden utgår främst från gällande översiktsplan från 2006 samt planuppdrag som därefter givits. Utredningsområdena innehåller även förslag på hur exempelvis grönstrukturen ska

bevaras och utvecklas inom dessa områden. Sammanfattningsvis kommer texterna om respektive utredningsområde att revideras till laga kraft. Dock kommer de inte att ändras angående formuleringarna för bebyggelse och grönstruktur.

Översiktsplanen ligger i linje med både befintliga och kommande styrdokument. Arbetet med kommunens styrdokument är ett ständigt pågående arbete och det finns ingen prioritering av vilket styrdokument som först ska tas fram. Således kommer inte tidplanen för översiktsplanen att påverkas av kommande styrdokument. Ambitionen är en så kallad rullande översiktsplanering som innebär att översiktsplanen ska revideras oftare än tidigare.

Synpunkterna om tunnelbana och en kollektivtrafiknod är noterade.

För texter om Ösbysjön och Ekebysjön beaktas dessa löpande i granskningsförslaget. Till laga kraft kommer dessa delar att kompletteras.

Privatperson 27

Privatperson 27 instämmer med Danderyds villaägareförenings granskningsyttrande och betonar särskilt Danderyds villaägareförenings synpunkter gällande ekonomi, byggande, buller och natur. Därutöver lyfts frågan om kommunens skötsel av naturen i allmänhet och för Ekebysjön i synnerhet där privatperson 27 anser att pågår en katastrofal försummelse av grönområden i kommunen.

Svar: I svaret till Danderyds villaägareförening framkommer svar gällande synpunkterna om ekonomi, byggande, buller och natur. För synpunkterna kring drift och skötsel är det en fråga som berör kommunens tekniska förvaltning även då översiktsplanens granskningsförslag genomgående belyser vikten av grönstruktur.

Privatperson 28

Privatperson 28 yttrande består av 14 yrkanden där samtliga ingår i Danderyds villaägareförenings yrkande.

Svar: I svaret till Danderyds villaägareförening framkommer svar på privatperson 28 samtliga yrkanden.

Privatperson 29 och 30

Privatpersonerna 29 och 30 anser vårdbyggnaden vid Sjukhuset 7 är bra och nödvändig men att den är ful och inte smälter in i området.

Utredningsområde 1 är positivt om det går att få till en bra logistik vid Tunnelbanan och bussterminalen så att personal som arbetar på DS kan åka kommunalt och på så sätt bevara grönområdet bakom sjukhusets huvudbyggnad. Att hårdgöra mer yta är inte bra miljöpolitik.

För utredningsområde 2 om Mörby centrum så anser privatperson 29 och 30 att det är färdigbyggt. Det får absolut inte byggas fler höga byggnader som ger en ännu sämre trafiksituation och gångsituationen har försämrats. Bättre tillgänglighet till centrum bör ske, särskilt från det nybyggda parkeringshuset.

Det gröna i området bör bevaras om kommunens ska vara en trädgårdsstad/villastad.

Avslutningsvis anser privatpersonerna 29 och 30 det skulle kunna byggas fler flerfamiljshus och äldreboenden i Djursholm för att knyta samman kommunen bättre. Kollektivtrafiken mellan båda sidor av E18.

Svar: Översiktsplanen beskriver inte utformningen av specifika byggnader.

Synpunkterna om utredningsområdena 1 och 2 är noterade. För utredningsområdena ger granskningsförslaget endast förslag på utveckling och detta bör utredas i efterföljande planering, som exempelvis detaljplanering.

Privatperson 31

Privatperson 31 har inkommit med förslag på ridstig som går igenom Rinkebyskogen och ansluter mot Hagby och vidare mot Täby ryttarcentrum och Vallentuna.

Svar: Synpunkten är noterad. Översiktsplanen kommer inte peka ut förslag på nya ridspår, skidspår, löpspår, mountainbikespår et cetera utan förhåller sig endast till det befintliga. Just nu pågår arbete med att inrätta Rinkebyskogen som naturreservat samtidigt som det planeras att inrätta ett mountainbike-spår där. Inget av detta står i konflikt med förslaget.

Privatperson 32

Person 32 instämmer med Föreningen Nora torgs Framtid skrivelse och lyfter även att kommunen bör se till att de entreprenörer som nu ansvarar för skötseln av torget verkligen sköter sitt uppdrag vilket inte alltid är fallet idag.

Enligt privatperson 32 bör inte Nora torg bebyggas mer. Varken för bostäder eller centrum. Istället bör en större matbutik byggas i Mörby centrum samt ett bättre utlämningsställe för post och paket.

Svar: I svaret till Föreningen för Nora torgs framtid (FNTF) framkommer svar på denna skrivelse. För felanmälan gällande exempelvis drift görs detta på kommunens webbplats. För användning av lokaler är det respektive fastighetsägare som beslutar kring detta.

Privatperson 33, 34, 35 och 36

Privatpersonerna 33, 34, 35 och 36 anser att kommunen ska tillämpa utökad planförfarande för att ge kommunens medborgare möjlighet att få insyn och delta i pågående planering.

Vidare anser privatpersonerna att det är viktigt att bevara Danderyds villa- och trädgårdsstad och att kommunen utvecklas och förädlas där det är möjligt utan att skada villastaden. Komplettering av bostäder skulle exempelvis kunna ske vid Enebyängen.

Slutligen anser privatpersonerna att problemet med genomfartstrafiken är oerhört angelägen att lösas. Särskilt med den pågående exploateringen i kommunerna norr om Danderyd som kommer öka belastningen för samtliga trafikslag.

Svar: Kommunen följer plan- och bygglagen vid samtliga planeringsskedan. Eventuell utvidgning av medborgardialoger utöver det som är lagkrav beslutas inför varje specifikt planuppdrag.

Översiktsplanens ambition är att värna om villa- och trädgårdsstaden vilket bland annat framgår av översiktsplanens övergripande mål för "Bygga och bevara för idag och imorgon" samt "Grön och hälsosam livsmiljö för alla" samt att en ambition är att så lite jungfrulig mark som möjligt ska tas i anspråk för ny bebyggelse.

För genomfartstrafiken pågår ständigt dialog och samarbete mellan kommuner, region och stat beroende vem som äger frågan. För exempelvis genomfartstrafiken på E18 är det

Trafikverket som ansvarar. Trafikverket avser att påbörja en åtgärdsvalsstudie under 2022 där framkomligheten kommer vara en huvudfråga.

Privatperson 37

Privatperson 37 hänvisar till den styrande koalitionen mål att Danderyd ska bevaras som villa- och trädgårdsstad. Vidare anser privatperson bland annat att:

- Danderyd ska motstå trycket att bygga mera.
- Villatomter ska inte omvandlas till flerfamiljshus!
- Villor ska i möjligaste mån inte omvandlas till bostadsrätter
- Avstyckning av tomter ska begränsas mycket mera än vad som är gjort de senaste åren.
- Befintliga parker och grönområden måste även bevaras där de idag finns flerfamiljshus och centrumanläggningar.
- Kommunen måste mycket starkare agera mot att det avverkas 100-åriga träd på villatomter! Det måste i lag förbjudas. Böter på ett antal tusen kronor räcker inte som straff.
- När något byggs trots obefintligt bygglov måste rivningsförfarandet följas upp av kommunen så att rivningen genomförs.
- Vad exakt ska byggas vid kraftledningen på Skogsviksvägen?
- Det kan tyckas märkligt att ingen nybyggnation eller förtätning sker i kommundelen Djursholm utan nästan uteslutande i Danderyd och Enebyberg.

Svar: En översiktsplan ska visa på kommunens samlade viljeinriktning för mark- och vattenanvändningen. Beslut om översiktsplan fattas av kommunfullmäktige.

Översiktsplanens ambition är att värna om villa- och trädgårdsstaden vilket bland annat framgår av översiktsplanens övergripande mål för "Bygga och bevara för idag och imorgon" samt "Grön och hälsosam livsmiljö för alla" samt att en ambition är att så lite jungfrulig mark som möjligt ska tas i anspråk för ny bebyggelse.

I och med planmonopolet är det alltid kommunen som i slutändan beslutar vad som ska byggas. I granskningsförslagets kapitel 6 finns utpekade utredningsområden för samtliga kommundelar i Danderyd. Gällande utredningsområdet för Skogsviksvägen pågår ännu inget aktivt planarbete. Översiktsplanen ger endast förslag på utveckling och efterföljande planering kommer att konkretisera detta.

För de specifika bygglovfrågorna, rivningsföreläggande med mera följs relevant lagstiftning. Kommunen kan inte utöver de lagar som finns göra ytterligare inskränkningar på privata fastigheter. Däremot arbetar kommunen proaktivt med information kring betydelsen av växtlighet även på privata fastigheter.

Översiktsplanen är restriktiv till omvandling av villaområden och för tillfället pågår ett planarbete om ovarsam förtätning med syfte att motverka oönskad förtätning i kommunen.

Privatperson 38

Privatperson 38 anser bland annat att:

- Värna villastaden i Djursholm/Danderyd från överexploatering med flerfamiljshus.
- Bebygg inte de få grönområden som är kvar. De behöver bevaras inte minst för trädens livsviktiga miljöroll vad gäller vatten- och koldioxidsabsorption.
- Bevara Roslagsbanans sträckning Näsby Park - Östra Station. Det är en trygg livsnerv för resenärer i den östra delen av Danderyds kommun.
- Avsätt resurser till att snygga upp i Altorpskogen. Använd alla vindfallna träd som bränsle/virke. Alla nedfallna träd ser ut som kriget har gått fram och fungerar som grogrund för allehanda skadeinsekter.
- Stoppa omedelbart planerna på höghus på sträckan Stocksund - Mörby - Mörby Centrum (se punkt 1).
- Bygg ut tunnelbanan till Täby.

Svar: Översiktsplanens ambition är att värna om villa- och trädgårdsstaden vilket bland annat framgår av översiktsplanens övergripande mål för "Bygga och bevara för idag och imorgon" samt "Grön och hälsosam livsmiljö för alla" samt att en ambition är att så lite jungfrulig mark som möjligt ska tas i anspråk för ny bebyggelse.

För Roslagsbanan och tunnelbanan ansvarar Region Stockholm. Översiktsplanen förespråkar att kollektivtrafiken ska förbättras och inte försämrats.

Synpunkten för Altorpskogen är en driftsfråga. För felanmälan gällande exempelvis drift görs detta på kommunens webbplats.

Synpunkten om höghus mellan Stocksund och Mörby är noterad. Översiktsplanens utredningsområden beskriver inte

omfattning eller våningsantal, utan detta konkretiseras i efterföljande planering som exempelvis detaljplanering.

Privatperson 39

Privatperson 39 anser att busstrafikens linjer ej bör förändras även om framkomligheten på Vendevägen kan vara dålig under vissa tider.

För Djursholms torg gick nästan halva torget förlorat vid omdaning av området. Detta borde återställas.

Vid Elsa Beskows torg borde kommunen hjälpa till och försköna torget. De bänkar och annat som finns där idag skapar ingen harmoni. Detta borde göras oavsett att det är en bostadsrättsförening som äger torget.

Det saknas en allmän samlingslokal i Djursholm och förslaget är att bygga en samlingslokal här.

Samsöparken är en vacker plats men ta bort bilvägen här.

För OKQ8-tomten vore det olyckligt om platsen byggdes igen. Bebygg inte tomten och ta heller inte bort parkeringsplatserna.

Gällande Anna Whitlocks park kan detta göras till "Danderyds folkpark" med exempelvis en utomhusteater.

Avslutningsvis är Ösbysjön viktig ur många synvinklar, natur, kultur, hälsa och så vidare. Det är därför av stor vikt att kommunen satsar de resurser som behövs för att säkerställa sjöns fortbestånd som badsjö.

Svar: För kollektivtrafik är översiktsplanens förhållning att kollektivtrafiken ska öka och inte minska.

Övriga synpunkter är noterade även om de flesta berör kommunens drift eller i vissa fall privata fastighetsägare.

Privatperson 40

Privatperson 40 lyfter fram två förslag på projekt som skulle vara gynnsamt för kommunen.

Privatperson 40 anser att det finns många fördelar att exploatera parkeringsytan vid Danderyds Gymnasium då det är ett gynnsamt läge med kollektivtrafik, skola och övriga anläggningar i närområdet. Detta skulle kunna göras genom tredimensionell fastighetsbildning. På så sätt kan parkeringen kvarstå och att en yta på 16 000 m² skulle kunna skapas med en överdäckning där cirka 400 lägenheter skulle kunna rymmas.

Som komplement till den utredning som gjordes 2016 för E18 anser privatperson 40 att en tunnelförläggning kan reduceras till två tunnelrör, ett för nordgående trafik och ett för sydgående. Sammanfattningsvis anser privatperson 40 att en tunnelförläggning av E18 kan innebära stora fördelar för hela Danderyds Kommun och för dess innevånare.

Svar: Synpunkterna som berör granskningsförslagets område 3, Danderyds gymnasium med omnejd samt utvecklingsinriktningarna i kapitel 5 är noterade.

Trafikverket avser att genomföra en åtgärdsvalsstudie för E18 med ett vidare regionalt perspektiv än den genomförda utredningen där främst framkomligheten och miljöaspekten kommer utredas. I detta arbete kan utredningen för centrala Danderyd ingå. Först därefter kan kommunen fatta beslut om inriktning i denna fråga.

Privatperson 41 och 42

Privatpersonerna 41 och 42 instämmer med Danderyds Villaägareförening på samtliga synpunkter och yttranden vad gäller översiktsplanen och samrådsprocessen.

Därtöver anser privatpersonerna att det är extra viktigt att villatomter inte förvandlas till flerbostadshus. Samt att de ängar och gården som tillhör Ekeby Gård måste bevaras till fullo då detta kulturlandskap med anor från vikingatiden redan förminskats till ett minimum.

Svar: I svaret till Danderyds villaägareförening framkommer svar på privatperson 28 samtliga yrkanden.

För synpunkten om jordbruksmarken vid Ekeby gård är granskningsförslagets inriktning att denna markanvändning ska kvarstå.

Privatperson 43

Privatperson 43 anser att trafikstrategin för Danderyds kommun behöver kompletteras med en tydlig trafikhierarki.

Därtill bör kommunen förbättra gång- och cykelstråk till och från skolor samt kopplingar till och från barns fritidsaktiviteter. Överlag bör annars trafiksäkerhet prioriteras med bra utrymme på trottoarer för gångtrafikanter och cykelvägar för både snabba och långsamma cyklister där tillgänglighet med fokus på gång-, cykel och kollektivtrafiktrafikanter gynnar de flesta invånare och besökare oavsett bakgrund. Det är viktigt med gestaltning och belysning av offentliga miljöer vid bytesnoder, med dess övergångar, så att

de upplevs trygga över dygnet. Utemiljöer måste kunna gestaltas med bra siktlinjer för att skapa trygga och säkra trafikmiljöer även till och från bytesnoder. Sammantaget är det en stor utmaning vid planering och anläggande av en bytesnod att finna goda lösningar som gör det enkelt för resenären att byta mellan olika trafikslag.

För lekplatser är det viktigt med en variation av lugna och aktiva lekplatser med god överblickbarhet och bra belysning även efter mörkrets ingång samt om det finns mycket folk i rörelse eller inte.

För hantering av förpackningsmaterial bör fastighetsnära insamling vara lämpligare än det som översiktsplanen föreslår.

Gällande hållbarhet önskas en tydligare koppling mot Agenda 2030 målen för att kunna möta upp till Sveriges klimatmål.

För markutveckling inom kommunen lyfter privatperson 43 fram följande:

Djursholms IP – Norrängsgården: Genom en utveckling av stråket Djursholms IP till Norrängsgården med mera idrott kan en plats skapas för hälsosam livsmiljö med liv och rörelse för både unga och äldre både på vardagar och helger. Detta genom att utveckla denna fysiskt integrerade platsen rumsligt och funktionellt sammanhängande. På så sätt blir den lätt att orientera sig i och lätt att nå och röra sig genom. Överlag bör fler områden för spontanidrott prioriteras.

Djursholms torg: Området på den gamla OKQ8-tomten bör prövas för komplettering med flerfamiljshus av samma storlek och karaktär som området vid torget.

Östbergaområdet: Industriområdet Östberga behöver omvandlas till bostäder och det gamla industriområdet kan ersättas med flerfamiljsbostäder eller villor/radhus.

Svar: Översiktsplanen ligger i linje med den kommande trafikstrategin. I granskningsförslagets kapitel 6.2.2 gällande riktlinjer för trafik och transporter framgår det att "prioriteringen av trafikslag ska vara kollektivtrafik, gång, cykel och bil. Utvecklingen ska ske utan att framkomligheten påverkas negativt för övriga trafikslag." Därutöver utgår granskningsförslaget från ett trygghetsperspektiv och prioriterar exempelvis säkra skolvägar samt trygghetsaspekten i trafiken vid dessa områden.

Angående gestaltningsfrågor återfinns riktlinjer kring detta exempelvis i granskningsförslagets kapitel 6. Därefter

konkretiseras detta i efterföljande planering som belysning med mera.

För kopplingen till Agenda 2030 samt Sveriges miljökvalitetsmål återfinns kopplingen till översiktsplanens övergripande mål i granskningsförslagets kapitel 4 samt i kapitel 6 för hur de föreslagna riktlinjerna förhåller sig till dessa mål.

Översiktsplanen ligger i linje med gällande lagstiftning vad gäller förpackningsavfall. Det som beskrivs i yttrandet är under utredning på nationell nivå. Hur lagstiftningen för detta kommer att utvecklas i framtiden ligger utanför översiktsplanens ansvarsområde.

Övriga synpunkter för markanvändningen och spontanidrott är noterade.

Privatperson 44 och 45

Privatpersonerna 44 och 45 har en synpunkt på översiktsplanens förslag åtgärd 25 "Dagvattendamm vid utlopp till Edsviken i Skogsvik". I samband med anläggning av denna resoneras det om att placera parkbänkar ovanför dammen vid Robertsviksvägen. Utsikten kommer att skymmas av bilparkeringen längs med Skogsviks Strand. Vidare kan även tillkommande äppelträd också skymma utsikten vilket privatpersonerna motsätter sig till.

Istället bör det vildvuxna slyet röjas och bänkarna bör placeras på den lilla udden som tidigare var ångbåtsbryggan vid Skogsviks Alle.

Svar: Översiktsplanen granskningshandlingar ligger i linje med den kommande vattenplanen och föreslår liknande åtgärder. I översiktsplanen är dessa inte numrerade samt på samma detaljeringsnivå som återfinns i den kommande vattenplanen. Synpunkten om utformning är noterad.

Privatperson 46

Privatperson 46 anser att båtlinje 80 utgör en outnyttjad möjlighet. Denna skulle kunna få nya brygglägen i anslutning till Djursholms Torg och Stocksund vid Långängen.

Utöver detta anser privatperson 46 att det vore negativt med en permanent bro till Tranholmen då Tranholmssundet är den naturliga vägen ut i skärgården och båttrafiken genom Tranholmssundet är livlig

Under pandemin har bron legat ute längre än vanligt. Detta skapade många negativa och även farliga situationer i vattnen runt Tranholmen och vid ett

flertal tillfällen under denna period var det nära att båtolyckor skedde samt att stränderna utsattes för kontinuerliga svallvågor.

En permanent bro kommer att öka biltrafiken i området genom Stocksund. Att som planförslaget föreslår att en fast bro skulle öka tillgängligheten för räddningstjänsten är inte korrekt då vägarna på Tranholmen inte är dimensionerade för detta.

Sammanfattningsvis skulle en permanent bro för all framtid förstöra mycket av den idyll som många tranholmsbor och besökande fastlandsbor idag upplever på ön.

Svar: Översiktsplanens granskningsversion är positiv till att utveckla kollektivtrafik på vatten även om det är Region Stockholm som är ansvarig för denna fråga.

Synpunkterna om en permanent bro till Tranholmen är noterade.

Privatperson 47 och 48

Privatpersonerna 47 och 48 anser att det för utredningsområde 6, Svanholmsparkeringen, ska framgå att parkeringen främst används som boendeparkeringen för Tranholmen med 440 skriva kommuninvånare. Därutöver bör det framgå att Tranholmen är ett detaljplanerat bostadsområde med ett fåtal fritidsboenden. De allra flesta är permanentboende och har Svanholmsparken som viktigaste knutpunkt. Antalet bilar per hushåll kommer sannolikt öka under närmaste år när även många barn och fler parkeringsplatser i Svanholmsparken kommer behövas och behövs ofta redan idag.

För utredningsområde 7 om förbindelse till Tranholmen anser privatperson 47 att den förlängda liggtiden av pontonbron i samband med pandemin har varit mycket uppskattad och utan att nämnvärt påverka karaktären av Tranholmen. Bron förbättrar möjligheten för snabba vårdinsatser. Inte sällan används nuvarande bro för sjukvårdstransporter med öns fyrhjuling, vilken skapar trygghet och handlingsalternativ. Bron har även visat sig förbättra rörligheten och tillgängligheten vid tillfällig eller bestående funktionsnedsättning. Det vore önskvärt att kommande utredningsarbetet initialt tittar på möjligheten att i detaljplanen tillåta pontonbron att ligga året om för att möjliggöra ovan aspekter. En konsekvens blir att Svanholmssundet inte kan användas för genomfart, dock är det huvudsakligen fritidsbåtar som passerar som också kan ta sig runt mellan Tranholmen och Lidingö.

Svar: För utredningsområdet Svanholmsparkeringen medger detaljplanen bostadsbyggande. Dock måste exempelvis parkeringssituationen i området säkerställas.

Översiktsplanen kommer att kompletteras med tillägg om att parkeringen även används av boende på Tranholmen.

Synpunkterna om förbindelse till Tranholmen är noterade.

Privatperson 49

Privatperson 49 anser att beskrivningarna i översiktsplanen angående fina ek-, ädellöv- och barrskogsmråden med äldre och gamla träd är bra. Utöver detta lyfts specifika önskemål gällande underhåll och driftsfrågor av dessa miljöer då detta är viktigt för att inte missa de uppsatta målen om att långsiktigt bevara kommunens karakteristiska kultur- och naturmiljöer.

Svar: Synpunkten är noterad. Drift- och underhållsfrågor är centrala för efterlevnaden och riktlinjer för grönstruktur återfinns i granskningsförslaget kapitel 6.2.4 om natur.

Privatperson 50 och 51

Privatpersonerna 50 och 51 instämmer med Danderyds villaägareförening angående synpunkterna om Sätra ängar och anser vidare att området behöver ingen centrumutveckling, utan ska bevaras som det är. Närliggande centrum såsom Mörby centrum och Enebyängen är fullt tillräckliga.

Svar: Synpunkterna är noterade och till granskningskedet utvecklades översiktsplanen gällande exempelvis en centumprioritering där det framgår att mindre centra som Sätra äng ska utvecklas varsamt gällande exempelvis mötesplatser och service som kompletterar större kringliggande kommundelscentra. I förslag på hänsyn för efterföljande planering framgår det att värdefull natur i området ska bevaras.

Privatperson 52

Privatperson 52 lyfter att vid planering av vattenmagasin och öppen vattenhantering bör dessa inte skapas i närheten av bostadsområden då de blir kläkningsplatser för mygg, vilket skapar en boendemiljö där man inte kan vistas utomhus kvällstid.

För bevarande och värnande av "ek-, ädellöv- och barrskogsmiljöer" bör sly som asp och sälg röjas så att de större och äldre träden får bra livsrum.

För bostadsbyggande är den rådande trenden i Stockholmsområdet utflyttning och inte inflyttning därav är behovet av flera nya bostäder ett feltänk och många av Danderyds invånare föredrar villa- och småbebyggelse framför stela och sterila stadsmiljöer.

Roslagsbanan behöver inte gå längre in i Stockholm än vad den gör idag. Omstigning till tunnelbanan fungerar bra vid Östra Station/Tekniska Högskolan. Däremot vore det bra om den förlängdes åt andra hållet mot Norrtälje och Arlanda.

Svar: Synpunkterna är noterad. Drift- och underhållsfrågor är centrala för efterlevnaden och riktlinjer för grönstruktur återfinns i granskningsförslaget kapitel 6.2.4 om natur.

Synpunkten om bostadsbyggande är noterad.

För kollektivtrafik är det Region Stockholm som ansvarar. Granskningsförslagets utgångspunkt är att kollektivtrafiken ska förbättras i kommunen och olika scenarier som förlängning av Roslagsbanan i både sydlig och nordlig riktning återfinns i kapitel 5 för utvecklingsinriktningar.

Privatperson 53

Privatperson 53 anser att granskningsförslaget är omfattande och innehåller bra beskrivningar av kommunens miljöer idag och mål för den framtida utvecklingen. De övergripande målen är bra men kan vara svåra att förena. Detta gäller exempelvis när det kommer till att tillkommande bebyggelse ska anpassas till omkringliggande bebyggelsemiljöer och Danderyds gröna stadslandskap. Samtidigt är ett övergripande mål att huvuddelen av bebyggelsen ska tillkomma i kollektivtrafiknära lägen och längs med E18-stråket. Om överdäckning med lång tunnel blir aktuell beskrivs att det vägområde som friläggs skulle kunna rymma 9000 - 11000 bostäder i en relativt tät stadsmiljö som även inrymmer service av olika slag. Detta skulle innebära en nära fördubbling av kommunens invånarantal.

Danderyd borde inte avvakta Trafikverkets utredningar utan ta eget initiativ för kommunens framtida utveckling och inte låter sig påverkas av att det verkar råda brist på bostäder i Stockholmsregionen.

Om E18 tunnelförläggs och mark frigörs visar granskningsförslaget på omfattande bebyggelse upp mot 5–6 våningshus. Det skulle vara intressant om man i det fortsatta arbetet med översiktsplanen kunde redovisa vilka konsekvenser en omfattande bebyggelse i centrala Danderyd skulle få på många av de kvaliteter som uppskattas av Danderydsborna – kulturmiljöerna, grönområdena, sjöarna, närheten till havet, villaområdenas småskalighet, grönska med mera. Med hänsyn till att Danderyd är en av Sveriges minsta kommuner i Sverige och en av de mest exploaterade kommunerna med 1246 personer per kvadratkilometer så är det rimligt att kommunen får ange vilken ambition vi ska ha när det gäller framtida bostadsbyggande.

Svar: Planering innehåller vanligtvis målkonflikter och detta identifieras i översiktsplanen exempelvis i kapitel 6 för de föreslagna utredningsområdena. Vidare kan även konflikter föreligga för de övergripande målen beroende på den efterföljande planeringen. Därav har förslag på hänsyn i den efterföljande planeringen angetts för respektive utredningsområde för att de övergripande målen ska kunna uppnås.

För frågan om tunnelförläggningen av E18 utgår granskningsförslaget från den utredning som gjordes 2016 för E18, Centrala Danderyd, Program för fördjupning av översiktsplanen. Efter denna utredning har kommunfullmäktige beslutat att två alternativ ska studeras vidare vilka återfinns i granskningsförslaget. I granskningsförslaget lyfts konsekvenser upp i stora drag under kapitel 5.5 konsekvenser av planeringsinriktningar. Kommunen har ännu inte tagit ställning i frågan gällande alternativ och eventuell bostadsbebyggelse. Trafikverket avser att genomföra en åtgärdsvalsstudie för E18 med ett vidare regionalt perspektiv än den genomförda utredningen där främst framkomligheten och miljöaspekten kommer utredas. Först därefter kan kommunen fatta beslut i denna fråga.

I och med planmonopolet är det slutligen alltid kommunen som avgör vad som eventuellt ska byggas.

Privatperson 54

Privatperson 54 vill bevara villaidyll kring Golfvägen, Kevinge Strand och Bunkervägen. Grönområdena som parkmarken framför Skeppet 12 och Kevinge golfbana med promenadstråk längs Edsviken bör bevaras då det gäller att bevara attraktionskraften för Danderyd som villastad.

Vidare bör kommunen inventera och tar hand om historiska kulturvärden i denna miljö.

Utöver detta borde Kevingeskolan rustas upp istället för att rivas. Bygg hellre nya mindre skolor där skolbarnen bor så de har nära och inte behöver köras med bil eller ta buss.

Svar: Synpunkterna om de specifika områdena är noterade. Kommunen kommer i och med arbetet med det kommande kulturmiljöprogrammet inventera större delar av kommunen än

vad som tidigare gjordes vid framtagandet av den nu gällande kulturmiljöhandboken.

Granskningsförslaget föreslår inte rivningar av skolor.

Privatperson 55

Privatperson 55 anser att översiktsplanen mer bygger på RUF5 2050 än på Danderyds faktiska förutsättningar gällande bostadsbebyggelse och hänvisar att Danderyd redan är tätbebyggt idag. Enligt privatperson 55 är det få som vill se att villastaden omvandlas till flerbostadshusområden. Vid vissa platser kan stadsradhus byggas som exempelvis vid Mörbyleden norr om sjukhuset.

Vidare skulle det kunna underlättas för ökat nyttjande av det befintliga bostadsbeståndet genom att plan- och lovmässigt underlätta både för fler lägenheter i större villor, och kanske "gästdelar" vilket därmed kanske inte behöver vara en egen juridisk bostad och brandcell, vilket underlättar anpassningen.

Privatperson 55 ifrågasätter att kommande detaljplaner endast kräver standardförfarande om de är i enlighet med översiktsplanen. Om en översiktsplan är alltför tillåtande kommer allmänhetens insyn i processen att försvagas. Detta märks redan nu i kommunen. Slutsatsen är att samtliga detaljplaner ska hanteras med utökat förfarande.

Gällande trafiken bör kommunen blockera Trafikverkets eventuella ambitioner att öka kapaciteten genom Danderyd genom breddning av vägen, eller högre hastigheter till följd av bostadsbyggandet i kommuner norr om Danderyd. Den enda kapacitetsökningen som kan ske måste ske under jord, eller vika av mot E4 längre norrut. Vidare saknas analys om vad Förbifartens öppnande om ett par år kommer att innebära för trafiken på Edsbergsvägen.

Frågan om trafikbuller kan inte vänta på en eventuell tunnelförläggning. Det är därför angeläget att fortsätta det påbörjade bullerskyddet längs E18. Detta gäller även för broarna över Stocksundet. SL har exempelvis genomfört ny bullerberäkningsmodell. Frågan är om planens bullerkartor tagit hänsyn till dessa nya beräkningsmodeller?

Mörby verkstäder bör ingå i utvecklingsområdena. En ny gemensam inomhusstation som ersätter Stocksund och Mörby Station med bättre koppling till tunnelbana och bussterminal vore önskvärt.

Privatperson 55 anser att kartan för kapitel 5 är alltför grov då vissa områden inte tar hänsyn för strandskydd exempelvis. Kartan borde vara lika detaljerad som i kapitel 6.

Ett badhus i nära anslutning till sjukhuset skulle kunna användas för rehab vardagar och för kommuninvånarna mer på kvällar och helger. Badhus skulle kunna anläggas på den nuvarande övre personalparkeringen med utsikt över Edsviken. Längre ner mot Edsviken varken bör eller kan ängen bebyggas.

Gällande bro till Tranholmen. En trygghetsfråga för de allt fler bofasta vad gäller blå-ljus mm. Den kan med fördel uppföras i samma stil som den trevliga gångbron som uppförts över Djurgårdsbrunnskanalen vid Sjöhistoriska.

Trygga cykelbanor. Det är inte ok att kompensera för samtliga trafikslag (dvs långsammare cyklister, gående, skolbarn, bilar) otrygga trafiklösningar med lite blå målarfärg. Antingen har kommunen riktiga, någorlunda separerade cykelstråk med säkra korsningar (sannolikt finansierade av regionen), eller så har kommunen bara lokala cykelbanor avsedda för lägre hastigheter. Denna nuvarande halvmesyr bidrar till otrygghet i kommunen.

Fler caféer borde finnas i kommunen även då det inte är en kommunal angelägenhet att driva caféer.

En pendlingsbåt över Edsviken i höjd med Sollentuna C med cykelmöjlighet, samt en pendlingsbåt från Stocksunds Hamn via Tranholmen in till Ropsten och city vore önskvärt.

Översiktsplanen saknar även betydelsen av pollinerande insekter och vad villastadens blommor betyder för dessa.

Svar: Översiktsplanen utgår från globala, nationella och regionala styrdokument. I granskningsförslaget kapitel 2.5.2 om eventuell avvikelse från regionplanen framgår kommunens ställning till att regionens mål för bostadsbyggande i kommunen inte är möjligt med nuvarande planeringsförutsättningar.

Översiktsplanen kommer inte att förorda typ av planförfarande för detaljplaner. Val av planförfarande görs i enlighet med gällande lagstiftning.

För framkomligheten och buller på E18 ansvarar Trafikverket och kontinuerlig dialog förs mellan kommunen och Trafikverket i denna fråga. Trafikverket avser att genomföra en åtgärdsvalsstudie för E18 med ett vidare regionalt perspektiv än den E18-utredning som genomfördes 2016. I åtgärdsvalsstudien kommer främst framkomligheten och miljöaspekten utredas. Detta omfattar även buller. Den bullerkartläggning som återfinns i översiktsplanen gjordes 2019 och ger en bild av hur bullersituationen ser ut och har inte inkluderat andra

modelleringar än att visa på en nulägesbild.

Granskningsförslaget innehåller inte hur en förbifart kommer att påverka framtida trafikbelastningar då uppgifter saknas för detta. Utöver detta utgår översiktsplanen från befintliga prognoser gällande bostadsbebyggelse och framtida trafikflöden och förhåller sig till dessa.

För utredningsområde 1 om knutpunkt Danderyd är ett förslag på utveckling en bättre kollektivtrafikknutpunkt och synpunkten är noterad.

För synpunkten om ett badhus i nära anslutning till sjukhuset har inte kommunen rådighet över det föreslagna området. Vidare är granskningsförslagets ambition att skapa ett grönt stråk ned mot Edsviken vilket återfinns i kapitel 5 för utvecklingsinriktningar.

Synpunkten om bro till Tranholmen samt bättre pendlingsmöjligheter på vatten är noterade.

Synpunkten om trygga cykelvägar är noterad och kan eventuellt behandlas mer ingående i en reviderad cykelplan.

Vikten av villastadens blommor för pollinerande växter framgår inte i granskningsförslaget men kan belysas tydligare i en framtida grönsplan vilket nämns under 6.2.4 Natur.

Privatperson 56

Privatperson 56 anser att den senaste versionen ger ett bättre mer nyanserat intryck och det märks att kommunen beaktat kommentarer och synpunkter från de boende i kommunen. Det är önskvärt att kommunen fortsätter inkludera invånarna framöver i planeringen

Vissa delar i planen kan fortfarande vara svåra att kommentera eftersom det saknas information om tex. antal, mängd, eller andra viktiga detaljer och önskemålet är att det kommer med i nästa version.

Planens förväntade befolkningsökning är fortfarande överskattad. Det är nu fler som flyttar ut från stan än som flyttar in till stan och i spåren av pandemin arbetar fler hemifrån och fler vill bo i hus/radhus eller större hus på landet än i lägenhet. Många som bor i kommunen har valt kommunen just för att de har råd att välja boende och vill att kommunen ska fortsätta vara en villastad.

Det behövs även bostäder för äldre i form av mindre villa/radhus/parhus för att underlätta en flytt från stora hus.

I översiktsplanen står mycket om att värna naturen och den biologiska mångfalden. Det är bra. Danderyd är en till ytan liten kommun och dessutom mycket tätbefolkad redan. Således bör de gröna områden som fortfarande finns kvar behållas. Vi önskar att de stora vackra träden ska behållas, speciellt ekar och tallar, men även granar och andra sorter. Dessa områden bör gallras bättre när det kommer till sly. Ett annat område är runt Gamla "Hortus"-parkeringen där dåligt underhåll har lett till att området har blivit skräpigt.

För dagvattenavrinning i öppen form och översvämningsytor bör dessa inte anläggas i närheten av bostadsområden då de blir kläckningsplatser för mygg, vilket skapar en dålig boendemiljö.

För Roslagsbanan är satsningen på city dålig. Satsa istället åt andra hållet mot Norrtälje, Uppsala och Arlanda. Därutöver kan Roslagsbanan även dras in mot Djursholms torg igen då banvallen finns kvar.

Svar: Översiktsplanen kommer till laga kraft att uppdateras exempelvis med nya uppgifter från SCB samt från den kommande befolkningsprognosen för Danderyds kommun.

Synpunkterna om bostadsutvecklingen är noterad. Översiktsplanen pekar endast ut förslag på utredningsområden och för eventuell bostadsbebyggelse kommer detta att utredas i efterföljande planering för respektive utredningsområde gällande omfattning, utformning med mera.

För de föreslagna utredningsområdena lyfts exempelvis bevarandet av värdefull natur samt gröna samband fram. Vid efterföljande planering kommer övriga värdefulla grönområden att ses över vid exempelvis detaljplaneskedet. Översiktsplanen redogör inte för driftsfrågor utan detta återfinns i granskningsförslagets kapitel 6.2.4 om riktlinjerna för natur. För felanmälan gällande exempelvis drift görs detta på kommunens webbplats. Vid anläggandet av vattenanläggningar beaktas olika konsekvenser, däri ingår biologiska effekter såsom eventuella kläckningsplatser för mygg.

För kollektivtrafik är det Region Stockholm som ansvarar. Granskningsförslagets utgångspunkt är att kollektivtrafiken förbättras i kommunen och olika scenarier som förlängning av Roslagsbanan i både sydlig och nordlig riktning återfinns i kapitel 5 för utvecklingsinriktningar. Synpunkten om att åter öppna upp Roslagsbanan till Djursholms torg är noterad.

Privatperson 57

Privatperson 57 anser att Danderyds mål och visioner är i motsats till hållbarhetsmålen då det inte nämns att samhällsbyggnaden ställs om till ett hållbart sätt innan 2030. Exempelvis skulle omställningen till förnybar energi kunna nämnas. Detta kan jämföras med både Täbys översiktsplan och Vaxholms hållbarhetsstrategi som innehåller konkreta åtgärder.

Privatperson 57 anser vidare att kommunens vision innehållandes stor valfrihet krockar med miljöåtgärder som exempelvis bättre kollektivtrafik, större el-fordonspoller samt att det saknas cykelställ vid Mörby centrum. Vidare finner privatperson 57 det märkligt att Danderyd ska finna sig i dålig luftkvalitet från E18.

Svar: Översiktsplanen utgår från de globala hållbarhetsmålen och Sveriges miljö kvalitetsmål. Bland annat i kapitel 4 för översiktsplanens mål och för kapitel 6 om planeringsriktlinjer visas hur dessa mål beaktas. Därutöver utgår översiktsplanen även för kommunens vision. Vid planering kan konflikter uppstå och det är i efterföljande planering som detta ska lösas alternativt att prioriteringar görs. Exempel på målkonflikter lyfts exempelvis fram i granskningsförslagets kapitel 6.

För E18 är det Trafikverket som ansvarar och beslutar om exempelvis hastighet, dubbdäck och bulleråtgärder.

Till laga kraft kommer ett kapitel om förnybara bränslen att ingå.

Privatperson 58

Privatperson 58 anser att underlaget är fantastiskt och är mycket nöjd med delaktigheten genom processen.

Vidare anser privatperson 58 att utredningsområde 10, Nora torg, är lämpligt för bostadsbebyggelse om det följer trädgårdsstadens karaktär. Detta skulle även kunna göras under den rivna kraftledningen vid utredningsområde 11, kraftledningen vid Skogsviksvägen. Vidare är det positivt om Noragårdsstråket tillvaratas och utvecklas.

För E18 vore det önskvärt med tydligare och mer konkreta ambitioner avseende buller och partiklar.

Vidare anser privatperson 58 att vid kommande dialoger kring Nora torg är det viktigt att samtliga boende får komma till tals. Detta görs inte genom de föreningar som engagerar sig i frågan idag.

Svar: Synpunkterna om utredningsområde 10 och 11 är noterade.

För buller har exempelvis en kartläggning gjorts som återfinns i granskningsförslagets kapitel 3.6.6 om buller samt i kapitel 6.2.5.3 för riktlinjer om buller. Denna fråga beaktas kontinuerligt vid samarbeten med Trafikverket. Några konkreta nivåer utöver lagkrav finns inte.

Synpunkten om delaktighet är noterad.

Privatperson 59 och 60

Privatpersonerna 59 och 60 anser att kommunen redan är tätbefolkad idag och är starkt emot kommande förtätning och förändrad bebyggelse till mer stadskaraktär med flerfamiljshus. Detta gäller i synnerhet till utredningsområde 14 om Östra Enebytorget.

I korthet ska Danderyd förbli ett villasamhälle och inte ett förtätat samhälle med stadskaraktär som blir än mer överbefolkat.

Svar: Synpunkterna är noterade. Synpunkten om villastadens bevarande är noterad och ingår bland annat i ett av översiktsplanens övergripande målområde som är "Bygga och bevara för idag och imorgon".

Privatperson 61

Privatperson 61 anser att Danderyd inte ska byggas ut mer, känslan av villaförort kommer att förändras.

För utvecklings-/utrednings-områden ska inte privatägda villatomter omfattas.

Slutligen bör fler och mer fastighetsnära återvinningsstationer införas i kommunen.

Svar: Synpunkten om villastadens bevarande är noterad och ingår bland annat i ett av översiktsplanens övergripande målområde som är "Bygga och bevara för idag och imorgon"

I översiktsplanen visas inte utredningsområden och utvecklingsområden i exakta gränser utan detta utreds i efterföljande planering som exempelvis detaljplaner där planeringen konkretiseras ned på fastighetsgränser. För privata fastigheter är ambitioner att markanvändningen för dessa ska kvarstå.

Synpunkten om fastighetsnära insamling är noterad. Översiktsplanen ligger i linje med gällande lagstiftning vad gäller avfallshantering/återvinning. Detta kan inom en snar framtid förändras i och med att lagarna på nationell nivå är under utredning.

Privatperson 62

Privatperson 62 anser om utvecklingsområde 2, Mörby Centrum att Skuggboparken är det enda skogsparti inom Berga som lämpar sig för barn att leka i. Det är dessutom hem till en mängd fågelarter, inklusive hotade hackspättar, och fladdermöss. Skuggboparken har ett enormt naturvärde och bidrar till livskvalitet. Detta område bör bevaras med alla medel och att planerna på badhus i området tas bort ur översiktsplanen.

Svar: Synpunkten är noterad. Kommunstyrelsen beslutade 2016-11-28 att ett förslag till detaljplan ska tas fram för nytt badhus vid Mörby centrum tillsammans med utredning om lämplig driftform. I planprocessen utreds markens lämplighet för den föreslagna åtgärden. Således kommer detta att kvarstå till laga kraft.

Privatperson 63 och 64

Privatpersonerna 63 och 64 har synpunkter på utredningsområde 2, Knutpunkt Danderyd och Danderyds sjukhus. Då det byggts har stora ytor hårdgjorts allt närmare Edsvikens vilket har påverkat miljön negativt. Planförslaget måste sätta en tydlig gräns för vad som är Danderyds sjukhus planeringsområde för vård och vad som är allmänhetens rekreationsområde och grönområde. Här bör Knutpunkt Danderyd koordineras med Danderyds sjukhus framtid. Expansionen av bägge bör till största delen ske österut över en framtida övertäckning av E18.

För förtätning och byggnation av Danderyds kommun måste det ske med god framförhållning och planering. Kommunikation, skolor, affärer, parkeringar VA, el och buller måste vara på plats, men ofta glömmes konsekvensbeskrivningar var alla nya invånare ska ha sina grönområden, sina rekreationsplatser. Detta tycker jag är en av Danderyds kommuns större svagheter.

Sammanfattningsvis önskar privatpersonerna att områden som är fina och känsliga ska bevaras när det byggs nytt. Då kan större grepp tas för att få ny fungerande infrastruktur. Ett bra exempel är Edsviksområdet vs Danderyds sjukhus och Knutpunkt Danderyd.

Svar: I granskningsförslaget framgår det att Danderyds sjukhus utgör en av Region Stockholm markreserver vilket innebär att mark kan tas i anspråk av framtida utbyggnad av vårdverksamhet samt tillhörande infrastruktur. Översiktsplanen belyser även vikten av ett grönt stråk mot Edsviken. Vidare bör dessa frågan om sjukhuset eventuella utveckling ske parallellt med E18 och Rooslagsbanan då dessa frågor påverkar varandra.

För efterfrågad service, infrastruktur med mera beaktas detta från fall till fall i efterföljande detaljplanering.

Privatperson 65

Privatperson 65 instämmer med Danderyds villaägareförenings yttrande och framhåller särskilt att Skuggboparken inte ska bebyggas.

Svar: I svaret till Danderyds villaägareförening framkommer svar på yttrandet.

Synpunkten om Skuggboparken är noterad. Kommunstyrelsen beslutade 2016-11-28 att ett förslag till detaljplan ska tas fram för nytt badhus vid Mörby centrum tillsammans med utredning om lämplig driftform. I planprocessen utreds markens lämplighet för den föreslagna åtgärden. Således kommer detta att kvarstå till laga kraft.

Privatperson 66 och 67

Privatpersonerna 66 och 67 anser att området vid Kevinge villaområde är vackert men att mycket har byggts och förändrats och lyfter exempel som genomförts och planering som nu pågår i och kring området. Önskemålet är att Edsviken med dess grönområden och vattenkontakt ska skyddas samt att bryggorna bör rubriceras som badplatser.

För utredningsområde 1 och 2, Knutpunkt Danderyd och Mörby centrum finns många konflikter och frågor som måste lösas innan något kan bebyggas ytterligare som buller, miljö med mera. Översiktsplanen erbjuder inga lösningar utan skjuter bara de största problemen på framtiden. Översiktsplanen borde ge bättre guidning i hur den fortsatta exploateringen ska kunna ske utan att planens andra värden hotas och för att understödja genomtänkta detaljplaner framöver.

Utöver detta lyfter privatpersonerna 66 och 67 fram förslag på markanvändningskartan.

- Parkmarken framför Skeppet 12 bör markeras som golfområde, park, sport eller liknande.

- Bamseskogen mellan Kevinge strand och August Wahlströms väg bör markeras som grönområde.
- Den rosa markeringen för vård bör inte tillåtas gå ända ned till Edsviken.
- Bryggorna vid Edsviken bör markeras som badplatser.

Vidare lyfts förslag fram på tilläggstexter för översiktsplanen som exempelvis behandlar specifika parker i vissa föreslagna utredningsområden.

Svar: Granskningsversionen värnar om grönstruktur och vattenkontakten i kommunen. Detta görs exempelvis i det övergripande målet "Grön och hälsosam livsmiljö för alla", samt i kapitel 5.2 om utvecklingsinriktningar för Grön och hälsosam livsmiljö för alla. Dessutom genomsyras flertalet planeringsinriktningar i kapitel 6 av detta perspektiv.

För respektive utredningsområde lyfts exempel på hänsyn i den efterföljande planeringen som exempelvis värdefull natur. Specifika parker lyfts inte i översiktsplanen. Detta beaktas exempelvis i den efterföljande planeringen då förslagen konkretiseras. Således kommer ej översiktsplanen att konkretiseras med de efterfrågade revideringarna av texter.

För markanvändningskartan kommer den att kvarstå till laga kraft. Sammanhållen bebyggelse inkluderar mindre parker i kommunen. För mer detaljerad nivå av grönstruktur återfinns det i kapitel 3.5.1 om natur och biologisk mångfald. För frågan om strandskydd beaktas detta i efterföljande planering men redovisas i granskningsförslagets kapitel 3.5.5 om förekomst av vatten således pekas inga buffertzoner för detta ut i markanvändningskartan. Gällande badplatser är det främst de större kommunala badplatserna som pekas ut i översiktsplanen.

Dag Björklund
Tf. Plan- och exploateringschef

Staffan Lind
Översiktsplanerare

